

Dr. RUDOLF STEINER

EGYPTISKE MYTER

OG MYSTERIER

og deres forhold
til de virkende åndskrefter
i vår tid

Tolv foredrag holdt i Leipzig
fra 2. til 14. September
1908

Efter et referat som ikke er
gjennemsett av foredragsholderen.

Utgitt av Marie Steiner

NORSK ANTROPOSOFISK FORLAG OSLO 1955

Trykt som manuskript for dem som er tilsluttet den frie høyskole for
Åndsvitenskap, Goetheanum. Der anerkjennes ingen kompetent dom om disse
skrifter, uten at de av denne skole anerkjente forkunnskaper foreligger, ervervet
enten ved denne skole eller selververvet og anerkjent som likeberettiget.
Forfatteren avslår å inn på noen som helst annen bedømmelse og innlater seg
ikke på diskusjon om disse skrifter.

Oversatt av C. S.

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1. Den åndelige sammenheng mellom den gamle og den nye tids kulturstrømninger 5
2. Jordens utvikling. Uratomet. Jordepoker og kulturperioder. Den kosmiske utviklings gjenspeiling i menneskenes religiøse anskuelser 15
3. Den siste atlantiske og den etteratlantiske menneskehet. De gamle innvielsessteder. Menneskeskikkelsen som meditasjonens innhold 26
4. Rishi-elevenes opplevelser ved innvielsen som bilder av forhold og prosesser innenfor vår ur-jord. Plantenes hemmeligheter. Opplevelse av de høyere verdener gjennom bilde, tone, ord. Urordets nedstigning 36
5. Utviklingen av trefoldigheten sol, måne og jord. Den formskapende tone. Osiris og Tyfon 46
6. Osiris- og Isisvirkningen. Horus, skaperen av den fremtidige jordmenneskehet. Kjensgjerninger fra den okkulte anatomi og fysiologi 55
7. Utviklingsprosesser i den menneskelige organisme frem til månens utgang fra jorden. Månelysets virkning innenfor formdannelsen. Osiris og Isis som utformere av den øvre menneskeskikkelse. Apollos lyre 62
8. Menneskeformens trinnvise utvikling tilsvarende solens gang gjennom dyrekretsens stjernebilder. Utstøtelsen av dyriske vesener. Månekreftenes innvirkning. De fire mennesketyper. Adskillelsen i kjønn. Mytenes bilder - en fremstilling av reale kjensgjerninger 71
9. Det åndelige livs kjensgjerninger. Sol- og måneåndenes virkninger. Osiris- og Isiskrefter. Vekslingen i menneskets iakttagelsesevne og bevissthet, Istand. Den gradvise erobring av det fysiske plan i de på hinannen følgende kulturer frem til det punkt, hvor mennesket i sin egen individualitet bringer det åndelige ned på det fysiske plan. På det dypeste punkt griper Kristusimpulsen inn, Guden stiger ned til det- fysiske menneske, forat det skal kunne finne veien tilbake til den åndelige verden 81
10. De gamle sagn som bilder av kosmiske kjensgjerninger og begivenheter mellom døden og en ny fødsel. Formørkelsen av menneskehetens åndelige bevissthet; faren for åndelig død. En oppklaring kan erverves ved mysterienes innvielsesprinsipp. Redningen gjennom Kristus. De innviede som forløpere for Kristus. Deres profetiske bevissthet. Gjennom bilder blir elevens ånd ved den egyptiske innvielse utdannet like frem til forståelsen av menneskets Jeg-utvikling. Mange av disse bilder som hviler på okkulte kjensgjerninger er gjennom greske sagn gått over i menneskenes bevissthet 92
11. Den egyptiske innvielses vesen: innpregningen av oversanselige synsorganer i astrallegemet, som så på lignende måte som et seglavtrykk blir innpreget i eterlegemet under en 31/2 dagers dødlignende tilstand, hvorunder eterlegemet blir hevet ut av det fysiske. De erfaringer som er opplevet i de oversanselige regioner gjør den gjenoppvekkede til en opplyst. De egyptiske hierofanters kosmiske organkunnskap. I vår tid ser mennesket på en materiell måte, det som det tidligere har sett i det åndelige. Betydningen av Kristi gjerning for de avdøde sjeler 106
12. Åndens avtrykk i de greske kunstfrembringelser. Ånden som materiens slave i vår tid. Kristusimpulsen som materiens overvinner. Også den av tidsutviklingen betingede gruppesjelssammenheng i generasjonsrekken er blitt overvunnet ved Kristuskraften. De

gamle egypteres fadervei og gudevei. Isis som den egyptiske folkesjel. Farao som sønn av Isis og Osiris. Ahnene som samlere og givere av åndelige verdier og som de 42 dommere etter døden. Det nedarvede skulle kultiveres i den fysiske verden. Gjenoppståen i vår tid av det, som sjelen dengang opplevet mellom døden og en ny fødsel 119

Vi må lære å kjenne det, som har virket før oss, for at vi selv kan arbeide med på en stadig høyere utforming av det, som er til for oss, omkring oss.

De åndelige sammenheng mellom den gamle og den nye tids kulturstrømninger.

Hvis vi spør oss selv hva antroposofien skal være for mennesket, så vil vi vel ut fra de forskjellige fornemmelser og følelser, som vi har dannet oss på dette område i løpet av vår antroposofiske virksomhet, stadig om igjen stille dette svar frem for vår sjel: *Antroposofien skal for oss være en vei til en høyere utvikling av vår menneskelighet, av det menneskelige i oss selv.*

Dermed har vi i en viss henseende oppstillet et innlysende livsmål for ethvert tenkende og følende menneske, et livsmål, som omfatter oppnåelsen av de høyeste idealer, men som også omfatter utfoldelsen av de mest betydningsfulle, dype krefter i v-år sjel. Igrunnen har de beste blant menneskene til alle tider stillet seg dette spørsmål: hvordan kan mennesket på riktig måte bringe det til utfoldelse, som det har i seg som anlegg? Og svarene er blitt gitt på de mangfoldigste måter. Man vil kanskje ikke finne noe svar som er kortere og mere konsist enn det, som Goethe ut fra en dyp tankegang har gitt i "Die Geheimnisse":

"Fra den makt, som alle vesener binder,
befrir det menneske seg, som selv seg overvinder."

Uhyre meget og en dyp mening ligger der i disse ord, for klart og pregnant viser de oss hva det kommer an på i all utvikling. Det kommer an på at mennesket utvikler sin indre følelse så det kommer ut over seg selv. Derved finner vi at vi så å si hever oss over oss selv. Den sjel som overvinner seg selv, finner veien ut over seg selv og dermed til menneskehetens høyeste goder. Når vi står i begrep med å behandle et sådant tema som det, som her skal beskjeftige oss, bør vi minne om dette åndsforskningens opphøyete mål. Det vil for det første føre oss fra livets vanlige horisont til høye anliggender. Vi vil måtte rette blikket ut over lange tidsrum, hvis vi skal behandle vårt emne, nemlig et tidsrum, som

5

skal strekke seg fra det gamle Egypten til vår egen tid. Vi vil måtte overskue årtusener og det, som vi vil oppnå, vil virkelig bli noe som skal henge sammen med våre dypeste sjelelige anliggender, noe som griper inn i vårt sjellevs innerste. For det er bare tilsynelatende at mennesket fjerner seg fra det som

umiddelbart er det gitt, derved at det streber mot livets høyder; nettopp derved kommer vi til forståelse av det som daglig beskjeftiger oss. Mennesket må komme bort fra dagens misere, fra det som hverdagen bringer, og rette blikket opp mot de store begivenheter i verdens og folkenes historie, først da finner det, hvad sjelen bevarer som sitt helligste. Det kunne synes eiendommelig, når det antydes at der skal oppsøkes forbindelser, en intim sammenheng mellom det gamle Egypten, pyramidenes og sfinxenes tidsalder, og vår egen tid. Det kunne allerførst forekomme merkelig, at man skulle forstå vår egen tid bedre derved, at man retter blikket så langt tilbake. Vi vil imidlertid måtte tale om ennu meget mere omfattende tidsrum, men også dette vil gi oss det resultat som vi søker, dette resultat, å finne en mulighet for å komme ut over oss selv.

Nettopp for en antroposof, som allerede har beskjeftiget seg grundigere med åndsvitenskapens elementære begreper, kan det jo slett ikke synes underlig, at man søker sammenhengen mellom tidsrum, som ligger langt fra hverandre. For dette er jo for oss en fundamental overbevisning: at menneskesjelen stadig vender tilbake, at opplevelsene mellom fødsel og død ofte gjentar seg for mennesket. Vi er stadig mere blitt fortrolig med læren om reinkarnasjonen. Når vi tenker over dette kan vi spørre: Ja, disse sjeler, som i dag bor i oss selv, har allerede ofte vært her; er det da ikke mulig at de også engang var til stede i det gamle Egyptens land, i den gamle egyptiske kulturrepøke, således at sjelene i oss er de samme, som har skuet opp til de gigantiske pyramider og de gåtefulle sfinxer i det gamle Egypten?

Dette spørsmål må det svares ja på. Billedene har ofte fornyet seg, og våre sjeler har sett opp til de gamle kulturminnesmerker, som de idag gjenser. Således er det igrunnen de samme sjeler som har levet dengang, som har gjennomgått senere tidsrum og atter kommer til syne i vår egen tid. Og vi vet at intet liv blir uten frukter, vi vet at det som sjelen har gjennomgått av opplevelser og erfaringer, er til stede og blir i den, og at det atter trer frem i senere inkarnasjoner i form av krefter, temperament, evner, anlegg. Således har den måte på hvilken vi nu betrakter naturen, hvordan vi opptar det som vår tid frembringer, den måte vi idag ser verden på, fått sine anlegg i Egypten, i de gamle pyramidens

6

land. Dengang blev vi innrettet således som vi idag ser ut i den fysiske verden. Vi skal nu undersøke nærmere hvordan disse lange tidsrum hemmelighetsfullt kjeder seg sammen.

Hvis vi vil betrakte den dypere mening med disse foredrag, må vi gå langt tilbake i vår jordutvikling. Vi vet at vår jord ofte har forandret seg. Forut for det gamle

Egypten gikk andre kulturer. Med den okkulte forsknings midler kan vi også se ennu meget lenger tilbake i menneskehetsutviklingens aller første tider, og da kommer vi riktignok inn i sådanne tider, hvor jorden så helt anderledes ut enn idag. Alt var dengang anderledes i Asia og Afrika. Skuer vi klarsynt inn i disse eldgamle tider, kommer vi til den tid, da en veldig katastrofe, forårsaket av vannkrefter, fant sted på vår jord og grundig forandret dens ansikt. - Og går vi ennu lenger tilbake, så kommer vi inn i eldgamle tider, i hvilke jorden hadde et helt annet fysionomi, da kommer vi inn i tider, hvor det som idag mellom Amerika og Europa utgjør Atlanterhavets bunn, var oppe, var land. Da kommer vi inn i en tid, hvor våre sjeler levet i helt andre legemer enn idag, vi kommer inn i det gamle Atlantis, inn i eldgamle tider, som den ytre vitenskap idag ennu kan gi oss lite beskjed om.

Derefter har disse Atlantisland funnet sin undergang gjennom store vannkatastrofer. Menneskelegemene hadde dengang andre former, og har senere lenge vært underlagt en utvikling. Men de sjeler som idag bor i oss, bodde også i de gamle atlantiere. Det var våre sjeler. Og så bevirket vannkatastrofen også en indre bevegelse hos de atlantiske folk: et stort folketog fra vest mot øst. Disse folk var vi selv. Mot slutten av Atlantis blev det meget livlig, vi selv vandret fra vest mot øst, gjennom Irland, Skotland, Holland, Frankrike, Spania. På denne måte vandret folkene mot øst og befolket Europa, Asia og de nordlige deler av Afrika.

Nu bør man ikke tro at det som drog over fra Vesten som det siste store folketog, at dette på de områder som litt etter litt har formet seg som Asia, Europa, Afrika, ikke skulle ha påtruffet andre folkeslag. Nesten hele Europa, det nordlige Afrika og store deler av Asia var allerede dengang befolket. Disse landsdeler blev ikke bare befolket fra vest, men de var allerede tidligere blitt befolket, således at det igrunnen var en fremmed befolkning, som dette folketog støtte på. Vi kan tenke oss at der oppstod særlige kulturforhold etterhvert som der inntrådte roligere tider. I nærheten av Irland var der f. eks. et område, hvor de mest fremskredne deler av hele jordens befolkning bodde før den katastrofe, som ligger årtusener bak oss. Disse deler av befolkningen drog gjennom

7

Europa under ledelse av store individualiteten like til et område i Centralasia, og derfra blev det sendt kulturkolonier til de forskjellige egne. En sådan koloni fra den efteratlantiske tid, som oppstod derved, at der av denne gruppe av mennesker blev sendt en koloni til India, traff der på en befolkning som fantes fra eldgamle tider og også hadde en kultur. Og idet kolonistene tok hensyn til det som allerede fantes, grunnla de den *første efteratlantiske kultur*, som er mange

tusen år gammel og som de ytre dokumenter neppe beretter noe om. Det som disse forteller, ligger årtusener senere. I de betydningsfulle samlinger av visdom, som vi betegner som Vedabøkene, i de gamle Vedaer har vi en siste etterklang av det, som er blitt igjen fra en meget tidlig indisk kultur, som blev ledet av overjordiske vesener og grunnlagt av, de "hellige Rishier". En kultur av enestående art, som vi idag bare kan danne oss svake forestillinger, om, for Vedaene er bare en avglans av denne eldgamle, hellige indiske kultur.

Efter denne kultur følger en annen, den annen *efteratlantiske* kulturrepøke, den kultur, som Zarathustras visdom senere er fremgått av, og som den persiske kultur er fremgått av. Lenge har den indiske kultur vart, lenge varte den persiske kultur, som nådde sin avslutning i Zarathustra.

Derefter oppstod, atter under innflytelse av kolonister, som blev sendt til Nillandet, den kultur som vi kan sammenfatte med de fire navn: kaldeisk-egyptisk-assyrisk-babylonisk kultur. I Forasia, i Nordafrika dannet den kultur seg, som vi har betegnet som den *tredje* i den efteratlantiske tid, og som på den ene side har nådd sitt høydepunkt i den vidunderlige kaldeiske himmelvisdom, den kaldeiske stjernekunnskap og på den annen side i den egyptiske kultur.

Derefter kommer vi inn i den fjerde tidsalder, som utviklet seg i det sydlige Europa, den gresk-latinske kulturs tidsalder, hvis morgenrøde preger seg ut i Homers sanger; som viser oss hvad som kunne åpenbares i de greske kunstverk; som viser oss en diktekunst, som har frembragt så betydelige ting, som Aesehylos' og Sofokles' tragedier. Også den romerske kultur hører inn under denne tidsalder. Det er en epoke, som begynner i det 8. årh. før Kristus, i 747 f. Kr. og varer til inn i det 14. og 15. århundre (1413) efter Kristi fødsel. - Fra da av har vi det femte tidsrum, som vi befinner oss i, og efter dette vil følge et *sjette* og et syvende tidsrum. I det syvende tidsrum vil den gamle indiske kultur opptre i ny form. Vi vil få se at der eksisterer en egenartet lov, som gjør det forståelig for oss, hvordan vidunderlige krefter virker gjen-

8

nem disse tidsrum og også den innbyrdes sammenheng mellom de forskjellige kulturperioder. La oss først betrakte det første tidsrum, den indiske kultur. Vi skal senere få se den lyse frem i en ny skikkelse i det syvende tidsrum. I dette vil den gamle indiske kultur opptre i en ny form. Her virker ganske hemmelighetsfulle krefter. Og det annet tidsrum, som vi kalte det persiske, det vi vi atter få se lyse frem igjen i det sjette kulturtidsrum. Efter at vår egen kultur vil være gått under, vil vi i det sjette tidsrum se Zarathustra-religionen atter leve opp. Og i våre foredrag vil vi se at der i vårt femte tidsrum likesom finner sted en gjenoppvekkelse av det tredje, det egyptiske tidsrum. Det fjerde tidsrum står midt imellem, det er noe for

seg, det har hverken før eller senere noe som ligner det.

For å gjøre denne hemmelighetsfulle lov forståeligere, skal også følgende sies: Vi vet at indernes kultur har noe, som berører nutidsmenneskets humanitetsbevissthet som noe fremmedartet. Det, er kasteinndelingen, inndelingen i de forskjellige kaster, prestekaste, krigerkaste, handelskaste, arbeiderkaste. Denne strenge adskillelse er fremmed for den moderne bevissthet. I den første efteratlantiske tid var den ikke noe fremmed, men noe selvfølgelig. Det kunne dengang ikke være anderledes, enn at menneskeheten blev inndelt i fire grader etter sjelenes forskjellige evner. Dette, blev på ingen måte fornemmet som noen hårdhet, for menneskeheten blev inndelt av sine førere og de hadde en sådan autoritet, at det som de forordnet, helt selvfølgelig blev fulgt. Man sa at førerne, de syv hellige Rishier, som selv hadde fått sin undervisning i Atlantis av guddommelige vesener, kunne se på hvilken plass mennesket må bli stillet. På denne måte var en sådan inndeling av menneskene noe helt naturlig. I det syvende tidsrum vil der inntre en helt annen gruppering av menneskene. Mens det i det første tidsrum var autoriteten som bevirket inndelingen, vil det i det syvende tidsrum bli noe annet. Menneskene vil gruppere seg etter saklige synspunkter. Noe lignende ser vi hos maurene: de danner en stat, som i sin vidunderlige oppbygning såvelsom også i sin evne til å løse en forholdsvis veldig oppgave, ikke nåes av noen menneskelig stat. Og dog har vi nettopp der dette representert, som forekommer mennesket av idag så fremmedartet: nemlig kastevesenet; for hver enkelt maur finnes en partiell oppgave.

Hvad man i vår tid enn kan tenke, vil menneskene innse at menneskenes frelse ligger i en inndeling i saklige grupper, og de vil finne en mulighet for arbeidsinndeling og dog likeberettigelse.

9

Det menneskelige samfund vil fortone seg som en vidunderlig harmoni. Dette er noe som vi kan se i fremtidens annaler. På denne måte vil det gamle India atter tre frem. Og på en lignende måte vil visse egenheter ved det tredje tidsrum atter tre frem i det femte tidsrum.

Når vi nu først og fremst retter blikket mot det, som vårt tema umiddelbart omfatter, så ser vi der også et veldig område: vi ser den gigantiske pyramide, den gåtefulle sfinx; vi ser at de sjeler som tilhørte de gamle indere også var inkarnert i Egypten, også er inkarnert idag. Og når vi noe mere detaljert undersøker denne almindelige karakteristikk, så vil to foreteelser tre frem for oss, som vil vise oss, hvordan vi allerede i de overjordiske sammenheng kan følge hemmelighetsfulle tråder mellem vår nuværende kultur og den egyptiske. Vi har

sett gjentakelsens lov i de forskjellige tidsrum, men den vil fortone seg som uendelig mere bellydningsfull for oss, når vi forfølger den i de åndelige regioner. Vi kjenner alle et dypt betydningsfullt bilde, som ganske visst engang har trådt frem for vår sjel, - det berømte bilde av Rafael, som gjennom en kjede av forskjellige omstendigheter nettopp befinner seg i Midt-Tyskland. Jeg mener den Sixtinske Madonna. Vi har kanskje i dette bilde, som jo er blitt betraktet av mange i utallige reproduksjoner, lært å beundre den vidunderlige renhet, som er utgydt over hele skikkelsen. Vi har kanskje også fornemmet noe ved morens ansikt, ved skikkelsens egenartede sveven, kanskje også følt noe ved det dype uttrykk i barnets øyne. Og når vi derefter rundt omkring ser skyformasjonene, hvorfra tallrike englehoder trer frem, da får vi en ennu dypere følelse, en følelse som lar hele bildet synes forståeligere for oss. Jeg vet at jeg uttaler noe som forekommer å være betenkelig, når jeg sier: Når man helt dypt og alvorlig betrakter dette barn i morens armer, og bak det disse skyer, som fordeler seg til en mengde englehoder, da har man den følelse: Dette barn er ikke født på naturlig måte, det er et av dem som svever ved siden av i skyene. Dette Jesusbarn er selv en sådan skydannelse, som bare er blitt noe mere fortettet, som om en sådan liten engel var fløyet ut av skyene hen til Madonnas arm. Det ville nettopp være en sunn følelse. Når vi levendegjør dette følelsesinnhold i oss selv, da vil vårt blikk utvides, det vil befri seg fra visse snevre oppfatninger om tilværelsens naturlige sammenheng. Nettopp ut fra et sådant bilde vil det innskrenkede syn kunne utvides til dette, at også det, som må skje efter nuværende lover, engang kunne ha vært *anderledes*. Vi vil innse at der engang fantes en annen for-

10

plantningsart enn den nuværende. Kort sagt, vi vil se den dype sammenheng mellom det menneskelige og de åndelige krefter i dette bilde. Det ligger deri.

Når vi lar blikket sveve fra denne Madonna og tilbake til den egyptiske tid, da møter vi der noe lignende, et like opphøyet bilde. Egypteren hadde Isis, den skikkelse, til hvilken dette ord knytter seg: *Jeg er det som var, det som er, det som vil være. Mitt slør har ennu ingen dødelig løftet.*

En dyp hemmelighet, skjult under et tett slør, åpenbarer seg i Isisskikkelsen, den elskelige gudeskikkelse, den Isis, som i den gamle egypters åndelige bevissthet - på lignende måte som var Madonna med Jesusbarnet - stod der med Horusbarnet. I den kjensgjerning at denne Isis blir fremstillet for oss som noe, der bærer det evige i seg, blir vi atter minnet om det vi føler ved synet av Madonna. Vi må i Isis se dype hemmeligheter, hemmeligheter som er begrunnet i det åndelige. Madonna er en atter oppdukkende erindring om Isis, Isis fremtrer som

gjenoppstått i Madonna. Her foreligger en sådan sammenheng. Vi må med følelsen erkjenne de dype hemmeligheter, som fremstiller en overjordisk sammenheng mellom den egyptiske og den nuværende kultur.

Også en annen sammenheng kan vi idag peke på. Vi erindrer, hvordan egypteren behandlet sine døde, vi husker mumiene, hvordan egypterne la vekt på dette at den ytre fysiske form ble konservert i lang tid, og vi vet at egypteren fyllte sine graver med slike mumier, i hvilke han hadde bevart den ytre form, og han ga også den døde visse eiendeler og redskaper med i graven, som erindringer om det fysiske liv - ting, som svarte til det fysiske livs behov. På denne måte skulle det som mennesket har hatt i det fysiske, bli bevart. Således forbandt egypterne sine døde med det fysiske plan. Denne skikk utbredte seg stadig mere. Nettopp dette er karakteristisk for den gamle egyptiske kultur.

Men - noe sådant er ikke uten følger for sjelen. La oss tenke på dette, at våre sjeler var i egyptiske legemer. Dette er helt igjennem riktig, at våre egne sjeler var inkarnert i disse legemer, som var blitt til mumier. Vi vet av de fremstillinger, som tidligere er blitt gitt, at når mennesket er befriet fra sitt fysiske legeme og eterlegeme etter døden, har det en annen bevissthet, at det på ingen måte lever i en tilstand av bevisstløshet i astralverdenen. Det kan skue ned fra den åndelige verden, selv om det i dag ikke kan se oppad - men det kan da se ned på den fysiske jord. Da er det ikke likegyldig, om legemet er konservert som mumie eller om det brennes eller tilintetgjøres. Derved oppstår en bestemt art

11

sammenheng. Vi vil få se denne hemmelighetsfulle sammenheng.

Derved at legemene i det gamle Egypten er blitt konservert en lang tid, har sjelene i mellomtiden etter døden opplevet noe ganske bestemt. De visste, når de skuet ned: dette er mitt legeme, de var bundet til dette legeme, de hadde for seg sitt legemes form. Dette legeme ble viktig for sjelene, for etter døden gjør alt et sterkt inntrykk på sjelen. Det inntrykk som mumielegemet har gjort, preget seg dypt inn og sjelen ble formet etter dette inntrykk. Nu gikk denne sjel gjennom inkarnasjoner i den gresk-latinske tid og lever idag i oss selv. Det er ikke uten virkning at denne sjel etter døden har sett sitt mumifiserte legeme, således at sjelen derved stadig påny ble henledet på dette legeme, det er absolutt ikke likegyldig. Den har opptatt det i sin sympati, og frukten av denne nedadskuen trer idag frem i det 5. tidsrum, i den tilbøyelighet som sjelene idag har til å legge stor vekt på det ytre fysiske liv. Alt det som vi i vår tid kaller å henge ved materien, det kommer derav, at sjelene dengang kunne beskue sin egen legemliggjørelse ut fra den åndelige verden. Derved har mennesket lært å holde av den fysiske verden; derved blir det så ofte i vår tid sagt, at det er bare

dette legeme som vi har mellom fødsel og død, som er det viktige. Slike anskuelser kommer ikke ut fra intet. Med dette skal der på ingen måte gis noen kritikk av mumiekultussen, men der skal bare henvises til nødvendigheter, som er forbundet med sjelens stadig tilbakevendende inkarnasjoner. Menneskene ville ikke ha kunnet utvikle seg videre fremover uten å kunne skue hen på mumiene. Mennesket ville idag ha tapt all interesse for den fysiske verden, hvis egypterne ikke hadde hatt mumiekultussen. Den måtte komme, for å vekke en berettiget interesse for den fysiske verden.

At mennesket har innrettet sin egen verden for seg på den måte vi nu har den, at vi i våre dager ser verden på den måte vi ser den, det er en følge av at egypterne har mumifisert det fysiske legeme etter døden. For også denne kulturstrømning stod under innflytelse av innviede, som kunne forutse utviklingens gang. Man har ikke laget disse mumier ut fra et innfall. Nettopp dengang blev menneskeheten ledet av høye individualiteten som anordnet det som var riktig. Dette blev gjort på grunnlag av autoritet. I de innviedes skoler har man visst at vårt eget tidsrum henger sammen med det tredje. Denne hemmelighetsfulle sammenheng stod dengang for prestenes indre øye, og de forordnet nettopp mumifisering forat sjelene kunne oppta det sinnelag, som søker åndelig erfaring ut fra den fysiske, ytre verden.

12

På denne måte blir verden ledet ved visdom. Dette er et annet eksempel på sådanne sammenheng. At menneskene i våre dager tenker på den måte som de nu tenker, det er resultatet av det, som de har opplevet i det gamle Egypten. Her ser vi inn i dype hemmeligheter, som åpenbarer seg i kulturstrømningene. Vi har her bare berørt disse hemmeligheter, for det som er blitt fremholdt om Madonnaen som erindring om Isis og hvad vi har sagt om mumifiseringen, berører bare svakt de virkelige åndelige sammenheng. Men vi skal lyse ennu dypere inn i disse forhold. Vi skal ikke bare betrakte det som trer frem i det ytre, men vi må betrakte, hvad der ligger til grunn for dette ytre.

Det ytre liv forløper mellom fødsel og død. Et meget lengere liv lever mennesket efter døden: det vi kjenner som kamaloka og opplevelsene i den åndelige verden. Opplevelsene i den oversanselige verden er just ikke mere ensformige enn våre opplevelser her i den fysiske verden. Hvad opplevet vi så som gamle egyptere i den annen verden?

Når vi lot blikket sveve langs pyramiden, når vi rettet det mot sfinxen, hvor ganske anderledes forløp da ikke dette liv, hvor helt anderledes har ikke vår sjel dengang levet mellom fødsel og død! Det lar seg absolutt ikke sammenligne med livet i vår egen tid, det ville heller ikke ha noen mening. Og ennu mangfoldigere

enn de ytre opplevelser er opplevelsene mellom døden og ny fødsel. Dengang, i det egyptiske tidsrum, da opplever sjelen noe helt annet enn i den greske verden, noe annet enn på Karl den stores tid, og noe annet enn i vår egen tid. Også i den annen, i den åndelige verden finner der sted en utvikling og det, som mennesket idag opplever mellom død og ny fødsel, er noe helt annet enn det, som den gamle egypter opplevet, når han ved døden avla sin ytre form.

Og på samme måte som mumifiseringen har utviklet seg videre i sin egenart, således at den er årsaken til vår egen tids tenkemåte, på samme måte som dette ytre liv gjentar seg fra det tredje til det femte tidsrum, således finner der sted et fremskritt i utviklingen i disse hemmelighetsfulle verdener mellom død og fødsel. Også dette vil vi måtte betrakte, og også her vil der vise seg en hemmelighetsfull sammenheng. Og vi vil da ha hentet frem et materiale, så vi virkelig kan forstå det som lever i oss, det som i oss selv er en frukt fra denne gamle tid. Da blir vi riktignok ført langt ned i dype sjakter i jordutviklingens labyrint. Men nettopp derved vil vi også erkjenne den fulle sammenheng mellom det, som egypteren bygget, kaldeeren tenkte og det, som vi idag

13

opplever, erkjenner. Det som dengang blev utrettet, det vil vi atter se lyse frem i det som omgir oss, i det som interesserer oss i vår omverden. Vi vil fysisk og åndelig få opplysninger om denne sammenheng. Dertil vil det bli påvist, hvordan utviklingen skrider fremover, hvordan det fjerde tidsrum danner et helt vidunderlig forbindelsesledd mellom det tredje og det femte tidsrum. Og på denne måte vil våre sjeler heve seg opp til de betydningsfulle sammenheng i verden, og frukten vil bli en dyp forståelse av det som lever i oss selv.

14

Den kosmiske utviklings gjenspeiling i menneskenes religiøse anskuelser.

Vi forsøkte i går å betrakte visse sammenheng i livsforholdene, navnlig også i de åndelige forhold i den såkalte efteratlantiske tid. Vi så, hvordan den første kulturepoke i denne tid vil gjenta seg i den siste, den 7. kulturepoke, hvordan den persiske kultur vil gjenta seg i den 6. kulturepoke, og hvordan den kulturepoke, som vil beskjeftige oss i de nærmeste dager, den egyptiske, gjentas av oss selv i vårt liv og skjebne, i den 5. epoke. Om den 4. kultur, den gresk-latinske tid, kunne vi si, at den for sitt vedkommende har bevart en unntagelsesstilling, således at den ikke opplever noen gjentakelse. Dermed har vi skissemessig kunnet henvise til hemmelighetsfulle sammenheng i den efteratlantiske tids kulturer, der fulgte etter Atlantis, det Atlantis som gikk tilgrunne ved veldige vannkatastrofer. Også denne tid som følger på Atlantis vil gå under. Ved slutten av vår femte store efteratlantiske epoke, vil der komme katastrofer, som vil ha en lignende virkning som de der inntraff ved slutten av den atlantiske epoke. Ved "Alles krig mot alle" vil den femte epokes syvende kulturavsnitt finne sin avslutning. Det var interessante sammenheng som her er blitt antydnet ved visse gjentakelser, og de vil når vi undersøker dem nøyere, kaste lys dypt inn i vårt eget sjeleliv.

Idag må vi - for at vi kan skape oss et grunnlag - la andre gjentakelser tre frem for vårt åndelige øye. Vi vil la blikket gå langt tilbake i vår jords utvikling og vi vil se, at de vide horisonter må interessere oss i høy grad.

Bare vil jeg allerførst advare mot skjematisk gjentakelse. Når der på okkultismens område er tale om sådanne gjentakelser, som at den første epoke gjentar seg i den syvende, den tredje i den femte, da kan det lett ville gjøre seg gjeldende en eller annen kombinasjonsevne, som vil oppsøke sådanne skjemata også for andre forhold. Man kunne tro, at dette ville la seg gjøre, og i virkeligheten blir der i mange bøker om teosofi drevet meget uvesen med

15

dette. Her må det da strengt advares, således at ikke slike kombinasjoner, men ene og alene anskuelsen, den åndelige skuen, må være det avgjørende, ellers vil man ta feil. Det som vi kan lese i den åndelige verden, lar seg riktignok forstå gjennom logikk, men lar seg ikke finne gjennom logikk. Det lar seg bare oppleve gjennom erfaringen.

Vi må, hvis vi nøyere vil forstå kulturepokene, skaffe oss et overblikk over

jordens utvikling overhodet, slik som den fremstiller seg for seeren, som kan rette sitt åndelige blikk inn i det som har skjedd i urfjern fortid. Når vi innenfor denne jordens utvikling ser langt tilbake, da kan vi si til oss selv, at jorden ikke alltid så slik ut som idag. Den hadde ikke fast grunn som i våre dager, mineralriket var ikke som nu, der var heller ikke slike planter og dyr som nu og menneskene var ikke i et kjødelig legeme som nu; mennesket hadde intet knokkelsystem. Alt dette har først dannet seg senere. Jo lengere vi går tilbake, desto mere kommer vi til en tilstand, som vi, om vi hadde kunnet betrakte den fra fjerne verdener, ville ha sett bare som en tåke, som en fin, eterisk sky. Denne tåke ville riktignok ha vært meget større enn vår nuværende jord, for denne tåke ville ha nådd ut til de ytterste planeter i vårt solsystem og ut over disse fjerne avstander. En omfangsrik tåkemasse ville ha omfattet alt dette, hvori ikke bare det befant seg, som vår jord har dannet seg av, men alle planeter, også selve solen, var derinne. Og hvis vi hadde kunnet undersøke denne tåkemasse nøyere - vi forutsetter da at betrakteren hadde kunnet nærme seg den - så ville den for oss ha sett ut som om den var sammensatt av lutter fine, eteriske punkter. Når vi ser en myggesverm fra det fjerne, da fortøner denne seg for oss som en sky, men når vi kommer nærmere, ser vi de enkelte små dyr. Omtrent således ville vi dengang i urfjern fortid ha sett jordmassen, som dengang ikke var materiell i vår betydning av ordet, men bare var fortettet til eterisk tilstand. Denne jorddannelse bestod altså av enkelte eterpunkter, men med disse eterpunkter var der forbundet noe ganske spesielt. Men om vi holder fast ved dette, at det menneskelige øye hadde kunnet se punktene, så ville dette øye dog ikke ha kunnet iakttå noe sådant som den klarsynte ville ha sett, og som han i virkeligheten også ser ennå idag når han retter blikket bakover. Dette vil vi klargjøre for oss selv ved en sammenligning. La oss ta et frø av en rose, en vill rose, et fullt utviklet frøkorn. Hva ser den, som betrakter det? Han ser et legeme, som er meget lite, og hvis han ikke har lært hvordan frøet fra en vill rose ser ut, så vil han aldri kunne finne ut, at der av dette kan vokse frem

16

en hunderose. Dette ville han aldri kunne gjette bare ut fra frøets form. Men den som har en viss klarsynt evne, vil kunne oppleve følgende. Frøet vil litt etter litt forsvinne for hans blikk, men for hans klarsynte øyne vil der tre frem en blomsterlignende skikkelse, som åndelig vokser frem av frøet. Den står for det klarsynte blikk, en virkelig form, som bare kan skues i det åndelige. Denne form er urbilledet av det, som senere vokser frem av frøet. Nu ville vi ta feil, om vi trodde at dette billede er helt lik den plante, som motsvarer frøet. Det er helt og holdent ikke likt. Det er en vidunderlig lysskikkelse, som i seg selv

fremviser strømninger og kompliserte formasjoner, og man kunne si, at det som senere vokser frem av frøkornet, bare er en skygge av denne vidunderlige åndelige lysskikkelse, som den klarsynte kan se i frøkornet. La oss fastholde dette bilde, hvordan den klarsynte ser plantens urbillede, og nu retter vi atter oppmerksomheten tilbake til vår urjord, mot de enkelte eteriske punkter. Når nu den klarsynte på samme måte som i det foregående eksempel stillet seg overfor et sådant eterisk støvpunkt innenfor ursubstansen, så ville der for ham ut fra dette eteriske støvkorn ganske på lignende måte som av frøkornet, vokse frem en lysskikkelse, en prektig formdannelse, som ikke er tilstede i virkeligheten, men som hviler slumrende i dette støvkorn. Og hvad er det så, som seeren da kan se som en formdannelse, når han ser tilbake på dette urjordatom? Hvad er det så som her vokser ut? Det er en formdannelse, som atter er forskjellig - likeså forskjellig som plantens urbillede fra den fysiske plante - fra det fysiske menneske: det er urbilledet av den nuværende menneskeskikkelse. Dengang slumret menneskeskikkelsen åndelig i det eteriske støvkorn, og hele jordutviklingen var nødvendig, forat det som hvilte der, kunne utvikle seg til det nuværende menneske. Dertil var mange, mange ting nødvendige! på lignende måte som også meget er nødvendig for frøkornet; frøet må senkes i jorden, solen må sende det sine varmende stråler forat det kan utvikle seg til plante. Og vi vil litt efter litt forstå, hvordan dette blev til menneske, når vi gjør oss klart alt hvad som er skjedd i mellemtiden.

I denne urfjerne fortid var alle planeter forbundet med vår jord. Vi vil dog aller først betrakte solen, månen og jorden, som jo også idag særlig interesserer oss. Vår sol, vår måne og vår jord var dengang heller ikke hver for seg, men de utgjorde et hele. Hvis vi ville røre disse tre nuværende legemer sammen, likesom til en grøt i en stor verdenskjele, og ville tenke oss dette som ett verdenslegeme, så ville vi få det som jorden var i sin urtilstand,

17

nemlig: Sol + jord + måne. Naturligvis kunne mennesket da bare leve i en åndelig tilstand. Det kunne dengang bare leve i denne tilstand, fordi også det som er i den nuværende sol var forbundet med jorden. Og det varte lang, lang tid at himmellegemet v år jord ennå hadde sol og måne i seg og ennå var sammen med alle de vesener og krefter, som var forbundet med disse. Dette blev først anderledes i den tid, da noe meget betydningsfullt tildrog seg i vår verdensutvikling, nemlig da solen utskilte seg som et selvstendig legeme og lot jorden og månen tilbake. Nu har vi det som tidligere var en enhet, som en dobbelthet, to verdenslegemer, solen og på den annen side jorden + månen. Hvorfor skjedde dette?

Alt som skjer på denne måte har naturligvis en dyp mening, som vi vil forstå, når vi skuer tilbake og finner at der dengang på jorden ikke bare levet mennesker, men at det med dem også var forbundet andre vesener av åndelig art, som riktignok ikke kunne iakttas med fysiske øyne, men som dog var tilstede; likeså virkelig tilstede som menneskene og de andre fysiske vesener. Således er f. eks. de vesener forbundet med vår verden, som lever i vår jords omkrets, og som den kristelige esoterisk kaller Engler, Angeloi. Disse vesener kan vi best forestille oss, når vi betenker, at et sådant vesen står på et trinn, som mennesket vil nå, når jorden vil ha avsluttet sin utvikling. Idag er disse vesener allerede så langt, som mennesket vil være ved målet for sin jordutvikling. Et ennu høyere trinn inntar Erkeenglene, Arehangeloi eller Ildåndene, de vesener som vi kan se når vi retter vårt åndelige blikk mot det, som angår et helt folks anliggender. Disse anliggender blir ledet av vesener, som man kaller Erkeengler eller Arehangeloi. En ennu høyere art av vesener kaller man Urbegynnelsene eller Arehai eller Personlighetens Ånder, og vi finner disse, når vi lar blikket sveve over hele tidsepoken og mange folkeslag, deres forhold og motsetninger, og betrakter det, man vanligvis kaller tidsånden. Når man f. eks. betrakter vår tid, så blir denne ledet av høyere vesener, som man kaller Urbegynnelser eller Arehai.. Derefter gis det ennu høyere vesener, som man i den kristne esoterik kaller Maktene eller Exusiai eller Formens Ånder. På denne måte er der altså med vår jord forbundet utallige vesener, som så å si går trinnvis oppover fra mennesket.

Hvis vi begynner med mineralet, og går fra mineral til plante, fra plante til dyr, og så til mennesket, så er mennesket det høyeste fysiske vesen; men de andre vesener er også tilstede, de er mellom oss, gjennomtrenger oss. I begynnelsen av vår jordutvikling, som vi nettopp nu talte om, da jorden likesom dukker

18

opp som en urtåke ut fra evighetens skjød, da er alle disse vesener forbundet med jorden, og det ville for en klarsynt vise seg hvordan samtidig med menneskeskikkelsen også andre vesener gjennomtrenger dette billede. Det er de nettopp nevnte vesener og vesener av ennu høyere art, som Maktene, Herrskapene, Tronene, Kerubimene og Serafimene. Alle disse vesener var intimt forbundet med dette veldige eteriske støv, men de står på forskjellig trinn i utvikling. Det gis sådanne, som har en opphøyethet, som mennesket ikke har noen anelse om, men der gis også vesener, som står menneskene nærmere. Fordi sådanne vesener stod på forskjellig trinn, kunne de ikke gjennomgå sin utvikling på samme måte som mennesket; der måtte skaffes en boplass for dem. Blant de høye vesener var det sådanne, som ville ha gått glipp av meget, om de skulle ha vedblitt å være forbundet med lavere vesener. Derfor avsondret de seg.

De tok de fineste substanser ut av tåken og dannet seg sin boplass i solen, de dannet der sin himmel. Der fant de det rette tempo for sin utvikling. Hadde de fortsatt i de ringere substanser, som de lot være tilbake i jorden, da ville de derved ikke ha kunnet fortsette sin utvikling. Det ville ha vært en hemning, en blytyngde i deres utvikling. Vi ser av dette, hvordan det som skjer materielt, som spaltningen av verdenssubstansen, hvordan dette ikke bare skjer av fysikalske årsaker, men gjennom de veseners krefter, som behøver et tilholdssted for sin utvikling; det skjer, fordi de må bygge opp sitt eget verdenshus. Vi må betone dette, at der ligger åndelige årsaker til grunn.

På denne måte er mennesket sammen med høyere vesener av det laveste hierarki, som Engler og Erkeengler, og vesener som stod lavere enn det selv, blitt tilbake på jorden + månen. Bare et eneste, mektig vesen, som egentlig allerede var modent til å vandre med til solens skueplass, har ofret seg og har gått med jorden + månen. Det er det vesen, som senere blev kalt Jahve eller Jehova. Han har forlatt solen og blev nu leder av jordens + månens anliggender. Således har vi to boplasser: solen med de mest opphøyete vesener, under ledelse av et særlig opphøyet vesen, som gnostikerne f. eks. forsøkte å forestille seg under navnet Pleroma. Vi må forestille oss dette vesen som solens regent. Jahve er jorden + månens leder. Vi vil ganske særlig holde fast på, at de edleste, mest opphøyete ånder er gått ut med solen og har latt jorden tilbake med månen. Månen var ennå ikke avspaltet: den var ennå inne i jorden. Hvordan kan man oppfatte denne kosmiske prosess av solens adskillelse fra jorden? Man må fremforalt oppfatte solen med dens beboere som det mest opphøyete, helligste, reneste, som

19

tidligere hadde vært i forbindelse med jorden, og dernest må man oppfatte det som er jord + måne, som det, der derimot har utformet seg som noe lavere. Denne tilstand var dengang ennå lavere enn den, som vår nåværende jord befinner seg i. Denne står igjen høyere, for det intrådte et senere tidspunkt, da jorden befrikk seg fra månen og med den fra dens grovere substanser, med hvilke mennesket ikke hadde kunnet utvikle seg videre. Jorden måtte kaste månen ut.

Før dette skjedde, da hadde vi vår jords mørkeste, mest redselsfulle tid; da var det som hadde de edle utviklingsanlegg, kommet inn under slemme, meget slemme krefters makt, og mennesket kunne først komme videre derved, at det utstøtte de verste eksistensbetingelser med månen.

Vi må føle, at et lysets prinsipp, et opphøyethetens prinsipp, solens prinsipp, står i motsetningsforhold til mørkets prinsipp, månens prinsipp. Hadde man klarsynt

betraktet solen, som dengang var trådt ut, da ville man ha sett de vesener, som ville bebo den, men man hadde også iakttatt noe annet. Det som hadde trukket seg ut som sol, ville ikke bare ha vist seg som en sammenheng av åndelige vesener; det ville heller ikke ha vist seg eterisk, for det hørte til det grovere: det hadde vist seg som noe astralt, som en mektig lysaura. Det som man ville ha fornemmet som lysets prinsipp, det ville man ha sett som en lysende aura i verdensrommet. Men derved at jorden hadde latt dette lys slippe bort, ville den plutselig ha sett fortettet ut, om enn ikke fast mineralsk. Dengang stod der et godt og et ondt, et lyst og et mørkt prinsipp overfor hinannen.

Nu vil vi se, hvordan jorden så ut, før den utstøtte månen. Det ville være en helt feilaktig forestilling, hvis man ville tenke seg den som vår nuværende jord. Den daværende jords kjerne var en sydende, ildaktig masse. Denne kjerne ville ha fortonet seg som en ildkjerne, men den var igjen omgitt av mektige vannkrefter; ikke som vårt nuværende vann, for i det var jo også metallene i flytende form. - Inne i alt dette var mennesket, men i en helt annen skikkelse.

Sådan var jorden dengang, da den utsondret månen; fremforalt kunne man dengang på jorden ikke finne noen luft, den var absolutt ikke til stede i dette. De vesener som dengang eksisterte, behøvet slett ingen luft; de hadde et helt annet åndingssystem. Mennesket var blitt en slags fisk-amfibium. Men det bestod av ganske bløt, flytende materie. Det som det suget inn i seg, var ikke luft, men det som inneholdtes i vannet. Omtrent således så

20

jorden ut i den daværende tid. Det måtte være således. Mennesket ville ellers aldri ha kunnet finne det riktige tempo og midlene til sin utvikling, hvis ikke solen og månen hadde avspaltet seg fra jorden. Med solen i jorden ville alt ha gått for fort, men alt ville ha gått altfor langsomt med de krefter, som nu virker på månen. Da månen under mektige katastrofer trakk seg ut av jorden, da forberedtes litt etter litt, hvad man kunne kalle en adskillelse mellem et luftlag og vannelementet. Luften var dengang på ingen måte av samme art som luften idag, men den inneholdt ennu alle mulige slags damper. Men det vesen som dengang litt efter litt forberedtes, var fra først av et visst anlegg til det nuværende menneske. Vi vil også måtte skildre dette nærmere.

På denne måte har vi lært mennesket å kjenne i tre forhold. For det første i det forhold, hvor det har levet sammen med jord + sol + måne og alle høyere vesener i ett verdenslegeme. Her ville det for det klarsynte blikk ha fortonet seg slik, som vi har beskrevet det. Derefter kan vi lære det å kjenne under temmelig ugunstige forhold på jorden + månen. Var det vedblitt å være i dette forhold, så ville det ha blitt et meget ondsinnet, et fryktelig vilt vesen. Da solen hadde skilt

seg ut, har vi motsetningen solen på den ene side - og månen + jorden på den annen side. Solen lyste som den store, veldige solaura i rummet, i dens strålende glorie. På den annen side forblev jorden + månen med alle de uhyggelige krefter, som også trakk de edlere elementer i mennesket nedover. Således var der oppstått en todelthet. Og derefter kommer tredelingen. Solen vedblir å være som den er; men jorden skiller seg fra månen; de groveste substanser trer ut; men mennesket blir tilbake på jorden.

Som et trefoldig prinsipp fornemmer mennesket disse krefter, når det ser tilbake på det tredje tidsrum. Det spør seg selv: hvorfra kommer disse krefter? I det første tidsrum var mennesket ennå forbundet med alle solens høye krefter. De krefter som ble utviklet i det annet tidsrum, var så gått ut med månen. Mennesket følte dette som en befrielse, men det hadde også en erindring om det første tidsrum, da det ennå var forenet med solvesenet. Mennesket hadde lært lengselen å kjenne; det følte seg som den forstøtte sønn. Og med de krefter, som var gått ut med sol og måne, med disse krefter kunne det føle seg som en sønn av solen og månen.

På denne måte utviklet vårt jordlegeme seg fra enhet til dobbelthet og til trefoldighet: sol, jord, måne.

21

Den tid da månen avspaltet seg, da mennesket først fikk muligheten for å utvikle seg, denne tid kaller man den lemuriske tidsalder. Og etter at veldige ildkatastrofer hadde avsluttet den lemuriske tid, da trådte vår jord litt etter litt inn i en tilstand, som kunne medføre de forhold, som kunne utvikle seg i det gamle Atlantis. De første begynnelse til land raget opp av vannmassene. Dette var lang tid etter månens avspaltning. Men først gjennom denne avspaltning kunne jorden utvikle seg på denne måte. I Atlantis var mennesket også ennå helt anderledes enn i vår tid - dette vil vi senere kunne berøre, - men i den atlantiske tid var det dog allerede kommet så langt, at det beveget seg fremad som en bløt, så å si, svømmende, svevende masse og belivet lufthyllet. Ved midten av Atlantis er mennesket først kommet så langt, at det på et vis hadde likhet med den skikkelse vi nu har. Men i Atlantis hadde mennesket en klarsynt bevissthet, og vår nuværende bevissthet har først utviklet seg i meget senere tider; og vil vi forstå det daværende menneske, så må vi ha denne da eksisterende klarsynsbevissthet for øye. Vi forstår den best i sammenligning med den nuværende bevissthet. I vår tid iakttar mennesket om dagen den fysiske verden omkring seg. Det opptar gjennom sin sansevirkosomhet stadig syns- og hørselsinntrykk o.s.v. Men om natten synker dog denne fysiske verden ned i et hav av bevisstløshet for mennesket. For okkultisten er dette riktignok i virke-

ligheten ingen bevisstløshet, men bare en lavere grad av bevissthet. Nu vil vi gjøre oss klart, at mennesket i vår tid har en dobbelt bevissthet, en klar dagsbevissthet og en søvn- eller drømmebevissthet. Slik var det nu ikke i de første tider i Atlantis. La oss betrakte vekslingen mellom våken tilstand og søvn i denne første tid. Da var det også slik, at mennesket i løpet av en bestemt tid dukket ned i sitt fysiske legeme, men det iakttok da ikke gjenstandene i så skarpe konturer som i vår tid. Hvis vi f. eks. forestiller oss, at vi gikk ut i en tykk vintertåke, og at vi om aftenen så gatelyktene likesom omgitt av en lysaura, så har vi en tilnærmedesvis forestilling om atlantierens gjenstandsbevissthet. For det daværende menneske var alt omgitt av en slik tåke; alt var likesom inne i en tåke. Det var dengang dagens syn. Men nattsynet var heller ikke slik, som det er idag. Når atlantieren steg ut av sitt legeme, så hensank han ikke i bevisstløshet, men han befant seg i en verden av guddommelig-åndelige vesener, av Jeg-vesener, som han iakttok omkring seg som sine feller. Likeså visst som mennesket idag ikke ser disse vesener om natten, likeså visst har det i hine tider dukket ned i et hav av åndelighet, i hvilket det virkelig

22

iakttok de guddommelige vesener. Om dagen var det et medlem av den lavere verden, om natten var det blant de høyere vesener. På denne måte levet mennesket i en åndsbevissthet, selv om den var drømmende; og selv om det ikke hadde noen selvbevissthet, så levet det dog blant disse guddommelig-åndelige vesener.

La oss nu betrakte de fire tidsrum i vår jordutvikling. Vi betrakter først det tidsrum, da sol og måne ennå var forbundet med jorden. Dette tidsrum stiller vi frem for vår sjel. Vi må si oss selv: denne jords vesener er egentlig rene, ideale vesener, og mennesket er egentlig bare tilstede som et eterlegeme, og bare iakttagbar for åndelige øyne. Så kommer vi til det annet tidsrum. Vi ser solen som et legeme for seg, synlig som aura, og månen + jorden som en verden for det onde. Derefter kommer vi til et tredje tidsrum: månen skiller seg også ut fra jorden, og på jorden virker de krefter, som er resultatet av denne trehet. Og så kommer vi til et fjerde tidsrum. Mennesket er da allerede et vesen i den fysiske verden, som fortoner seg tåket for det; under søvnen er det ennå sammen med guddommelige vesener. Dette er det tidsrum som slutter med veldige vannkatastrofer, den atlantiske tid.

Og nu går vi et skritt videre, til mennesket i den etteratlantiske tid. Det har som sagt utviklet seg gjennom mange årtusener; vi ser det først i den etteratlantiske tids første kulturrepøke, den urindiske, den urpersiske, den egyptisk-kaldeisk-babylonske og, den gresk-latinske kultur og i vår femte kultur. Hva hadde

mennesket fremforalt tapt? En ting hadde det tapt, som vi kan forestille oss, når vi har skildringen av Atlantis for øye.

La oss forestille oss atlantiernes søvntilstand. Da var mennesket enu i fellesskap med det åndelige, med gudene. Det iakttok virkelig det åndeliges verden, helt reall. Dette hadde mennesket tapt etter den atlantiske katastrofe. Natlig mørke bredte seg ut omkring det. Til gjengjeld inntådte en oppklaring av dagsbevisstheten og en utvikling av Jeget. Alt dette hadde mennesket tilkjempet seg, men de gamle guder var forsvunnet for det; de var bare erindringer, og alt hvad sjelen hadde opplevet, var i den første etteratlantiske tid blott og bar erindring, erindring om den tidligere omgang med disse gudevesener.

Nu vet vi at sjelene vedblir å være de samme, at de reinkarnerer. Nettopp på lignende måte som våre sjeler i de gamle atlantiske tider allerede eksisterte, allerede bodde i legemene, således var også disse sjeler der ved adskillelsen av, månen og solen fra jorden og også allerede i den allerførste tid. Mennesket var allerede til stede i det eteriske støv. Og nu er den etteratlantiske tids fem

23

kulturepoker i sine verdensanskuelser, i det som utgjør deres religioner, intet annet enn erindringer om jordens gamle epoker.

Det første, det urindiske tidsrum, utviklet en religion, som fortone seg som en indre oppflammen, som en indre gjentagelse i forestillinger og følelser av det allerførste tidsrum, da solen og månen enu var forbundet med jorden, da hine solens opphøyete vesener enu bodde på jorden. Vi kan tenke oss, at der her måtte vekkes en opphøyet forestillingsverden. Og den ånd, som i jordens første tilstand, urtåken, forbandt seg med alle Engler og Erkeengler, med alle ånder, med de høye guder og vesener, den sammenfattet den indiske bevissthet under en høy individualitet, under navnet Brahm, Brahma. I ånden gjentok den første etteratlantiske tids kulturepoke det, som hadde skjedd. Den er intet annet enn en gjentagelse av den første jordepoke i indre anskuen.

Nu skal vi se på den annen kulturperiode. I den urpersiske kulturperiodes religionsbevissthet finner vi lysets og mørkets prinsipp. Her stillet de store innviede overfor hinannen to vesener, hvorav de så det ene personifisert i solen, det annet i månen: Ahura Mazdao, lysauraen, Ormuzd, er det vesen som perserne æret som den høyeste gud; Ahriman er den onde ånd, representanten for alle de vesener, som tilhørte jorden + månen. Persernes religion er en erindring om den annen jordepoke.

Og i den tredje kulturperiode var det slik, at mennesket måtte si seg selv: I meg er solens og månens krefter; jeg er en sønn av solen og en sønn av månen. Alle solens og månens krefter fremstiller seg som far og mor. Har vi enhet i urtiden

som indernes anskuelse, ser vi tohet etter solens bortgang, spillet i persernes religion, så finner vi trehet slik som den fantes i den tredje jordepoke, etter adskillelsen fra sol og måne, nedlagt i egypternes, kaldeernes, assyrernes, babylonernes religiøse anskuelse. Trefoldigheten oppstår i det tredje tidsrum i alle religionsanskuelser, og i den egyptiske kultur blir den representert av Osiris, Isis og Horus.

I den gresk-latinske periode opptrer så erindringen om det, som mennesket hadde opplevet i sin bevissthet i den fjerde jordepoke, den atlantiske, som en gudenes felle. Grekernes guder er intet annet enn erindringen om de guder hvis nærhet mennesket opplevet i Atlantis, disse guder, som mennesket hadde skuet åndelig klarsynt når det om natten trådte ut av sitt fysiske legeme. Likeså sant som mennesket i vår tid ser de ytre gjenstander, likeså sant har det dengang sett Zeus, Athene, o.s.v. De var for mennesket virkelige skikkelser. Det, som atlantieren opplevet og fornemmet i sin klarsynte tilstand, det vendte tilbake for den fjerde efter-

24

atlantiske kulturperiodes mennesker i Pantheon. Og på lignende måte som den egyptiske tid var en erindring om trefoldigheten under den lemuriske tid, således var opplevelsene i Atlantis blitt tilbake som erindring i det greske gudehierarki. I Grekenland, som også ellers i Europa, var det atter de samme guder, som atlantierne hadde sett, bare under andre navn. Disse navn er ikke oppfunnet; det er navn for de samme skikkelser som vandret ved menneskets side, når det i den atlantiske tid steg ut av sitt fysiske legeme.

Således ser vi, hvordan periodene i den kosmiske prosess får sitt symbolske uttrykk i de forskjellige efteratlantiske kulturperioders religiøse anskuelser. Det som har utspillet seg under søvnen i den atlantiske tid, det levet atter opp i den fjerde kulturperiode. - Vi er nu i det femte efteratlantiske tidsrum. Hvad kan vi gjenkalle i vår erindring? Den første kulturperiode, de gamle indere, kunne forestille seg den første jordepoke, perserne den annen, det gode og det onde prinsipp; de gamle egyptere forestilte seg den tredje epoke i dens trefoldighet. Den greske, den gammelgermanske, den romerske kulturperiode, hadde sitt Olymp. De erindret gudeskikkelsene fra Atlantis. Derefter kom den nyere tid, det femte tidsrum. Hvad kan dette erindre?

Ingenting! - Dette er grunnen til, at en gudløs tid på så mange måter kunne gjøre seg gjeldende i dette tidsrum, og hvorfor dette femte tidsrum er henvist til - ikke å se tilbake i fortiden - men å rette blikket mot fremtiden. Det femte tidsrum må se den fremtid imøte, da alle guder atter vil oppstå. Denne gjenforening med gudene blev forberedt i den tid, da Kristuskraften brøt inn, den som alene virket

så sterkt, at den atter kunne gi mennesket en guddommelig bevissthet. Det femte tidsrums bilder av gudene kan ikke bli erindringer; det femte tidsrums mennesker må skue fremover, da først vil livet igjen få en spirituell karakter. Bevisstheten må i det femte tidsrum av den etteratlantiske epoke bli apokalyptisk.

La oss huske, at vi igår så sammenhengen mellom den etteratlantiske tids enkelte kulturer. Idag har vi sett, hvordan den kosmiske prosess gjenspeiler seg i kulturenes religiøse anskuelse.

Vårt femte tidsrum står midt inne i verden. Derfor må vi stille oss forutseende overfor det kommende. Først må Kristus helt bli forstått i vår tid; for våre sjeler er dypt innvevet i henmelighetsfulle sammenheng. Vi skal se, hvordan gjentagelsen av den egyptiske tid i vår femte kulturperiode kan gi oss et tilknytningspunkt, hvordan vi virkelig kan komme over i fremtiden.

De gamle innvielsessteder. Menneskeskikkelsen som meditasjonens innhold.

Vi talte igår om den hemmelighetsfulle sammenheng, som består mellom vår jords tidligere utviklingstilstander og de forskjellige verdensanskuelser i den efteratlantiske tids på hinannen følgende kulturperioder. Og vi har klarlagt den eiendommelige kjensgjerning, at dengang, da den atlantiske katastrofe hadde forandret jordens ansikt, fremtrådte i den førvediske, urgamle, hellige indiske kultur, med det veldige filosofiske livssyn, som preget den første kulturepoke, likesom et speilbillede av de kjensgjerninger som hadde utspillet seg i jordutviklingens begynnelse, i den urfjerne fortid, da sol, måne og jord ennå var forenet. Det som dengang blev sett i ånden, og som de hevet seg opp til, som kunne det, det var intet annet enn én i ånden oppfattet spirituelt skikkelse, som var virkelig da vår jord stod i begynnelsen av sin utvikling. Og vi har sett at jordens annen tilstand, da solen hadde revet seg løs, men jord og måne ennå dannet ett legeme, at denne eiendommelige konfrontasjon av to verdener kom tilsyne i den annen kulturepoke, den urpersiske, som et filosofisk-religiøst system, som motsetningen mellom solauraens lysprinsipp og mørkets prinsipp, som motsetningen mellom Ormuzd og Ahriman. Den tredje av de store kulturperioder, den egyptisk-babylonisk-assyriske, er en åndelig gjenspeiling av det som har utspillet seg, da jorden, solen og månen var blitt tre legemer. Og vi kunne også allerede ganske kort henvise til dette, at i trefoldigheten Osiris, Isis og Horus, gjenspeiler seg denne astrale trefoldighet fra den 3. jordepoke, denne stjernetretrifoldighet: sol, jord og måne. Vi har også pekt på at denne adskillelse fant sted i den lemuriske tidsalder og etterfulgtes av den atlantiske tidsalder, vår jords fjerde tilstand, hvor der hersket helt andre bevissthetsforhold enn idag. Dengang levet mennesket gjennom denne anderledes artede bevissthetsform sammen med gudene, som det kjente, med de guder, som man senere kallte Odin, Balder, Tor, Zeus, Apollo, o.s.v. Dette er vesener, som

det atlantiske menneske har kunnet iaktta med sitt klarsyn. Og vi finner en gjentakelse av denne skuen av guddommelig-åndelige vesener i den atlantiske epoke i folkenes erindring i den gresklatinske tid, også hos folkene i det nordlige Europa. Det var erindringen om opplevelsen av tidligere bevissthetstilstander. Enten det nu er Odin eller Zeus, det være Mars, Hera, Athene, alle var de en erindring om de gamle åndsskikkelser, som utgjorde innholdet av denne gamle

gudeverden.

På denne måte tar den fjerde kulturperiode seg således ut, at der i dens religioner fremtrer speilbilleder av det, som har utspillet seg i jordutviklingen i den atlantiske tid. Nu må vi idag etterhvert fordype oss noe mere i den gamle indiske, persiske og egyptiske kulturmenneskehets sjeler. Hvis vi vil danne oss et riktig bilde av disse opplevelser, av det som levet i de gamle kulturperioder i religiøs henseende, så må vi huske, at såvel de almindelige mennesker som utgjorde den viktigste bestanddel av disse folk, som også de opplyste personer, seerne og profetene alle var etterfølgere av de mennesker, som allerede hadde levet i den atlantiske tid, og at alt det som var gammel atlantisk kultur, ikke straks i sin helhet gikk tilgrunne etter den store katastrofe, men det som dengang levet, har litt efter litt forplantet seg over i den nye tid. Og vi vil aller best forstå de gamle efteratlantiske etterkommeres sjeler, når vi fordyper oss i de siste atlantiernes sjeleliv.

I den siste del av den atlantiske tid var menneskene meget forskjellige fra hverandre. Noen hadde bevart en høy grad av klarsynt evne. Denne klarsynsevne var ikke plutselig helt forsvunnet. Den var endnu tilstede hos mange mennesker som deltok i det store tog fra Vest mot Øst, mens den hos andre allerede var forsvunnet. Det fantes fremskredne og tilbakeblevne mennesker, og det er forståelig at de minst fremskredne var dem, som best kunne utøve sitt klarsyn. Dette vil være forståelig ut fra hele arten av den tids utvikling, for de var på en måte blitt stående og hadde bevart atlantiernes gamle karakter. De mest fremskredne var dem, som først hadde tilegnet seg den fysiske iakttagelse av verden, som mere hadde antatt vår art dagsanskuelse. Disse var de mest fremskredne, som om natten opphørte med å se den åndelige verden klarsynt, og som i den våkne tilstand om dagen så stadig skarpere konturer av de ytre gjenstander.

Og nettopp denne lille flokk, som det allerede er blitt talt om, og som ble ført av en av de store, av den største innviede, som man vanligvis betegner som Manu, og hans elever, denne lille folkegruppe, som ble ført dypt inn i Asia og derfra befruktet de andre

27

kulturland, nettopp denne lille folkegruppe, som tidligst tapte det gamle klarsyn til fordel for livets vanlige forhold, var sammensatt av den tids mest fremskredne mennesker. Stadig tydeligere trådte dette frem for dagsbevisstheten: det som vi ser som de fysiske gjenstander med sine skarpe grenser. Og deres store fører hadde først ledet dette folk lengst inn i Asia, for at det kunne leve isolert, ellers ville det være kommet for meget i berøring med andre folk, som endnu hadde

bevart det gamle klarsyn. Bare idet det en tidlang forblev adskilt fra de andre folk, kunne det vokse frem til en ny slags mennesketilværelse. Der blev grunnlagt en koloni i det indre Asia, hvorfra de store kulturstrømninger skulle gå ut til de forskjelligste folk.

Først var det nordlige India det land, som ut fra dette sentrum fikk sin nye kulturstrømning. Nu er det her allerede blitt antydnet, at denne lille flokk mennesker som ble utsendt som kulturpionerer, ingen steder har funnet ubebodd land, for allerede tidligere, før dette store tog beveget seg fra Vest mot Øst, var der allerede foregått store vandringer. Og alltid når nye land steg opp av havet, var de blitt befolket av de vandrende skarer. Således at det folk, som blev utsendt fra denne koloni i Asia, måtte blande seg med andre folkemasser, som imidlertid alle var mere tilbakestående enn de, som var blitt ført av Manu. Hos de andre folk traff man ennu mange som hadde bevart det gamle klarsyn.

Når innviede grunnla kolonier, så gjorde de det på en annen måte, enn slik som man idag koloniserer. De visste at man må gå ut fra de sjeler, som man påtraff i de land, som skulle koloniseres. Det var ikke således at utsendingene påtvang noen det de hadde å si. Det blev regnet med det som man støtte på. Der ble skapt en utligning og man tok hensyn til de gamle innbyggers behov. Og således måtte man regne med den religiøse anskuelse som var basert på erindringen om tidligere tider, og med de gamle klarsynte anlegg. Derfor var det naturlig at de rene forestillinger bare kunne danne seg hos en liten gruppe av de mest fremskredne. Hos den store masse dannet der seg kompromis-forestillinger av den gamle atlantiske og den efteratlantiske anskuelse. Derfor finner vi overalt i disse land, så vel i India, som i Persia, likesom også i Egypten, overalt hvor de forskjellige efteratlantiske kulturer oppstod, finner vi i disse tider som et grunnlag mindre fremskredne, ukultiverte religiøse forestillinger, som imidlertid ikke var noe annet enn en art forplantning av de gamle atlantiske forestillinger. For nu å forstå hvad dette egentlig var for forestillinger i disse folkereligioner, må vi en gang danne oss et bilde av

28

disse. Da må vi sette oss inn i den sjelelige egenart hos befolkningen i de siste atlantiske tider. Vi må erindre, at mennesket i den atlantiske tid ikke mistet bevisstheten om natten, men at det da gjorde sine iakttagelser på lignende måte som det iakttok om dagen, hvis man under denne tidsepoke overhodet tør tale om dag og natt. Om dagen iakttok det de første spor av det, som vi idag ser så klart som sanseiakttagelsenes verden. Om natten var det blant de guddommelig-åndelige vesener. Det behøvet ingen bevis for gudenes eksistens, likeså litt som vi idag trenger noe bevis. for at det finnes mineraler. Mennesket hørte med i

gudenes samfund, det var selv om natten et åndelig vesen. I sitt astrallegeme og Jeg vandret det om i den åndelige verden. Det var selv en ånd og traff vesener som var av samme natur som det selv. Naturligvis var de høyere åndelige vesener ikke de eneste, det da møtte. Det møtte også lavere ånder enn de, som senere blev beskrevet som Zeus, Odin, o.s.v. Disse var naturligvis ikke de eneste, de var bare de mest utvalgte skikkelser. Det var på samme måte, som når man idag ser konger og keisere. Mange ser dem ikke, men tror dog, at det finnes konger eller keisere. I denne tilstand, som var almen-menneskelig, iakttok man, også når man var bevisst om dagen, de omkringværende gjenstander på en annen måte enn idag. Også dagsbevisstheten var anderledes, og vi skal forsøke å forstå, hvordan denne bevissthet hos de senere atlantiere var.

Det er blitt skildret, hvordan de guddommelige vesener trakk seg tilbake for mennesket når det dukket ned i sitt fysiske legeme om morgenen. Det så gjenstandene liksom omhyllt av en tåke. Slik var de bilder som fremstillet seg for den tids våkne dagsbevissthet. Men disse bilder hadde en annen eiendommelig egenskap, som vi må oppfatte helt nøyaktig. La oss tenke oss, at en sådan sjel nærmet seg en dam. Vannet i denne dam så denne sjel ikke så skarpt avgrenset som vi ser det idag, men når sjelen rettet sin oppmerksomhet mot den, opplevet den også noe ganske annet, enn når man idag nærmer seg en dam. Når den nærmet seg dammen, allerede bare ved iakttagelsen av den, steg en følelse opp i den, som om den fikk en smak av det som lå der fysisk foran den, uten at den behøvet å drikke av vannet i dammen. Gjennom den blotte anskuen ville den ha følt: vannet er ferskt eller salt. Det var overhodet ikke slik som når vi idag ser vann. Vi ser idag bare overflaten, men vi kommer ikke inn i det indre. Den som tidligere, da det ennu fantes et demrende klarsyn, nærmet seg dammen, hadde ikke følelsen av at den var noe fremmedartet, han følte seg inne i vannets egenskaper - han stod på ingen måte

29

overfor gjenstanden slik som tilfellet er idag; det var som om han hadde kunnet trenge inn i vannet. La oss anta, at vi hadde trådt hen til en saltblokk. Da ville vi, idet vi nærmet oss, ha merket smaken. Idag må vi først smake på saltet. Dengang ville det ha fremgått gjennom anskuelsen. Mennesket var liksom innenfor det hele og det iakttok tingene som noe besjelet. Det iakttok så å si de vesener, som f. eks. ga tingene saltsmaken. Således besjelet alt seg for det: Luften, jorden, vannet, ilden, alt, alt, fortalte det noe. Mennesket kunne føle seg inn i gjenstandenes indre. Det levde i det indre av deres vesen. Det som idag viser seg for bevisstheten som sjelløse gjenstander, fantes dengang ikke. Derfor fornemmet mennesket også alt med sympati og antipati, fordi det så det indre.

Det følte, det opplevet gjenstandenes indre vesen.

Erindringer om disse opplevelser hadde holdt seg overalt, således at de deler av den indiske befolkning, som blev påtruffet av kolonistene, var besjelet av en sådan sammenheng med tingene. De visste at der lever sjeler i tingene. De hadde bevart evnen til å se tingenes egenskaper. Nu må vi forestille oss hele menneskets forhold til tingene. Mennesket iakttar dengang hvordan vannet smaker, idet det nærmer seg dammen. Det ser der et åndelig vesen som gir vannet sin smak. Dette åndelige vesen kan det treffe om natten, når det legger seg ned ved vannet og sovner inn. Om dagen ser det det materielle, om natten ser det dette, som gjennemtrenger alt med liv. Om dagen ser det gjenstandene, stener, planter, dyr; det hører vinden blåse, vannet bruse; om natten ser det i sitt indre det, som det fornemmer om dagen, i dets virkelige skikkelse: da ser han de ånder, som lever i alt. Når han sa: i mineralene, i plantene, i vannet, i skyene, i vinden, der lever ånder, overalt lever ånder, så var dette absolutt ikke noen diktning for dette menneske, det var for ham ingen fantasi, det var noe, som han kunne iakttå. Så dypt må vi nu stige ned i sjelene, for å forstå dem. Og da forstår man, at det er en forferdelig meningsløshet når vår egen tids lærde taler om en animisme, som foranlediger folkefantasien til å besjele og personifisere alt. Det finnes ingen sådan folkefantasi. Den som virkelig kjenner folket, taler ikke sådan. Man kan stadig om igjen finne denne selsomme sammenligning: nettopp på lignende måte som et barn, når det støter mot et bord, slår bordet, fordi det legger en sjel i bordet (således taler de lærde), på samme måte skulle urmennesket, det barnslige menneske, ha besjelet gjenstandene i naturen, i trærne, o.s.v., ha diktet noe inn i alle ting. Like til det kjedsommelige er denne sammenligning blitt gjentatt. Det er visselig så at der her utfolder seg

30

fantasi, men denne fantasi har ikke folket hatt, men de lærde. De er det som har drømt. De som opprinnelig har iaktatt alt som besjelet, har ikke drømt. De har bare gjengitt, hvad de selv har iaktatt.

Som en rest dukket denne iakttagelse opp i erindringen hos de gamle folk. Heller ikke barnet ser et bord som noe besjelet. Det føler *ennu ikke sjelen i seg selv*, det betrakter seg selv på lignende, måte som en trekloss. Fordi det nettopp føler seg selv uten sjel, derfor stiller det seg på samme trinn som det sjelløse bord, idet det slår til det. Nettopp det motsatte av det som står i de lærdes bøker om dette, er det faktiske. Enten vi går til India, til Persia, til Egypten, til Grekenland, eller hvor det enn kan være, overalt finner vi som grunnlag de samme forestillinger, som er blitt karakterisert i det foregående. Og i disse forestillinger

strømmet så. inn det, der blev gitt som kultur av de gamle innviede.

I det gamle India ledet Rishiene kulturen. Nu må vi til en viss grad søke å forstå, hvad som egentlig var foranledningen til den skikkelse, som har utviklet seg som en av de viktigste skikkelser i den indiske anskuelse. Vi vet at det til alle tider har eksistert såkalte mysterieskoler, hvor de som kunne utvikle sine åndelige evner lærte å skue dypere inn i verdensaltet, hvor de oppvekket de slumrende evner for å se tingenes åndelige sammenheng. Fra disse mysteriesteder utgikk overalt de åndelige kulturimpulser. For at vi helt skal forstå disse innviede, betrakter vi dem vanligvis i den etteratlantiske tid, fordi deres vesen da er lettest forståelig. Vi ville dog også allerede i den atlantiske tid støte på noe lignende som skoler for innviede. For at vi nu engang helt skal forstå dem, vil vi hensette oss i en slik gammel atlantisk innvielsesskoles metode.

Dengang var altså disse nettopp beskrevne bevissthetstilstander tilstede. Når vi går tilbake i hine tider, da finner vi ennu ikke mennesket i dets nuværende skikkelse. Dengang var det ennu ganske anderledes formet. Vi går da riktignok tilbake til den første halvdel av den atlantiske tid. Mennesket bestod også dengang allerede av fysisk legeme, eterlegeme, astrallegeme og jeg, men det fysiske legeme så ennu helt anderledes ut. Det fysiske legeme var slik, at vi omtrent kunne sammenligne det med legemene hos mange havdyr, gjennemsiktig, som vi neppe ville kunne se, som vi nettopp bare kunne gripe, ennskjønt det var gjennomtrukket av visse retningslinjer, som lyste opp i det. Menneskets fysiske legeme var meget bløtere enn i vår tid, det fantes ennu ingen knokler. Selv om det også allerede fantes bruskaktige ansatser, så var dog dette

31

fysiske legeme i den eldste tid på ingen måte formet som i nutiden. Derimot var menneskets eterlegeme et meget viktigere ledd. Menneskets fysiske legeme var dengang mere eller mindre av samme størrelse som det nuværende, eterlegemet var derimot dengang overordentlig stort. Dette eterlegeme adskilte seg for de enkeltes vedkommende på den måte at man f. eks. hadde kunnet iakttå fire forskjellige typer. Disse fire typiske former fremtrådte på den måte, at en del av menneskene fremviste én type, andre deler en annen type. Nu har disse typer holdt seg i fire navn, i navnene på de apokalyptiske dyr, okse eller tyr, løve, ørn, menneske. Nu er det ikke helt riktig, om vi ville forestille oss, at disse former har vært fullstendig lik de tilsvarende dyr av idag, men de minnet allikevel ved det inntrykk de gjorde, om den art av inntrykk man får av de tilsvarende dyrearter i vår tid. Man kunne forstå de inntrykk som eterlegemene gjorde ved billedet av løven, tyren, ørnen eller mennesket. En del, som ga inntrykk av de

egenskaper, som betinger en sterk forplantningsevne eller på grunn av en overordentlig stor appetitt, sammenlignet man f. eks. med tyren. En annen art av mennesker var sådanne, som mere levet i det åndelige: det var ørnemenneskene, som følte seg mindre vel i den fysiske verden. Og dernest fantes det også mennesker som så å si allerede i sitt eterlegeme hadde likhet med det nuværende fysiske legeme. Riktignok var der ingen fullstendig likhet, men det var dog allerede som en menneskeskikkelse. Vi må naturligvis forestille oss, at i et enkelt menneske var ikke bare anlegget til en av disse typer, men at alle fire var anlagt i hvert menneske, bare at én av disse fire dominerte. - Sådan var altså eterlegemenes beskaffenhet hos den atlantiske befolkning. Dernest var astrallegemet særlig mektig, men uutviklet, og jeget er ennu helt utenfor selve mennesket. Menneskene så altså helt anderledes ut enn i vår tid. Naturligvis antok de tidlig modne mennesker allerede tidligere den senere form, men i det vesentlige kan man karakterisere den tids mennesker på den måte, som vi nettopp har gjort. Det var altså den normale gjennomsnittstilstand for den daværende menneskehet.

Helt anderledes var det hos de mere fremskredne, hos elevene i mysteriestedene, hos dem som tilstrebet en innvielse i det gamle Atlantis. La oss nu i ånden tre inn i et sådant gammelt atlantisk innvielsessted og la oss forsøke å forestille oss, hvad læreren hadde å gi. Hvad var så denne lærer selv?

Et menneske som idag møter en innviet vil av dennes ytre overhodet ikke kunne erkjenne at det er en innviet. Bare de færreste

32

mennesker ville idag erkjenne en sådan innviet av hans ytre, for i vår tid da menneskets fysiske legeme er så langt kommet i sin utforming, og den innviede dog må leve i et legeme, adskiller dette seg bare i intime fine detaljer fra de andre mennesker. Men dengang var den innviede meget, meget forskjellig fra de andre mennesker. De andre hadde ennu mere dyriske skikkelser; det fysiske legeme var lite i forhold til de kjempestore eterlegemer; det dannet mere en plump dyrisk substans og masse. Nu adskilte den innviede seg derved, at han i sitt fysiske legeme var mere lik den nuværende menneskeform, således at han bar et lignende menneskeansikt som det nuværende menneske; således at hans store hjerne var lik det nuværende gjennomsnittsmenneskes. Dengang hadde de innviede en meget utviklet hjerne for den tid, mens hjernen hos de andre ennu var uutviklet. Nu var slike innviede der og hadde sine skoler, og i disse skoler optok de, ved bestemte metoder, elever fra den normale menneskehet, alt eftersom disse lærerlinjer viste seg modne og tilstrekkelig utviklet.

Nu må vi ta noe i betraktning, hvis vi helt skal kunne forstå det følgende. Vi må

gjøre oss klart, at eftersom tiden har utviklet seg, har menneskets åndelige hyllers herredømme over det fysiske legeme avtatt hos det nuværende menneske, undtagen med hensyn til noen få ting. Selv om mennesket i vår tid kan bevege sine armer og ben og kjøre på sykkel, selv om det kan beherske sitt fysiologi, kort sagt, til en viss grad ennå har herredømme over legemet så er dette alt bare en siste, fattiglig rest av den gamle beherskelse over det fysiske legeme, som fantes i den atlantiske tid. Dengang hadde en tanke, en følelse en langt sterkere innflytelse på det fysiske legeme. Det som mennesket tenker, utøvet dengang en langt vesentligere innflytelse på det fysiske legeme.. Hvis noen idag hengir seg til en tanke i uker, måneder eller år, vil den bare i ganske særlige undtagelsestilfeller virke lenger enn til eterlegemet. Meget sjelden vil f. eks. det fysiske legeme bli påvirket ved en meditasjon. Skulle det lykkes noen derved f. eks. å rykke en noe tilbakeliggende hjerne lenger fremover, d.v.s. hvis pannebenene rykket noe lengere frem, altså en virkning til helt inn i knoklene, så ville det være et veldig resultat for vår tid. Dette er idag meget, meget sjelden tilfelle! Det må idag utvikles en uhyre energi, hvis tanken skal virke på det fysiske legeme. Det er allerede lettere å innvirke på blodsirkulasjonen eller på åndedrettet, men også dette er ennå vanskelig. Idag kan tanken allerede virke på eterlegemet, og i neste inkarnasjon vil tanken ha virket så mektig, at de ytre legemsforhold da vil ha forandret seg. Man skal idag

33

nettopp arbeide slik, at man vet, at man ikke arbeider for en inkarnasjon, men for fremtidige inkarnasjoner. Sjelen er noe evig, den vender alltid tilbake.

Men helt anderledes var dette i de gamle innviedes skoler. Her var det tankens herredømme som hadde innflytelse på det fysiske legeme innen en forholdsvis kort tid. Mystereleven kunne selv arbeide sin egen organisme frem til det menneskelignende. Man kunne altså dengang oppta en elev fra den normale menneskehet; man måtte bare gi ham den riktige impuls. Eleven behøvet ikke engang å tenke selv, ved enslags suggesjon ble tankene innforlivet i hans sjel. For hans sjel måtte der stå en ganske bestemt åndelig skikkelse, som eleven stadig har måttet fordype seg i. Overalt ga den atlantiske innviede eleven en tankeform, som denne om og om igjen måtte fordype seg i. Hvad var dette for et billede? Hvad måtte eleven tenke seg? Hvad mediterter han?

Vi har allerede henvist til jordens urtilstand; vi har allerede skissert hele utviklingen; det er også blitt talt om lysskikkelsen i urstøvet: hadde man dengang klarsynt sett på dette atom, ville urbilledet av det nuværende menneske ha vokset frem. Det vokste frem av dette støvkorn, av dette uratom: ikke de gamle tiders menneskeskikkelse, ikke det atlantiske menneskes, men den nuværende

menneskeskikkelse vokste frem av dette uratom. Og hvad gjorde den atlantiske innviede? Nettopp dette urbillede, dette menneskelige urbillede, som hever seg opp av urfrøet, stillet han frem for sine elevs sjeler. Således måtte eleven meditere over dette urbillede. Den innviede i Atlantis stillet menneskeskikkelsen som tankeform frem for elevens seende blikk med alle de impulser og fornemmelser som var i den. Og enten nu eleven var av løvetype eller av en annen type, så måtte han holde dette tankebillede frem for seg, det som mennesket skulle bli til i den efteratlantiske tid. Dette tankebillede fikk han alltid som ideal. Han måtte ville denne tanke: Mitt fysiske legeme skal bli som dette billede. Og ved kreftene i dette billede, som eleven måtte lære, blev der virket således på legemet, at han så adskilte seg fra de andre mennesker. Ved dette billedes krefter blev bestemte deler omdannet, og litt efter litt blev de mest fremskredne elever alltid mere lik det nuværende menneske.

Vi ser her tilbake på merkverdige hemmeligheter, vi ser inn i den atlantiske tids mysterier. Og også noe annet blir oss påfallende. Hvordan enn menneskene var formet, så var der dog en ting som foresvevet sjelen i et billede, der allerede var til stede som et åndelig billede, da solen ennå var forenet med jorden. Og dette

34

billede trådte alltid mere frem som jordens mening, som det, som åndelig ligger til grunn for jorden. Og dette billede viste seg ikke for dem i denne eller hin skikkelse, som billedet av denne eller hin rase: det trådte frem for dem som menneskehetens almene ideal.

Dette er den følelse, som eleven har skullet utvikle hos seg selv ved dette billede: "De høyeste åndelige vesener har villet dette billede, dette billede gjennom hvilket der kommer enhet inn i menneskeheten. Dette billede er jordutviklingens mål og mening; for å virkeliggjøre dette billede, har solen adskilt seg fra jorden, er månen trådt ut. Derved kunne mennesket bli menneske. Det er det ene, som til slutt skal tre frem som jordens høye ideal."

Og inn i dette høye ideal strømmet de følelser, som eleven vekket til live i sin meditasjon.

Således var det omtrent ved midten av den atlantiske tid, og vi vil måtte undersøke, hvordan dette meditasjonsbillede, som dengang stod for eleven som menneskeskikkelse, hvordan dette billede forvandlet seg til noe annet, og hvordan dette blev reddet over efter den atlantiske katastrofe. Det er dette som levet opp i de indiske innviedes undervisning, dette som man kan sammenfatte i det urgamle hellige navn: Brahm. Det som verdensguddommen har villet som meningen med jorden, det var det helligste for den gamle indiske innviede, da talte han om Brahma. Derav fremgikk senere Zarathustra-læren og den

egyptiske visdom, som vi så senere skal tale om. Hvordan den omdanner sig fra Brahm til egyptisk visdom, det vil vi se videre imorgen.

Opplevelsene ved innvielsen.
Planetenes hemmeligheter.
Urordets nedstigning.

Igår avsluttet vi vår betraktning med omtalen av en overordentlig viktig begivenhet i det indre liv, i menneskets egentlige åndsliv. Vi forsøkte å stille frem for vår sjel det inntrykk, som den hadde som skulle innvies i Atlantis, i begynnelsen av den siste tredjedel av den atlantiske kulturepoke. Frem for vår sjel trådte da hvordan der stod en ideal menneskeskikkelse foran den, som skulle innvies, et tankebillede som han skulle konsentrere seg om i meditasjonen, og hvorledes dette fyllte forestillings-, følelses- og viljelivet hos den, som i denne atlantiske tid skulle gjennomgå innvielsen. Dette tankebillede skulle stadig mere og mere bli modellen for det fremtidige menneske.

Vi må ennu engang søke å forestille oss, hvordan dette tankebillede egentlig omtrent så ut. Det var ikke helt likt et menneske av idag, således var det ikke. Hvis vi kunne tenke oss en slags kombinasjon av mann og kvinne, hvorved alt som er lavt, er borte; hvis vi tenker oss en art dobbeltskikkelse, hvorav bare legemets øvre del er tydelig fremtredende, så har vi det egentlig sanselig-oversanselige bilde som dengang stod foran den mediterende. Dette bilde virket så sterkt, at de som skulle innvies, virkelig gjorde sitt eget ytre legeme stadig mere lik dette bilde. Nu er en omstendighet meget viktig: det er denne, at den mediterende elev jo nettopp hadde en slags menneskeskikkelse foran seg, som stod overfor ham i hans indre. Når den som skulle innvies var blitt forberedt på denne måte, at han hadde dette bilde levende for seg, så måtte han gjøre seg følgende klart, når han så dette bilde lyse frem for seg: "Idet jeg ser dette bilde, hensetter jeg meg i jordutviklingens urtilstand, da jord, måne og sol ennu ikke var adskilt." Dengang bestod jorden av sitt ur-atom, men i dette atom kunne den klarsynte se det bilde, som nu dukker opp for meg. Dette bilde var allerede til stede i jordens urtid, da der ennu ikke

fantet noen dyre-, plante- og mineralformer. Dengang bestod jorden bare av menneskeatomet, av det gjenoppvekkede menneske. Riktignok har jo de første anlegg til dyrene allerede dannet seg på Månen, jordens tredje planetariske tilstand; dyrene eksisterte allerede. Men vi vet også at når et planetarisk system forsvinner, så går dette inn i en pralaya, i hvilken da alle former blir oppløst. Men selv om også den gamle Måne allerede var befolket av dyreformer, så hadde

jorden derfor i begynnelsen ikke straks dyr og planter, de kom først senere. Først etter solens utskillelse dukket dyrene litt etter litt opp. Jorden var bare menneske i sin urtid.

Den som skulle innvies så altså på denne jordens urtilstand. Han så i uratomet menneskets idealbillede. Denne menneskeskikkelse hadde han for seg, og nu blev han klar over: "Altså hensetter jeg meg til jordens urtilstand. Det som lever i jorden, dette idealbillede, menneskets idealform, det sier meg følgende: guddommen virker fra evighet til evighet; den har utgydt seg selv i disse former og har åndet denne menneskelige urform ut av seselv." Nu sa han seg: "Hvor er dyrene, plantene og andre vesener blitt av?"

Den som skulle innvies så likesom i ånden guddommens urform, og dyrene så han som sideformer; også plantene så han som sideformer, som først var oppstått senere. Alt det som lever her som lavere riker, alt dette så den, som skulle innvies i Atlantis, som noe som først var fremgått av menneskeformen. Vi kan danne oss en forestilling om denne tanke, når vi tenker på hvordan stenkullene er oppstått. La oss tenke på de store urskoger, som dengang oppstod og var levende, og som nu er stenkull. De er blitt tilbake; de har utviklet seg fra et høyere til et lavere rike: der ser vi hvorledes plantene er blitt til sten, er blitt forherdet.

Således så den atlantiske innvielses-aspirant alt, hele den omgivende verden fremgå av menneskeformen. Dette inntrykk blev i de urfjerne tider tryllet frem for menneskets sjel, og disse inntrykk blev bibeholdt i erindringen gjennom syndfloden, og de gamle indiske initiatorer kalte så atter dette urmenneskets bilde frem i elevens sjel: billedet av urmennesket, som var blitt åndet ut av det evige selv. Når den indiske elev hadde dette bilde for seg, da følte han, at alt var oppstått ut fra dette bilde, således at det som var til stede i dette urbillede som blod, er blitt til jordens vannmasser, o.s.v. Og på denne måte utvidet dette bilde seg til universets urgrunn. Nu blev følgende stillet frem for hans sjel. Det blev sagt ham: "To ting har du for øye i dette urbillede: den ene gang selve urbilledet, men derefter også det som lyser opp i

37

deg selv som ditt innerste vesen ved betraktningen av billedet. Derute makrokosmos, og så det som du likesom føler inne i deg som ekstrakt: mikrokosmos."

Og da grekerne under Alexandertogene trengte frem til India og mottok de siste efterklanger av det, som eleven dengang hadde følt, da fornemmet de følgende; de sa: Når eleven betraktet det, som er utbredt i den store verden som mennesket, da har han Herakles for seg. Inderen kalte det som lever som krefter

i verdensaltet: Wha. Men i mennesket følte de på en måte som en ekstrakt av det hele: Brahman. - Således tydeliggjorde grekerne for seg selv det, som er en etterklang av det, som gikk for seg i elevens sjel i den urgamle, hellige indiske kultur. Dette var frukten av et av grekernes tog under Alexander den store til India. - Nettopp ut fra denne grunnstemning utviklet den urgamle hellige lære seg hos de indiske innviede. Den fortøner seg som et åndelig avbillede av den jordens urtilstand, hvor jorden ennå hadde solens krefter og høye vesener inne i seg, og mot hvis opphøyhet man senere rettet sin lengsel. Derfor var det en opphøyet følelse av åndelig liv, når eleven ble innviet, når han kunne la det oppstå i seg, som man oppfatter som Brahman. Det var en uhyre begivenhet i menneskesjelen. Det var en løftelse opp i de høyere verdener. Man kunne ikke bli innviet på noen annen måte og nå frem til virkelig skuen, enn når man hevet seg opp til de høyeste verdener. Den verden som er omkring oss, er den fysiske verden. Om den og i den bølger astralverdenen. Devakan, gudeverdenen, står høyere, og eleven måtte henrykkes til devakans høyeste verdener, når han i makrokosmos skulle føle Brahman, urselve. I det øverste devakan, i gudeverdenen, var da eleven; derfra hvor det edleste, som mennesket har i seg, stammer. Det var et rike av den høyeste, mest fullkomne orden og harmoni som eleven ble henrykket til, et rike som bød på ennå meget annet for erkjennelsen, for det som er skildret her, var ikke det eneste.

Men før vi går videre i det som skal skildres, må vi også lære lærerne å kjenne. De har alle allerede hørt om de hellige Rishis, de opprinnelige grunnleggere av den urgamle hellige, indiske kultur, som selv hadde hatt Manu til lærer. Hvem var disse det gamle Indias syv store lærere? Vi skal nå så vidt det er mulig i noen grad tydeliggjøre oss de hellige Rishiers natur. Vi må da atter rette blikket ut i det store kosmos. Vi må være klar over, at det, som vi kan iaktta med fysiske sanser, øynene o.s.v. er en følge av det åndelige. Når vi tenker oss hele den omverden vi kan se, åndeliggjort, så kan vi sammenligne den med en eterisk urtåke. Denne

38

tåke ble så etterhvert tettere, den steg ned i materiens tilstand og forskjellige verdenslegemer dannet seg ut av den: solen, månen og jorden skiltes ad.

Men hvorfor avspaltet de andre planeter seg? For dette skjedde også under de enkelte spaltninger: Saturn, Jupiter, Mars, Venus, Merkur avspaltet seg. Hvorfor skjedde det? Vi vil forstå dette, når vi sier oss at der i det store verdensalt foregår noe lignende som det, der også skjer i det vanlige, trivielle liv. Ikke bare elever blir sittende igjen, men også i det store kosmos blir vesener tilbake og kommer ikke med. La oss nå gjøre dette helt klart. Der eksisterte en gruppe av opphøyet vesener, som ikke kunne være med i jordens tempo. Disse tok ut de fineste

substanser og dannet av disse solen til sin boplass. Dette var de høyeste vesener, som var forbundet med vår utvikling. Men de hadde også gjennomgått en utvikling. Det fantes altså vesener, som dengang stod i begrep med å bli solånder, og også vesener som var blitt tilbake, som stod lavere enn solånderne, dog høyere enn mennesket. De kunne ikke følge med i solåndernes utvikling, for de var ikke så modne som disse. De kunne ikke gå ut med solen; solen ville ha brent dem. Men for jorden var de for edle, derfor hadde de tatt til seg spesielle substanser, som i finhet står mellom solen og jorden, og som svarte til deres natur, og dannet seg boplasser mellom solen og jorden. Således avspaltet Venus og Merkur seg. Vi har der to grupper av vesener, som ikke stod så høyt som solånderne, men som var kommet lenger enn mennesket. De ble Venus-, de ble Merkurånder. Disse vesener har foranlediget disse to planetens oppståen. Allerede tidligere hadde Mars, Jupiter og Saturn dannet seg, av andre grunner. Disse ble igjen boplass for bestemte vesener. Således ser vi, hvordan ånder er årsaken til planetenes tilblivelse. Nu må man ikke tro, at disse vesener, som bebor solsystemets forskjellige kloder, ikke står i sammenheng med jordens beboere. Vi må forstå, at de fysiske grenser ikke er virkelige grenser, men at der også ut over disse grenser på mange måter består en mulighet for, at de andre himmellegemers vesener kan utøve en magisk virkning på jorden. Således strekker virkningene fra Sol-, Mars-, Jupiter-, Saturn-, Venus-, Merkurånderne o.s.v. seg inn i jorden. De to sistnevnte står jorden nærmere; de har hjulpet menneskene, da solen var trådt ut, med å forberede jorden til å bli slik som vi nu ser den.

Jeg vil gjerne her tilføye noe, fordi det har innsneket seg misforståelser, som vedrører planetenes benevnelser. I alle okkulte benevnelser blir det som i vår tid astronomisk kalles "Merkur", kalt "Venus", og omvendt: det som man astronomisk kaller "Venus",

39

blir kalt "Merkur". Den rent ytre astronomi vet ikke at det her ligger hemmeligheter til grunn, fordi man ikke ville forråde dype esoteriske benevnelser. Det skjedde for å tilsløre visse ting.

Alle disse ånder fra de andre planeter virker nu på jorden. Fra alle planeter utgår der virkninger til mennesket. Men disse virkninger måtte først formidles til menneskene, og dette skjedde derved at de syv Rishier ble innviet gjennom den store Manu, på en sådan måte, at den enkelte Rishi forstod hemmelighetene ved en av disse planeter i deres virkninger; og fordi man regnet med syv planeter, så var disse syv Rishier i fellesskap det, som representerte en syvleddet losje, som kunne bringe læren om vårt solsystems hemmeligheter til sine elever. Derfor

finner vi hentydninger til dette i mange gamle okkulte skrifter. Der står f. eks.: Det finnes hemmeligheter, som må søkes hinsides de syv, det er de, som den hellige Manu selv bevarte, om tiden før planetenes avspaltning.

Det som planetene bevarte som krefter, det var det, som var skjult i de syv Rishiers hemmeligheter. Og således virket dette kor av de syv Rishier sammen, i full enighet med Manu, i den vidunderlige visdom, som de formidlet sine elever. Hvis vi skulle karakterisere dette, så måtte vi si: Denne urlære inneholdt omtrent det, som vi i vår tid lærer å kjenne som menneskehetens evolusjon gjennom de planetariske tilstander Saturn, Sol, Måne, Jord, Jupiter, Venus, Vulkan. Evolusjonens hemmeligheter var det, som blev forvaltet i logens syv ledd, av hvilke hvert enkelt betydde et trinn i menneskehetens fremskritt.

Dette så eleven. Han så det ikke bare, han hørte det sogar – når han hevet seg opp til det høyere devakan, til den devakanske verden: for denne verden er en tonende verden. Der hørte han de syv planetens sfæremusikk. Han så i astralverdenen bilder; i den devakanske verden hørte han tonen; og i den øverste, den høyeste av alle verdener, opplevet han ordet. Når altså den indiske elev hevet seg opp i det øvre devakan, så iakttok han gjennom sfæremusikken og gjennom sfæreordet, hvordan urånden Brahma fordeler seg gjennom evolusjonen, i den syvdelte planetkjede, og han hørte dette av urordet Wha. Det var betegnelsen for den skapelsens urtone, som eleven hørte: inne i denne hørte han hele verdensutviklingen. Det i syv ledd spaltete ord, skapelsens ur-ord, det virket i elevens sjel, dette urord som han beskrev for den ikkeinnviede omtrent slik, som vi idag ville beskrive vår verdensevolusjon. Det som han iakttok er elementært beskrevet i min “Teosofi”. Og denne beskrivelse finner vi aller først igjen i indernes urgamle hellige religion, i det som man kalte “Veda” eller

40

på tysk “das Wort”, - norsk Edda. Det er Vedaenes virkelige betydning, og det som senere er blitt skrevet, er bare den siste erindring om den urgamle hellige ordlære. Ordet selv er bare blitt forplantet videre muntlig, for gjennom det nedskrevne blir urtradisjonen krenket. Bare ut fra Vedaene kan man ennu føle seg frem til noe av det, som dengang strømmet inn i denne kultur. Når eleven opplevet det i sin erindring, kunne han si seg: Det som jeg opplevet i min sjel som Brahman, det som jeg har som urordet i min sjel, fantes allerede på den gamle Saturn; på Saturn lød allerede det første pust av Veda-ordet.

Nu hadde utviklingen fortsatt gjennom Sol og Måne frem til jorden; ordet var stadig blitt mere fortettet, hadde antatt stadig tettere former, og menneskebildet i jordens urkim var allerede en fortetning av den tilstand, som urordet var i på Saturn. Hva var nu skjedd?

Gudsordet, urmennesket hadde hyllet seg inn i stadig nye hyller og det kom an på hvilke hyller ordet tok på seg innenfor jordutviklingen. - Eleven visste, at intet i verdensaltet gjentar seg fullstendig, at hver planet har sin misjon. Det som han så forme seg på den gamle Sol som livet, det som på den gamle Måne blev innpodet som visdom i alle tings grunn, blev på jorden fulgt av det som er jordens oppgave, dens misjon: det er å utvikle kjærligheten; den fantes ennu ikke på den gamle Måne. På denne måte klædde menneskets urbillede, som var til stede i en meget mere åndelig, men også i en meget koldere form på den forrige planet, seg i en varm astral klædning. Det som mennesket skulle bli, var på Månen blitt klædt i et astralt hulle, og denne del er det, som på jorden gir det indre menneskeliv evne til å utvikle kjærlighet fra den laveste til den høyeste form.

Den indiske elev kunne i det øvre devakan klart iaktta menneskeskikkelsen, urbilledet. Så omhylltet den seg i det lavere devakan med et astralt hulle, som hadde kreftene i seg til å utvikle kjærligheten. Kjærligheten, Eros, kalte man Kaxna. Således får Kama en mening for jordutviklingen. Det guddommelige ord, Brahman, iklædde seg Kama, og gjennom dette Kama tonet urordet ut til eleven. Kjærlighetens klædning var Kama, urordet Wha's klædning, ordet Wha, som ligger til grunn for det latinske "vox". Og på denne måte følte eleven i sitt innerste vesen, at der hadde lagt seg en astral kjærlighetsklædning om gudsordet, og nu sa han seg: Det menneske, som idag består av fire ledd, av det fysiske legeme, eterlegeme, astrallegeme og Jeg, dette menneske har Jeget som sitt høyeste ledd. Og dette Jeg steg ned i kjærlighetsklæd-

41

ningen og dannet seg Kama-Manas. Det var menneskets innerste vesen, og Kama var det, som Manas iklædde seg: det var Jeget. Men vi vet også, at dette innerste vesen vil utvikle tre ledd, som er høyere; de forvandler de lavere ledd, forvandler også det fysiske legeme; og som Manas oppstår av det astrale hulle, som Buddhi tilsvarende Kama på et høyere trinn, således vil det fysiske legeme, når det er helt åndeliggjort, være Atma. Men alt dette var allerede i kimanlegg til stede i "Wha", og en Vedasats minner ennu om dette, hvordan eleven ga uttrykk for denne det innerste vesens hemmelighet. - Vi vet, at det fysiske legeme oppstod på Saturn, eterlegemet på Solen, astrallegemet på Månen og Jeget først på jorden; men det sanne, opprinnelige menneskeanlegg, urordet "Wha", hadde også allerede de tre følgende ledd i seg. Tre høyere ledd må mennesket ennu avvente, da først vil det være et tro avbillede av skapelsesordet, av urordet. Og eleven skulle henvises til dette, at det fysiske legemes, eterlegemet og astrallegemet sanne natur bare kunne være klart for den innviede. Idag er mennesket bare seg selv, når det uttaler sitt "Jeg-er", når det har det for øye,

som er helt dets eget: bare da er det helt ut menneske. Men også de andre ledd er åpenbare, men der er det ennå ubevisst. Men i det fjerde er "Wha" (Vach) blitt åpenbart. - "I det fjerde taler mennesket!" Det var Vedasatsen. Når Jegets ord lyder, så toner den fjerde del av "Wha". Vedasatsen lød: "Fire bruddstykker av "Wha" er åpenbare, tre er alt synlige, tre er idag skjult, i det fjerde taler mennesket." Her har vi en vidunderlig beskrivelse av det, som vi ofte har hørt. Det stod for elevens åndelige blikk. Hans blikk blev rettet tilbake mot den tilstand, hvor ennå intet var adskilt, hvor der ennå var en urjord, hvor det fulle "Wha" talte. Dette uttrykker en annen Vedasats: "Tidligere visste jeg ikke hvad det er, dette som Jeg er, først da jordens førstefødte kom over meg, blev ånden oppfylt av lys og jeg fikk del i den hellige "Wha". (Visdommen.) I dette er gjengitt en skuen, som den innviede hadde.

Med dette er bare antydning ganske litt av de opplevelser, som de gamle Rishi-elever hadde, litt av den vidunderlige visdom, som strømmet inn i den indiske kultur og blev overlevert til de følgende tidsaldre, og som blev omformet efter andre folks livsbehov. Men alle hadde forstått dette urord "Wha".

Vi vil forstå meget ennå bedre, når vi betrakter en bestemt hemmelighet i hele dens sammenheng. Vi må forestille oss, at en lærers virkning på en elev dengang var en helt annen enn i vår tid. I vår tid er en sådan virkning bare i noen grad mulig, når eleven allerede er ført frem til et visst innvielsestrinn. Dengang var

42

lærerens krefter som gikk over på eleven, meget sterkere. Vi danner oss en forestilling om disse krefter, når vi sier: Ikke bare det, som læreren kan formidle ved ordet eller skriften, virket. Alt dette virket egentlig bare på forstandssjelen; men dessuten virket magiske, hemmelighetsfulle krefter fra lærer til elev, og det var i det vesentlige lærerens krefter, som var istand til å fylle de bilder, som læreren satte frem for elevens sjel, med klarhet og levende kraft. Denne egenartede virkning har først tapt seg i den 4. etteratlantiske tidsalder, i den gresk-latinske kultur. Kraftene forandrer seg. Det var noe helt annet, når en gammel egypter stod overfor et ungt menneske, enn når idag en lærer står overfor en elev. Der virket helt andre krefter fra de gamle over til de unge. Det må den vite, som vil forstå det, som ennå blir beskrevet i den gamle greske tid. Sokrates hadde virkelig telepatiske krefter, som han lot gå over på sine elever, mens han underviste dem. Dette kan ikke mere skje i vår tid. Slike ting blir antydning i Platons skrifter. I vår tid ville det selvfølgelig være en forkastelig feil, mens det dengang var noe i høy grad berettiget. Der foregår nettopp for-

andringer. Ingen har rett til å kopiere dette i vår tid. Enkelte foreteelser i nutiden vil påberope seg dette, men det samme ville i vår tid være forkastelig.

Dengang, i den gamle tid, utgikk krefter fra lærer til elev. Ennu i det gamle Egypten fantes der virkelig et stort antall mennesker, som hadde evne til å oppta krefter på denne måte. Når et menneske var særlig mottagelig og stod overfor et annet, som hadde lært å forsterke sine tanker, da virket en sterk tanke slik, at den i den mottageliges sjel dukket opp som et bilde. I det gamle Egypten var altså en sådan telepatisk virkning i høy grad mulig, og tankeoverføring blev i stor utstrekning praktisert. Når en sterk viljesnatur stod overfor en som ikke var så sterk, var dette særlig tilfelle. Således kunne man ennå i Egypten også styre og lede et annet menneske ved tanker i en grad, som man idag slett ikke kan forestille seg. I vår tid ville man naturligvis i høy grad misbruke slike krefter. I det vesentlige berodde innvielsene i det gamle Egypten på lignende krefter. Dette hadde også vært mulig i India og i Persia. Disse krefter forsterket også den metode, som man kunne kalle en medisinsk metode, hvis man vil uttrykke seg eksoterisk. Hermed må naturligvis ikke forstås den offisielle lægevidenskap i vår tid. Det som man i vår tid kaller medisin, ville bare ha fremkalt latter hos en egyptisk læge og innviet. Den gamle egyptiske medisiner har visst en ting: han visste, at de tilstander som opprinnelig var til stede i Atlantis, og som han kunne iaktta

43

i innvielsen, også ennå i en viss forstand kunne gjenoppvekkes. Den bevissthet, som mennesket levet i i Atlantis, var en dump klarsynt bevissthet. Der fantes en tid, så den egyptiske innviede seg, da de åndelige vesener virket med langt større kraft på mennesket. Nu vet mennesket intet om de høyere verdener, når det sover; men det atlantiske menneske levet dengang ennå i en demrende klarsynt bevissthet med gudene. Og på samme måte som det virker bedre enn alle moralske læresetninger, når et menneske i vår tid kan heve seg opp til et idealt menneske, således virket dengang den egyptiske innviede ved krefter og bilder av høyere åndelige tildragelser på eleven. Det virket ikke bare i ytre henseende, men dypt inn i det indre: det virket slik at det resulterte i en ganske bestemt prosess.

La oss tenke oss et sykt menneske, som er syk av den grunn, at bestemte funksjoner ikke forløper på normal måte. Hvorav kommer dette? Den som er okkult skolert, vet at det ikke kommer utenfra, når det fysiske legeme funksjonerer uregelmessig; men alt som finnes av sykdommer og ikke skyldes noe ytre, kan føres tilbake på at eterlegemet ikke er i orden. Men eterlegemet er sykt, når astrallegemet er i uorden. Når der nu hos det atlantiske menneske var

fare for, at der kunne inntre en eller annen uorden i saftenes fordeling, så blev det meget snart sørget for igjen å bringe orden i dette. Mennesket mottok under søvnen fra de åndelige verdener en sådan kraft, at de nedbrutte krefter og funksjoner atter blev gjenopprettet gjennom søvnen, så mennesket igjen blev friskt. Det gjenopprettet så å si de sunne krefter ved søvnen. De gamle egyptiske læger brukte noe lignende. De neddempet pasientens bevissthet kunstig til en slags hypnotisk søvn, og nu var de herre over sjeleverdenens bilder, som oppstod omkring pasienten. Og disse bilder ledet de på en sådan måte at de hadde krefter til å virke tilbake på det fysiske legeme og gjøre det friskt. Det var hensikten med tempelsøvnen, som man anvendte for indre sykdommer. Man ga ikke den syke noen medisin, men man lot ham sove i templet. Man neddempet hans bevissthet og lot ham skue inn i de åndelige verdener. Man ledet så hans astrale opplevelser slik, at disse fikk krefter til igjen å la sunnhet strømme inn i legemet. Det er ingen overtro; det er en hemmelighet som de innviede kjente: at de bragte det åndelige inn i den sykes Opplevelser. I lægevitenskapen, som vi derfor finner så intimt forbundet med innvielsens prinsipp, gjenopprettet man ved helbredelsen likesom på kunstig måte den atlantiske tilstand. Og derved at mennesket ikke satte seg opp imot dette med sin dagsbevissthet, derved virket

44

de krefter som var nødvendige for helbredelsen. Slik virket tempelsøvnen. I den egyptiske kultur hersket også ennu det prinsipp, som hersket i India hos de vise Rishier, som selv ledet tingene, som selv var formidlere for planetkreftene; disse Rishier som var elever av Manu, den store lærer fra den første opphøyete kultur. I den første etter-atlantiske kulturperiode var det Rishiene, som bragte hin opphøyete lære, en lære som førte menneskene inn i høye, åndelige verdener, helt inn i den øvre devakanske verden. Det som blev skuet der, blev ført ned i de følgende kulturperioder, helt ned til det fysiske plan. Inntil i det 4. etteratlantiske kulturtidsrum det vesen senket seg ned på det fysiske plan, det vesen, som vi har lært å kjenne som Brahman i den indiske kulturperiode, og som vi betegner som Kristus, som ikke mere skal formidle det åndelige, men selv blev menneske for å stråle Urordets hemmelighetsfulle makt ut til alle mennesker. På denne måte er Urordet steget ned for atter å bringe mennesket oppad. Og mennesket må forstå, hvordan dette skjedde, for av seg selv å danne et instrument, ved hvilket det kan virke i fremtiden. Vi må lære å kjenne det som har virket før oss, for at vi selv kan arbeide med på en stadig høyere utforming av det, som er til for oss, omkring oss. Vi må i fremtiden skape en åndelig verden. Dertil er nødvendig at vi først forstår kosmos.

Utvildingen av trefoldigheten sol, måne og jord. Osiris og Tyfon.

Vi har hittil i disse foredrag forsøkt å danne oss et bilde av vår jordutvikling i sammenheng med mennesket, fordi vi måtte anskueliggjøre, hvordan vår jords fortid, hvordan vår jordutvikling i sine kjensgjerninger gjenspeiles i den efteratlantiske tids enkelte kulturperioders erkjennelse. Vi kunne karakterisere nettopp de dypeste opplevelser hos Rishienes elever og vise, hvordan disse indre opplevelser hos en sådan innvielseselev fremstilte seg som indre bilder, som blev skuert klarsynt, av forhold og tildragelser som utspillet seg i vår urjord, da denne ennu inneholdt solen og månen. Vi har også sett, hvilken høy grad av innvielse en sådan elev i den indiske kultur måtte nå, for å kunne skaffe seg et sådant verdensanskuelsesbilde, et bilde som står som en gjentakelse av det, som har utspillet seg i en urfjern fortid. Vi har også sett, hvad grekerne tenkte, da de på sine Alexandertog blev bekjent med det, som en indisk innvielseselev opplevet, i hvis sjel der hevet seg billedet av den guddommelig-åndelige, skapende kraft, som begynte å uttrykke seg i urtåken, da solen og månen ennu var forenet med jorden. Dette bilde, indernes Brahman, som senere blev kallt Jeg-Brahma, (Aham-Brahma), der fortonet seg for grekerne som Herakles, dette billedet forsøkte vi å føre frem for sjelen, som en indre gjentakelse av de kjensgjerninger, som virkelig har utspillet seg i fortiden. - Det er også allerede blitt betonet at jordens på hinannen følgende utviklingsperioder avspeilet seg i den persiske og den egyptiske kulturperiode. Det som altså skjedde i den annen epoke, da solen trakk seg ut av jorden, det blev ført frem i bilde hos persernes innviede. Og det, som utspillet seg da månen litt efter litt gikk ut, det blev verdensanskuelse og innvielsesprinsipp hos egypterne, kaldeerne, babylonerne, assyrerne.

For nu helt nøyaktig å få innblikk i den gamle egypters sjel, for dette er jo det viktigste for oss - og perserinnvielsen skal vi

46

bare betrakte som en forberedelse - må vi ennu engang nøyere innlate oss på dette, hvad som egentlig foregikk med vår jord, i de tider da solen og månen skilte seg fra jorden.

Vi skal utforme et bilde av selve jorden, slik som den litt efterlitt dannet seg, da solen gikk bort og senere også månen. Vi skal se bort fra de store kosmiske begivenheter, og vi vil se på, hvad der skjer på selve jorden. - Når vi atter en

gang ser tilbake på jorden i urtilstanden, da den var forenet med sol og måne, så ville vi der ikke finne våre dyr, våre planter og absolutt ikke våre mineraler. Det som jorden opprinnelig var formet av, var fra først av bare mennesket, bare menneskekimer. Det er visstnok riktig, at også de dyriske og de planteartede kim blev anlagt på den gamle Sol og på den gamle Måne, således at også disse allerede inneholdtes i jorden i dens urtilstand, men de var på en viss måte ennu sovende kim, ingen kim av hvilke man hadde kunnet se, at de virkelig kunne frembringe noe. Først da solen begynte å bevege seg ut, først da blev de kim spiredyktige, som senere blev til dyr. Og først da solen fullstendig hadde adskilt seg fra jorden, og jord og måne var alene, da først blev de kim til spirende frø, som senere blev planter. Og først da månen begynte å gå ut, dannedes litt etter litt de mineralske kim. Dette vil vi altså fastholde.

La oss nu betrakte selve jorden. Jorden var, da den ennu hadde sol og måne i seg, bare en slags stor eterisk tåkedis av veldig omfang, og inne i denne var menneskekim fulle av spirekraft, mens de andre veseners kim var sovende: dyr, planter og mineraler. Derfor, fordi der bare eksisterte menneskekim, men ennu ingen øyne, så kunne heller ingen øyne se det som her foregikk i det ytre; således at den beskrivelse som her blir gitt, bare kan bli synlig for det klarsynte menneskes tilbakeskuende blikk. Denne, beskrivelse blir gitt under den hypotetiske forutsetning, at en hadde sett dette, hvis han dengang hadde kunnet befinne seg på et punkt i verdensrommet og betraktet det. Heller ikke på den gamle Saturn ville et fysisk øye ha bemerket noe som helst. Dengang i urtilstanden var jorden bare en tåkedis, som bare ville ha blitt fornemmet som varme. Ut av denne masse, ut av denne ureterte utformet der seg litt etter litt en lysende tåkeball, som allerede hadde kunnet sees, hvis det dengang hadde eksistert øyne. Og hadde man kunnet trenge inn i den med sin følelsessans, så å si, ville den forekommet en som et oppvarmet rum; den ville ha tatt seg ut som f. eks. det indre av en bakerovn. Og denne tåkeball, som her hadde utformet seg, hadde i seg alle de kim, som der nettopp er blitt talt om. Vi må være klar over, at der i denne tåke-

47

dis ikke forelå noe lik den nuværende tåke eller de nuværende skydannelser, men at alle substanser som idag er blitt faste og flytende, var oppløst i den. Alle metaller, alle mineraler, alt, var tilstede i den i dunst- og tåkeform, i en meget gjennemsiktig form, i en gjennomlyst dunstform. Der var gjennomlyst dunst, gjennomtrengt av varme og lys. Forestill Dem at De selv var inne i dette. Det som var blitt av den eteriske tåke, det var en gjennomlyst gas. Og denne opplystes mere og mere, og nettopp ved gasenes fortetning blev lyset stadig sterkere,

således at i virkeligheten denne dunsttåke engang lyste ut i verdensrommet som en stor sol. Dette tidspunkt har absolutt engang eksistert, da jorden ennå hadde solen i seg, da den ennå var lysgjennemskinnnet og gjennomstrålt og strålte sitt lys ut i verdensrommet. Men dette lys gjorde det mulig, at ikke bare mennesket levde med jorden i dette opprinnelige anlegg, men at der i denne lysets fylde levde alle andre høyere vesener, som ikke antok et fysisk legeme, men som er forbundet med menneskets utvikling; Engler, Erkeengler, Urkrefter. Men ikke bare disse. I denne fylde av lys levde ennå høyere vesener, Myndigheter eller Exusiai eller Formens Ånder, Makter eller Dynameis eller Bevegelsens Ånder, Herrskapene eller Kyriotetes eller Visdommens Ånder, og de ånder som blir kalt Tronene eller Viljens Ånder, og endelig i løsere forbindelse med lysfylden, idet de alltid mere frigjorde seg fra denne, Kerubimer og Serafimer. Jorden var et verdenslegeme bebodd av et helt hierarki av lavere og høyere, og av de aller mest opphøyete vesener. Og det som strålte ut i rummet som lys, det lys som jordlegemet var gjennomtrengt av, det var ikke bare lys, men også det, som senere ble jordens misjon: det var kjærlighetens kraft. Den hadde lyset i seg som sin viktigste bestanddel. Vi må altså forestille oss, at ikke bare lys utstråles, ikke bare fysisk lys, men at dette lys er gjennemsjelet, beåndet av kjærlighetens kraft. Det er vanskelig å forestille seg for et nuværende gemytt. Det finnes jo idag mennesker, som beskriver solen som om den var en kule av gas, som ganske enkelt utstråler lys. Noe sådant materielt, en sådan rent materiell måte å forestille seg tingene på, hersker i vår tid enerådende overfor solen. Bare okkultistene danner en undtagelse. Den som idag leser en beskrivelse av solen, slik som den fremstilles i populære bøker, i bøker som danner den åndelige næring for utallige mennesker, han har ikke lært solens vesen å kjenne. Det som står i disse bøker, det er nøyaktig like meget verd, m. h. t. solen, som når en eller annen beskriver menneskets vesen ved å beskrive et lik. Likeså

48

lite som liket er hele mennesket, likeså lite er det som fysikken beskrives som solen, selve solen.

Nettopp således som den som beskriver et lik, lar det viktigste ved mennesket ute av betraktning, på samme måte beskriver fysikeren, som idag beskriver solen, ikke dens vesen, når han ved hjelp av spektralanalysen tror å ha funnet solens indre bestanddeler: det som beskrives er bare solens ytre legeme. I hver en solstråle strømmer kraften fra de høyere vesener som bebodde solen ned til alle vesener på jorden, og med solstrålens lys svever kjærlighetens kraft herved, den samme kraft som her på jorden strømmer fra menneske til menneske, fra hjerte til hjerte. Solen kan aldri sende blott og bart fysisk lys til jorden. Det samme, som

er den heteste, mest brennende følelse av kjærlighet, er usynlig tilstede i sollyset. Med dette strømmer der ned til jorden krefter fra Troner, Serafimer og Kerubimer og hele det hierarki av høyere vesener, som bor på solen og som ikke har behov for å ha noe annet legeme enn lyset. Men fordi alt det, som idag er tilstede i solen, dengang ennu var forbundet med jorden, så var også alle disse høyere vesener selv forbundet med jorden. Også idag er de forbundet med ,jordens utvikling.

Og dernest må vi betenke, at mennesket - det nederste av de høyere vesener - allerede dengang var tilstede i kimform som jordens nye barn, båret og beskyttet av disse høye vesener, og levet i disse guddommelige veseners skjød. Det menneske som levet i den tid, som vi nu i våre betraktninger befinner oss i under jordevolusjonen, måtte, fordi det ennu var i disse veseners skjød, også dengang ha et meget finere legeme. Og da viser det seg for den klarsynte bevissthet, at det daværende menneskes legeme bare bestod av en fin dunst- og dampform, et luft- eller gaslegeme, et av lys helt gjennomstrålet, helt gjennomtrengt gaslegeme. La oss tenke oss en regelmessig formet sky, av en begerlignende form, som utvider seg oppad, og la oss tenke oss dette beger gjennomglødet og gjennomlyst av det indre lys, så har vi de daværende mennesker, som nettopp i denne jordutvikling først begynner å få en dump bevissthet, en bevissthet av lignende art som den planteverdenen har idag. Menneskene var ikke planter i vår tids betydning. De var gjennomlyste og av varme gjennomtrengte skymasser av form som et beger, og uten faste grenser, ikke skilt fra jordens hele masse ved faste grenser.

Dette var engang menneskets skikkelse, en skikkelse som var et fysisk lyslegeme som ennu var delaktig i lysets krefter. På grunn av legemets finhet kunne dengang ikke bare dets egne eterlegeme

49

og astrallegeme, ikke bare jeget i dets første anlegg, men også de høyere åndelige vesener, som var forbundet med jorden, senke seg ned i det. Dengang hadde mennesket ennu så å si sine røtter oppad i de guddommelig-åndelige vesener og disse gjennomtrengte det. Det er virkelig ikke lett, å skildre jordens herlighet dengang og gi en forestilling om den tid. Vi må tenke oss jorden som en lysgjennomstrålet kule, omstrålet av lysbærende skyer, som frembragte vidunderlige lysforeteelser med vidunderlig farvespill. Hvis man hadde kunnet strekke inn en følende hånd i denne jord, ville man ha konstatert varmfenomener. De gjennomglødete, gjennomlyste masser bølget opp og ned, inne i dem alle de nuværende menneskevesener, omvevet og ombølget av alle de åndelige vesener, som i grandios mangfoldighet sender strålende lys utad!

Utad jordkosmos i dets store mangfoldighet, innad det lysomstrømmede menneske, i forbindelse med de guddommelig-åndelige vesener, gående ut fra dem og strålende strømmer av lys inn i den ytre lyssfære. Mennesket hang likesom i en navlesnor som utgikk fra det guddommelige, ved denne helhet, ved et lysets skjød, vår jords kosmiske skjød. Dette lys-plante-menneske levet dengang i et felles kosmisk skjød, og det følte seg som ett med jordens lyskappe. Således var mennesket i denne fine dunstplanteform, likesom hengende ved moder jords navlesnor, således blev det vernet om og pleiet av hele moder jord. På lignende måte som barnet idag i en mere materiell betydning vernes og pleies som foster i morens legeme, slik blev menneskekimen dengang beskyttet og pleiet. Således levet mennesket dengang i en urfjern jordtid.

Derefter begynte solen å trekke seg ut, idet den tok de fineste substanser med seg. Det var en tid, da de høye solvesener, alt det som idag tilhører solen, forlot vår jord og lot de grovere substanser tilbake. Og denne solens bortgang var forbundet med dette, at denne dunst avkjøltes til vann, og vi får, mens vi tidligere hadde en dunstjord, nu en vannjordkule. I midten var urvannene, dog ikke omgitt av luft; langsomt gikk vannene over i tett, tykk tåke, som litt etter litt blev finere. Således har vi den daværende jord som en vannjord; deri også altså stoffer i bløt tilstand, omdunstet av tåkeformasjoner som alltid blev tynnere, like opp i de høyeste sfærer, hvor tåkedannelsen blev ganske fint fordelt. På denne måte har vi den tids jord for oss. Nu var den forandret og mennesket måtte nu så å si senke den tidligere, lysgjennemglødete gasskikkelse ned i det uklare vann og legemliggjøre seg der, som formete vannmasser i vann, likesom før som luftformer i luften. Mennesket blev en vannskikkelse, dog på ingen måte helt. Mennesket

50

har aldri vært helt dukket ned i vannet. - Dette er et viktig moment. Det er blitt beskrevet, hvordan jorden i midten var en vannjord, mennesket var bare delvis et vannvesen; det raket inn i dunsthylllet, slik at det var halvt vann-, halvt dampvesen. Nede i vannet kunne mennesket umulig nåes av solen; vannmassene var så tette, at sollyset ikke kunne trenge igjennom. Solen kunne i noen grad trenge inn i dunstlaget, således at mennesket levet delvis i det mørke, lysberøvet vann og delvis i den av lys gjennemglødete dunst. Noe var dog vannet ikke blitt berøvet, noe som vi nu må beskrive nøyere. - Fra begynnelsen var jorden ikke bare glødende, lysende, men også tonende, og denne tone var vedblitt å være i jorden, således at da lyset gikk ut, blev vannet i det indre riktignok i mørke, men blev også i det indre gjennemtrengt av tonen, og det var nettopp tonen som ga vannet skikkelse, form, på lignende måte som man jo kan

lære dette å kjenne ved det bekjente fysikalske eksperiment. Vi ser at tonen er noe formende, er en formende kraft, fordi delene gjennom tonen blir oppdelt eller ordnet. Tonen har en formende kraft. Og den var det, som også har formet legemet ut av vannet. Det var tonens kraft, som ennå var forblitt i jorden. Det er tonen, det er klangen, som gjennomklinger jorden, ut fra hvilken menneskeskikkelsen formet seg. Lyset kunne bare trenge frem til den del av mennesket som raget ut av vannet. Nedentil et vannlegeme, oventil et damplegeme, som det ytre lys berørte, som de vesener, som var gått ut med solen hadde adgang til i lyset. Tidligere følte mennesket seg i deres skjød, da solen ennå var forenet med jorden; nu skinnete de ned på det i lyset og gjennomstrålte det med sin kraft. - Men vi må ikke glemme, at der i det, som var blitt tilbake etter solens adskillelse fra jorden, også fantes de krefter, som jorden måtte skille seg av med: månens krefter.

Vi har altså en tid, hvor solen nettopp var gått ut, hvor dette plantemenneske litt etter litt måtte dukke ned i den fysiske vannjord. Det er dette trinn, som mennesket dengang hadde nådd i sitt legeme, som vi i vår tid ser degenerert fastholdt i fiskene. Når vi idag ser vannet gjennemtrent av fisk, så er disse fisker rester av disse mennesker, naturligvis i en dekadent form. Vi må tenke oss omtrent en gullfisk, i fantastiske planteformer, med stor bevegelighet, men med følelse av vemot, fordi lyset var blitt tatt fra vannet. Det var en dyp, dyp lengsel som oppstod. Lyset var der ikke mere, trangen til lyset fremkalte lengselen. Det var et øyeblikk i jordutviklingen, da solen ennå ikke var helt ute av jorden; da kan man ennå se denne skikkelse gjennomglødet av

51

lys, ennå se menneskets øvre del på solstadiet, nede allerede i den skikkelse, som er blitt fastholdt i fiskeformen. Derved at mennesket nu med halvdelen av sitt vesen levet i mørket, derved var der nedentil en temmelig lav menneskenatur, for i de deler, med hvilke det dukket under, hadde det månekrefter i seg. Selv om det ikke var stivnet til lava som i den nuværende måne, så var det sorte, mørke krefter. Her kunne også bare de sletteste deler av det astrale dukke ned. Men oventil var det en dunstskikkelse, likesom hodedelen, inn i denne strålte lyset utenfra og ga den form, således at mennesket bestod av en lavere og en høyere del. Det beveget seg svømmende og svevende i denne dunstatmosfære. Jordens tette dunstatmosfære var ennå ikke luft, den var dunst; altså ennå ikke luft, som solen hadde kunnet trenge igjennom. Varmen kunne trenge gjennom, men ikke lyset. Solstrålen kunne ikke kysse hele jorden, men bare overflaten; jordoseanet vedblev å være i mørke. Men i dette osean var de krefter, som senere er gått ut som måne.

Derved at lyskreftene trengte inn, trengte nu også gudene inn i jorden: således at vi nedentil har den gudløse, gudsforlatte vannkappe, bare gjennomtrengt av tonens kraft, rundt omkring den dunst som solens krefter strakte seg inn i. Således at mennesket i dunstlegemet som raget opp over vannflaten, dog stadig var en medborger av det, som strålte til det som lys og kjærlighet. Hvorfor gjennomtrengte imidlertid den tonende verden denne mørke vannkjerne?

Av den grunn, at en av de høye solånder var blitt tilbake, hadde knyttet sin egen tilværelse til jorden. Det er den samme ånd, som senere blev kalt Jahve eller Jehova. Jahve alene vedblev å være hos jorden; han ofret seg selv. Det var han hvis indre vesen gjennomklang denne vannjord som formende tone.

Men fordi de sletteste krefter var forblitt som ingredienser i vannjorden, fordi disse krefter var fryktelige elementer, forfalt menneskets dunstdel stadig mere og av den tidligere planteskikkelse oppstod litt etter litt et vesen, som stod på et amfibiums trinn. I sagn og myter er denne skikkelse, som står meget lavere enn den senere menneskehet, skildret som dragen, som menneskedragen, som lindormen. Og den annen del av mennesket, som var en lysets borger, blir fremstillet som et vesen som ikke sank ned, som bekjemper den lavere natur, blir fremstillet f. eks. som Mikael, som den Hellige Georg som bekjemper dragen. Også i Siegfried med dragen har vi, riktignok omformet, enu bilder av det som dengang var menneskeanlegg i denne todelthet. Også varmen kom inn i den øvre del av jorden og følgelig også i den

52

øvre del av det fysiske menneske, og dannet noe i likhet med en flammende drage. Men derover hevet eterlegemet seg, i hvilket solens kraft blev fastholdt. Således får vi en skikkelse som det gamle testamente ganske godt har fastholdt i skikkelsen av den forførende slange, som også er et amfibium.

Nu rykket den tid stadig nærmere, da de laveste krefter blev slynget ut. Mektige katastrofer rystet jorden, og for okkultistene er basaltformasjonene rester av disse rensende krefter, som dengang rystet jordlegemet, da månen måtte skille seg fra jorden. Men dette var også den tid, i hvilken jordens vannkjerne stadig mere fortettet seg, og i hvilken etterhvert den faste, mineralske kjerne oppstod. Jorden blev på den ene side fortettet ved månens bortgang; men på den annen siden avga de øvre partier sine tyngre, grovere substanser til de nedre partier, og oventil oppstod mere og mere dette, som visstnok stadig var gjennomtrengt av vann, men som litt etter litt blev lik vår luft. På denne måte fikk jorden litt etter litt en fast kjerne i midten og vann var omkring denne. Først var tåken enu ugjennomtrengelig for solstrålene, men derved at tåken avga substanser, blev den stadig tynnere. Først senere, meget senere er der blitt luft av dette, og litt

etter litt kunne solstrålene, som tidligere ikke kunne nå selve jorden, etterhvert kunne de trenge igjennom.

Nu kom der et stadium for vår jord, som vi vil stille helt klart frem for sjelen. Tidligere dukket mennesket ned i vannet, raget bare opp i tåken. Ved jordens gradvise fortetning får vannmennesket litt etter litt en mulighet for å fortette formen, å anta et fast knokkelsystem. Mennesket forherdet seg i seg selv. Derved omdannet menneskets øvre del seg på en sådan måte at den tilpasset seg det nye som var inntrådt. Det nye som inntrådte, som tidligere var umulig, var innåndingen av luften. Vi finner nu et første anlegg til lungen. I den øvre del var tidligere det som opptok lyset, som imidlertid ikke kunne trenge videre. Nu følte mennesket atter lyset i sin dumpe bevissthet. Det kunne føle det som der strålte ned, som guddommelige krefter som strømmet til det. Ved denne overgang følte det dette, som strålte til det, spalte seg i to deler: Selve luften trengte inn i det. Luftdraget trengte inn i det: tidligere trengte bare lyset til det; nu luft inn i det. Det menneske som følte dette, måtte si til seg selv omtrent følgende: Tidligere følte jeg den kraft som er over meg, som den kraft som ga meg det, som jeg nu bruker til åndedrettet. Lyset var åndedrettet for meg. - Det som nu strømmet inn i det, var for det som to brødre: Lys og luft var to brødre for det. Nu var det blitt en dobbelthet

53

for det: lys og luft. *Jordens luftpust*, som strømmet inn i mennesket, var også på samme tid en tilkjenneivelse av, at mennesket måtte lære å føle noe helt nytt. Så lenge lyset var alene, så lenge kjente ikke mennesket fødsel og død. Tidligere forvandlede den lysgjennemglødede sky og mennesket følte det omtrent som når man bytter en frakk: det følte ikke at det blev født, ikke at det døde: det følte seg evig, fødsel og død bare som begivenheter. Med det første åndedrag inntrådte bevisstheten om *fødsel og død*: "Den luft, det luftpust, som har spaltet seg av fra sin bror, fra lysstrålen" - sådan følte mennesket det dengang - "som derved også har avspaltet de vesener som tidligere har strømmet inn med lyset, har bragt meg døden."

Hvem var det så, som bevirket at denne bevissthet: "Riktignok har jeg en mørk skikkelse, dog er jeg forbundet med det evige vesen", hvem var det så, som fordrev, som drepte denne bevissthet? Luftpustet som strømmet inn i mennesket - Tyfon. Tyfon betyr luftpustet. Og idet den egyptiske sjel i seg selv opplevet det, som hadde utspillet seg således, at den tidligere felles stråle spaltet seg i en lysstråle og et åndepust, blev for denne sjel denne kosmiske tildragelse til et symbolsk bilde, som fremstillet seg som Osiris' drap ved Tyfon eller Set, vindpustet.

En stor kosmisk begivenhet ligger skjult i den egyptiske myte, som lar Osiris bli drept av Tyfon. Egypteren følte den gud, som kommer fra solen, og som ennu forlikes med sin bror, som Osiris. Tyfon var den åndedrettsluft, som har bragt mennesket dødeligheten. Her ser Vi ved et av de mest pregnante eksempler, hvordan verdensutviklingens kjensgjerninger gjentar seg i menneskets indre erkjennelse.

På denne måte har tredeling av sol, måne og jord utspillet seg. Alt dette blev meddelt den egyptiske elev i dype, dype, bevisst formete bilder.

Osiris- og Isisvirkninger. Kjensgjerninger fra den okkulte anatomi og fysiologi.

Mange av dere vil vel, når dere har tenkt over de betraktninger vi har anstiller i disse dager, om vår jords og også om vårt solsystems utvikling i sammenheng med mennesket, ha støtt på ting som kan forekomme å stå i en eiendommelig motsetning til de forestillinger De ellers er blitt glad i og vant til å ha i livet. Mangen vil ha sagt seg: Nu hørte vi igår, at evolusjonens slettteste krefter er bundet til månen, og først i det øyeblikk da månen skilte seg fra jorden, gikk disse slettteste krefter ut med den, og derved blev først en sådan tilstand mulig på jorden, at mennesket kunne gjennomgå sin evolusjon. Alt dette har vi nu hørt, men hvor blir der så av all den romantikk, som knytter seg til månen? All den poesi, som dog er sprunget frem fra sanne følelser, som henger sammen med alle månens vidunderlige virkninger på mennesket? Denne motsigelse er bare tilsynelatende, og forsvinner når vi ikke betrakter kjensgjerningene ensidig, men når vi stiller samtlige kjensgjerninger frem for vår sjel. Hvis vi idag undersøkte månen m. h. t. den fysiske masse, så ville vi riktignok finne, at denne ville vise seg uskikket til å ha et sådant liv på seg, som vi nu har på jorden. Og vi må si, at også alt det, der som noe eterisk er forbundet med månen og dens fysiske substanser, for en stor del også er av sådan art, at det fortoner seg som noe meget mindreverdi, som noe dekadent overfor det der befinner seg som noe eterisk i vår egen legemlighet. Og hvis vi klarsynt ville betrakte det, som kommer i betraktning som noe astralt hos de enkelte månevesener - som vi ubetinget kan tale om - så ville vi kunne overbevise oss om, at i forhold til det slettteste, som er til stede på vår jord av lavere følelser, finnes der umåtelig meget mere slett og mindreverdig på månen. Således kan vi altså med hensyn til både det astrale, det eteriske og også det fysiske på månen tale om vesener, om elementer, som måtte utskilles, for at vår jord kunne gå sin egen vei, fri for skadelige innflytelser.

Men nu må vi være klar over en annen kjensgjerning. Vi må ikke glemme at vi overalt ikke må bli stående ved dette slette, det onde. For alt det som blir lavt og ondt i utviklingen, er alltid underlagt en betydningsfull kjensgjerning. Så langt som det på noen måte lar seg gjøre, må alt det som er steget dypt ned i lavere sfærer, renses, bringes opp igjen og lutres ved andre, mere fullkomne vesener, slik at det igjen kan anvendes i kosmos' husholdning. Hvis vi et eller annet sted i kosmos finner et område, hvor der er særlig lavtstående vesener, så kan vi være

sikker på, at der med disse lavere vesener er forbundet andre, høyere vesener, som har en så stor makt til det gode, det skjønne og det herlige, at de er egnet til å lede selv de laveste krefter til det gode. Derfor er det sant at alt det lavere er forbundet med månetilværelsen; men på den annen side er igjen høye, de høyeste vesener knyttet til den. Vi vet jo allerede, at f. eks. det høye, meget høye åndelige vesen Jahve, bor på månen. Men et sådant høyt vesen, med en slik makt og herlighet, har under seg i sin virksomhet store, store skarer av tjenende vesener av den gode art. Således at vi må forestille oss, at det laveste riktignok var gått ut av jorden med månen, men at samtidig de vesener som er i stand til å forvandle det onde til noe godt, det heslige til noe vakkert, er forblitt forbundet med månen. Dette kunne de ikke, hvis de lot det heslige være tilbake i jordens legeme; de måtte ta det ut.

Men hvorfor må overhodet dette oppstå som eksisterer som det heslige og det onde? Det måtte oppstå, fordi at noe annet umulig hadde kunnet skje uten innvirkningen fra det heslige og det onde: mennesket hadde aldri kunnet bli et i seg selv utformet, avsluttet vesen. - La oss erindre de foregående betraktninger. Vi så, hvordan menneskets lavere natur hadde sine røtter i vannet, hvorledes det halvveis raget inn i den mørke vannjord. Da fantes der ingen knokler, ingen fast menneskeskikkelse. Dengang var der til stede en métamorfoserende form, planteaktig, lik en blomst; denne form vekslet stadig. Mennesket ville ha vedblitt å være slik, hvis ikke kreftene hadde utformet seg på den måte, som månen har bevirket. Hvis jorden var blitt utsatt ene og alene for solen, så ville menneskevesenets bevegelighet ha steget til det høyeste. Jorden ville ha slått inn på et tempo som er umulig for mennesket; mennesket ville ikke ha kunnet oppstå i sin nuværende form. Skulle derimot bare månekraftene ha virket, da ville mennesket straks ha stivnet; dets skikkelse ville ha antatt en fast form i selve fødselsøyeblikket, det ville blitt til mumie og blitt foreviget således. Idag utvikler mennesket seg midt mellom disse to ekstremer: mellom

56

ubegrenset bevegelighet og en stivnen i formen. Fordi de formende krefter er i månen, er også den fysiske måne blitt til slagg. I disse former kan bare de høye, sterke vesener virke inn, som er i forbindelse med månen. På denne måte virker to krefter, solkraftene og månekraftene, på jorden. De ene drivende, de andre mumifiserende. Forestill Dem at et kjempemessig vesen slepte solen bort: i samme øyeblikk ville vi alle stivne til mumier, og dette i en slik grad, at vi aldri mere ville kunne tape denne skikkelse. Men la oss anta at en kjempe slepte månen bort: da ville alle de skjønne, avmålte, avrundete bevegelser vi har idag, bli sprellende. Vi ville i vårt indre bli helt bevegelige; vi ville se våre hender

forlenge seg til det kjempemessige og igjen skrumpe sammen. Metamorfoseringskraften ville økes helt til det kjempemessige. Men nu er mennesket stillet inn mellom disse to krefter.

Men i dette kosmos er mange ting overordentlig vist innrettet, ikke bare i skikkelsene og substansene, men også i tingenes forhold til hverandre. Og vi vil, for idag å føre frem for sjelen hvilken uendelig visdom der ligger i kosmos, betrakte et forhold i tilknytning til Osirisskikkelsen.

I skikkelse av Osiris så egypteren solstjernens virkning på vår jord i den tid, da der ennå bølget tåkedunster omkring jorden, dengang der ennå ikke var noen luft, og han så at da innåndingen av luften begynte i mennesket, i samme øyeblikk spaltet det enhetlige vesen Osiris-Set seg. Set eller Tyfon bevirker, at luftdraget går inn i oss: Tyfon, vinddraget, løste seg fra solens lys, og Osiris virker bare som solens lys. Men det er også det samme øyeblikk, da fødsel og død drog inn i menneskets vesen. I det som var formende og formoppløsende, som inntil den tid omtrent var således, som om vi tar på oss eller tar av oss en frakk, var der intrådt en stor forandring. Hvis mennesket i den tid, da de virkninger som utgår fra solen ennå ikke hadde forlatt selve jorden, hadde kunnet fornemme de virkninger som utgikk fra disse opphøyete vesener, som senere har gått ut med solen, så ville det med taknemlighet ha sett opp til dette solvesen. Men da nu solen skilte seg stadig mere fra jorden - og dette som var dunstsfære - som for mennesket dengang riktignok var dets egen høyere naturs verden - blev mere forfinet, da fikk mennesket, som stadig mindre direkte kunne iakttå solens innvirkning, en bevissthet om, hvilke krefter det hadde i sin lavere natur: og det kom til der å gripe sitt Jeg. Når det dukket ned i sin lavere natur, da først blev det seg selvbevisst.

57

Hvorfor blev nu det vesen, som vi kjenner som Osiris-vesen, formørket? Lyset opphørte å virke med solens bortgang, men Jahve blev på jorden inntil månen skilte seg ut. Osiris var den ånd, som hadde sollysets kraft i seg på den måte, at han senere, da månen skilte seg ut, gikk med månen og fikk den oppgave, fra månen å lede sollyset ned til jorden. Først har vi altså sett solen gå ut; Jahve forblir med sin skare, med Osiris, tilbake i jorden. Mennesket lærer å puste. Men samtidig trådte månen ut; Osiris drar ut med månen og får den oppgave, å reflektere sollyset fra månen til jorden. Osiris blir lagt i en kiste, d.v.s. han trekker seg tilbake med månen. Tidligere fikk mennesket Osirisvirkningen fra solen; nu fikk han den følelse, at det som tidligere kom til ham fra solen, nu strømmet til ham fra månen. Mennesket sa seg dengang, når månen strålte ned: "Osiris, du er det, som fra månen stråler til meg solens lys, som hører til ditt vesen."

Men dette solens lys blir for hver dag tilbakestrålt i en annen skikkelse. Når vi ser den smale månesigd i tiltagende måne, så har vi den første skikkelse. Neste dag er den vokset, vi har da en annen, og således har vi i 14 dager 14 skikkelser frem til fullmåne. Osiris vender seg i løpet av 14 dager mot jorden i den belyste måneskives 14 skikkelser. Det er av dyp betydning at månen, d.v.s. Osiris antar disse 14 skikkelser, 14 vekstfasen, for å stråle solens lys til oss. Dette som månen gjør, det er i kosmos samtidig sammenknyttet med dette, at mennesket har lært å ånde. Først da dette fenomen i sin art var fullt på himmelen, først da kunne mennesket ånde, og dermed var det forbundet med den fysiske verden, og således kunne Jegets første kime i det menneskelige vesen oppstå.

Den senere egyptiske erkjennelse har fornemmet alt det som her er skildret, og fortalt det slik: Osiris regjerte tidligere jorden, men så opptrådte Tyfon, vinden. - Det er den tid, i hvilken vannene faller så meget, at luften opptrer, og mennesket derved kan ånde luften inn. - Tyfon har beseiret Osiris-bevisstheten, han hat drept Osiris, lagt ham i en kiste og overgitt ham til havet. Hvordan skulle man på en mere betydningsfull måte kunne uttrykke en kosmisk begivenhet i billedform? Først regjerer solguden Osiris, han blir så fordrevet til månen. Månen er den kiste, som blir sendt ut i verdensrummets hav; nu er Osiris i verdensrummet. Men vi husker også, at det i sagnet fortelles, at Osiris blev funnet igjen, da han dukket opp i verdensrummet, at han viste seg i 14 skikkelser. Sagnet forteller: Osiris blev delt opp i 14 deler og begravet i 14 graver. Her har vi en vidunderlig hen-

58

visning til en kosmisk tildragelse i dette dype sagn. Månens 14 skikkelser, månefasene, er de 14 stykker av den oppstykkete Osiris. Hele Osiris er hele måneskiven.

Dette fortoner seg jo først som om alt bare skulle være et symbol. Men vi ser nu at det allikevel har hatt sin virkelige betydning. Og nu kommer vi til noe, uten hvilket kosmos' hemmeligheter aldri vil bli klare for oss. Hvis der ikke var intrådt en slik konstellasjon av sol, måne og jord, hvis ikke månen var trådt frem i 14 skikkelser, da ville noe annet ikke ha intrådt, for disse 14 skikkelser har bevirket noe ganske spesielt. Hver av dem har hatt en stor, en veldig innflytelse på mennesket i dets utvikling på jorden. Nu vil jeg måtte si Dem noe eiendommelig; men det er sant. Dengang, da alt dette ennå ikke var skjedd, da Osiris ennå ikke var gått ut, da hadde mennesket i sin lysskikkelse ennå ikke engang anleggene til noe, som idag er av den største betydning. Vi vet at ryggmargen er meget viktig; fra den utgår der nerver. Disse var ikke engang til stede som anlegg på den tid, da månen ennå ikke var gått ut. Disse månens 14 skikkelser og den anordning, i hvilken de følger etter hverandre, blev foranledningen til at de 14

nervestrenger føyer seg til menneskets ryggmarg. De kosmiske krefter virket slik, at disse 14 nervestrenger motsvarer månens 14 faser eller skikkelser. Det er en følge av Osiris-virkningen. Nu motsvarer måneutviklingen også noe annet; disse 14 faser er jo bare halvparten av månens tilsynekomster. Månen har 14 faser fra nymåne til fullmåne og 14 faser fra fullmåne til nymåne. I disse 14 dager som går til nymåne, er der ingen Osirisvirkning. Da blir månen belyst fra solen på en sådan måte, at den litt etter litt vender sin ubelyste flate mot jorden som nymåne. Disse 14 faser fra fullmåne til nymåne har også sin virkning, og denne virkning blir for den egyptiske bevissthet oppnådd gjennom Isis. Disse 14 faser blir regjert av Isis. Ved Isis-virkningen går 14 andre nervestrenger ut fra ryggmargen. Det gir ialt 28 nervestrenger, som tilsvarer månens forskjellige faser. Her ser vi opprinnelsen til ganske bestemte deler i menneskeorganismen, ut fra de kosmiske begivenheter. Mange vil si at dette er jo ikke alle nervestrengene, det er jo bare 28. Det ville være 28, hvis måneåret falt sammen med solåret. Men solåret er lengere, og differansen mellom solåret og måneåret har bevirket de overtallige nervestrenger. På denne måte er Isisvirkningen og Osirisvirkningen blitt innlemmet i menneskets organisme fra månen. Men også noe annet er forbundet med dette.

59

Helt til det øyeblikk, da månen begynte å virke utenfra, fantes ingen tokjønnethet. Der fantes inntil da bare et menneske, som så å si var begge deler, mannlig og kvinnelig. Denne adskillelse skjedde først ved den avvekslende virkning fra Isis og Osiris fra månen, og alt eftersom Osirisnervene eller, Isisnervene utøver en særlig virkning på organismen, alt etter dette blir mennesket mannlig eller kvinnelig. En organisme, i hvilken Isisvirkningen er fremherskende, blir mannlig, et legeme, hvor Osirisvirkningen er fremherskende, blir kvinnelig. Naturligvis virker begge krefter, Isis og Osiris er i hver mann og i hver kvinne, men således at hos mannen er eterlegemet kvinnelig, og hos kvinnen eterlegemet mannlig. Her har vi noe av den vidunderlige sammenheng som består mellom enkeltvesenet og stillingene i kosmos.

Vi har nu funnet, at der ikke bare finner sted innvirkninger på mennesket gjennom himmellegemenes krefter, men også gjennom deres konstellasjoner. Under innflytelsene fra disse 28 nervestrenger, som utgår fra ryggmargen, dannet alt seg som hører til den mannlige og kvinnelige organisme. Nu skal der anføres enno noe, som vil kaste lys vidt ut i kosmos og dets sammenheng med menneskets utvikling. - Disse krefter former menneskets skikkelse, men mennesket forherdes ikke i dem; der blir skapt et likevektsforhold mellom solens og månens virkninger. Ved det følgende må vi ikke tenke at vi bare har å gjøre

med en eller annen slags symbolikk, vi har med virkelige kjensgjerninger å gjøre. Hva er den opprinnelige Osiris, den udelte Osiris? Hva er den oppstykkete Osiris? - Det som tidligere ennu var en enhet i mennesket, det er nu oppdelt i de 28 nerver. Vi har sett, hvordan han ligger oppstykket i oss selv. Uten dette hadde det aldri kunnet bli bevirket, at menneskeskikkelsen er oppstått. Men hva har først dannet seg under innflytelse av sol og måne? Først oppstod ved samvirket av alle nervestrengene ikke bare det mannlige og det kvinnelige i ytre henseende, men også i menneskets indre oppstod noe ved innflytelsen av det mannlige og kvinnelige prinsipp. Der oppstod en indre Isisvirkning, og denne indre Isisvirkning er - lungen. Lungen er det som regulerer de innflytelser som kommer fra Tyfon eller Set. Og det som virker på mennesket ut fra Osiris, det virker, idet det stimulerer den kvinnelige virkning, på mannlige måte således at lungen blir gjort produktiv gjennom åndedrettet. Ved de virkninger som utgår fra solen og månen, blir det mannlige og kvinnelige prinsipp regulert: i hvert kvinnelig noe mannlige - strupehodet; i hvert mannlige noe kvinnelig lungen.

60

I det indre virker Isis og Osiris i ethvert menneske, med hensyn til dets høyere natur. Således er mennesket dobbeltkjønnet, for ethvert menneske har lunge og strupehode. Hvert menneske, om kvinne eller mann, har like mange nerver. - Og nu, etter at Isis og Osiris på denne måte har revet seg løs fra den lavere natur, har de født sønnen, skaperen av det fremtidige jordmenneske. Begge har frembragt Horus. Isis og Osiris har frembragt barnet, beskyttet og pleiet av Isis: det menneskelige hjerte, beskyttet og pleiet av mor Isis' lungeblader. Her har vi i den egyptiske forestilling noe, som viser oss, at i disse gamle mysterieskoler blev det som var blitt menneskets høyere natur, betraktet som noe mannlige-kvinnelig; dette som inderen erkjente som Brahma. Den indiske elev blev allerede i urmennesket vist det som senere engang fremtrer som denne høyere skikkelse. Horus, barnet, blev vist ham, og det blev sagt ham at alt er oppstått ved urløden, gjennom Wha, urløden, som differensier seg i mange lyder. - Og det som den indiske disippel opplevet, det er blitt bevart for oss i et merkelig ord i Rigveda. Der er et sted hvor det heter: "Og over mennesket kommer de syv nedenfra, de åtte ovenfra, de ni bakfra, de ti fra fjellhvelvenes grunnvoll og de ti fra det indre, mens moren sørger for det barn som skal dies." Dette er et merkelig sted. La oss nu forestille oss denne Isis, som jeg har skildret som lungen, denne Osiris, som jeg har skildret som åndedrettsapparat, la oss tenke oss alt dette: hvordan stemmen her virker inn, differensierer seg i strupelydene, lunge-lydene, hvordan de differensierer seg i bokstavene ... Disse bokstaver kommer fra forskjellige sider; syv kommer nedenfra ut fra strupen o.s.v. Den eiendommelige virkning av

alt det, som henger sammen med vårt luftapparat er nedlagt i dette. Der hvor lyden differensieres og deler seg, der er den høyere mor, som beskytter og pleier barnet: moren - lungen; barnet - det menneskelige hjerte, som er dannet ved alle disse innflytelser, og ut fra hvilket impulsene kommer til å besjele stemmen.

. På denne måte fremtrådte det hemmelighetsfulle virke og samspill i kosmos' indre for den som skulle innvies, således bygget det seg opp i tidens løp. Og vi skal se, hvordan menneskets andre deler bygges inn ved dette kreftenes samspill. Således har vi i denne egyptiske okkulte lære også et kapittel av den okkulte anatomi, slik som den blev undervist i en egyptisk mysterieskole, såvidt som man har vist noe om kosmiske krefter, om kosmiske vesener og sammenhengen med menneskets fysiske legeme.

Utviklingsprosesser i menneskets organisme inntil månens utgang. Osiris og Isis som skapere av den øvre menneskeskikkelse.

Vi har i de foregående foredrag stillet frem for vår sjel en lang rekke kjensgjerninger, som angår jordens og hele solsystemets utvikling i sammenheng med menneskets natur. Vi har i de to siste betraktninger særlig fremhevet de kjensgjerninger i sol-, jord- og måneutviklingen, som har funnet sin gjenoppståen i de egyptiske mysterier, og som såvel elevene i de egyptiske mysterier, som også hele det egyptiske folk lærte å kjenne. Eleven lærte i sin klarsynte skuen virkelig alle de ting å kjenne, som vi har anført, og som vi vil supplere ved denne betraktning. Den største del av folket, som ikke kunne heve seg opp til klarsynt skuen, lærte å kjenne det som det dreiet seg om i et betydningsfullt bilde. Dette bilde, som blev fremstillet som den egyptiske verdensanskuelses viktigste bilde, har vi allerede oftere berørt. Det er det bilde som omfatter Isis- og Osirissagnet. Vi kjenner alle dette bilde, om hvilket egentlig intet menneske som vet noe, tror at det inneholder noe betydningsløst. Dette bilde, som blev stillet frem for ham, var ikke bare et bilde for ham, og det som Isissagnet inneholder, blir fortalt omtrent således:

I tidligere tider hersket ennu Osiris lenge på jorden, til menneskehetens frelse, inntil et bestemt tidspunkt som senere er karakterisert ved at solen stod i Skorpionens tegn. Da var det at broren Tyfon eller Set drepte Osiris. Han drepte ham på den måte at han foranlediget ham til å legge seg i en kiste, som han lukket igjen og overga til havet. Isis, Osiris' søster og gemalinne, søkte etter sin bror og gemal, og da hun hadde funnet ham, bragte hun ham til Egypten. Men da strebet den onde Tyfon atter efter å tilintetgjøre Osiris; han delte ham i flere stykker. Isis samlet de enkelte deler og begravet dem på forskjellige steder. (Man påviser ennu idag forskjellige Osirisgraver i Egypten). Så fødte Isis Horus, og Horus hevnet sin far Osiris på Tyfon. Osiris

62

blev atter opptatt i de guddommelig-åndelige veseners verden, og er riktignok ikke mere virksom på jorden, men han er virksom for mennesket, når dette mellom død og ny fødsel befinner seg i den åndelige verden. Derfor forestiller man seg også i Egypten den dødes vei som veien til Osiris. - Dette er det sagn, som hører til de aller eldste bestanddeler av den egyptiske livsoppfatning. Mens ellers meget blev forandret eller tilføyet, gjennomtrengte dette Osirissagn all kultus sålenge der overhodet levet religiøse anskuelser i Egypten.

Efter at vi har betraktet dette sagn, hvori er sammentrengt det som eleven skuet som en virkelig hendelse i mysterieskolenes hellige hemmeligheter, må vi igjen vende blikket mot det, som vi igår søkte å danne oss en nøyere forestilling om, nemlig hvad som er blitt forårsaket i mennesket ved innflytelsene fra månens forskjellige skikkelser. Vi talte om de 28 nervestrenger, som vi ser går ut fra ryggmargen, og som skriver seg fra månens konstellasjoner i løpet av de 28 dager som månen trenger for å vende tilbake til sin opprinnelige skikkelse. Vi har utforsket hemmeligheten ved hvordan disse 28 nervepar i mennesket er blitt dannet utenfra ved de kosmiske krefter. Og nu ber jeg Dem å legge nøye merke til følgende. - Det skal nu - så vidt det er mulig i en kort antydning - så nøyaktig som mulig skildres, hvad den egyptiske elev lærte, med hensyn til menneskets utvikling i ennu videre omfang. Om denne skildring vil enkelte, som er for sterkt betendt av den moderne anatomi, si at det jo fra et moderne standpunkt er den rene meningsløshet. Disse kan jo gjerne si dette. Men de må bare være klar over, at det er en lære, som den egyptiske innvielsesaspirant ikke bare har lært, men også klarsynt skuet. Nu taler jeg for dem, som kan følge med i dette med sine følelser. Denne lære har ikke bare vært et resultat av tidligere skuen for egypterne i mysteriene, men også for nutidens okkultister gjelder det som sannhet og tar seg akkurat slik ut.

Vi vil gjenta det som allerede er blitt omtalt i de siste foredrag. Dengang jorden var i begynnelsen av sin utvikling, bestod den så å si helt av lutter menneskekimer, som dannet jordurtåken. Såvel den indiske som den egyptiske klarsynte kunne åndelig se hele den senere menneskeskikkelse spire frem av denne menneskekime. Man kunne dengang klarsynt skue alt som senere er blitt ut av denne menneskekime. Men man kunne også skue tilbake på det, som fra først av var oppstått av mennesket ut fra denne menneskekim. Det første som oppstod av denne menneskekime, da solen ennu lenge var forbundet med jorden, det var i virkeligheten noe som

63

en slags plante, som åpnet begeret likesom oppad. Disse former oppfylgte så å si hele jorden, idet de utformet seg ut fra denne urtåke. Men i den aller første tid da der oppstod dette som var som en blomsterkrone som åpnet seg ut i verdensrummet, i den aller første tid var denne krone neppe synlig; man ville bare ha kunnet iakttå den på den måte, at man ville ha merket dens nærhet som et begerartet varmelegeme. Først var der altså et varmelegeme til stede. Mens jorden ennu var forbundet med solen, begynte det indre av denne menneskeform å lyse, og den strålte lysstråler ut i verdensrummet. Hvis man dengang, som et seende vesen med vår tids øyne, hadde iakttatt dette og nærmet seg en slik

lysende form, så ville man ha sett noe som en funklende, lysende kule, som en glitrende sol, som funklet ut i verdensrummet i tindrende stråler, i regelmessig form. Neppe noen vil i vår tid ennå kunne danne seg et klart bilde av hvordan det dengang var. Man ville bare kunne dette, hvis man tenkte seg at vår jord, når luften var helt klar, var oppfylt av lutter lysende biller, lysbiller, og at disse sendte sitt lys ut i verdensrummet. Omtrent slik ville den første ansats til mennesket ha lyst ut i verdensrummet, da jorden ennå var forbundet med solen. Og ikke bare dette var til stede, men omtrent samtidig dannet der seg i det ytre et slags gaslegeme om denne begerdannelse. I dette var mange substanser oppløst, slik som der jo også idag i dyre- og menneskelegemet finnes flytende og faste substanser, men de var dengang luftformige. Men snart etter at dette var oppstått, kom der også ennå andre kim ut av den felles jordmasse, kim som ble det første anlegg til vårt nuværende dyrerike. Menneskeriket var altså det første, så kom de kim, som ble anlegget til dyreriket. Naturligvis bestod hele jorden ennå av en luftmasse, av lysende legemer som sender ut lys og skinner inn i verdensrummet. Innenfor denne luftmasse kom også de første anlegg frem til de kjønsløse dyr, som dengang stod på det laveste trinn av det nuværende dyrerike, og vi skal se, at disse dyr, som nu oppstår i sine første anlegg, også har fått en viss betydning for mennesket.

Her oppstod altså de første kimanlegg til dyrene, og det er fremfor alt viktig for oss, at disse dyr, som dengang oppstod, var de aller tetteste gasmasser, likesom var tette gasformer. Disse dyr utviklet seg frem til et visst høydepunkt gjennom de forskjelligste former; og da solen akkurat var gått ut av jorden, da var fiskeformen den høyeste dyreform, men det var ikke den nuværende fiskeform. De daværende dyrs form var en helt annen enn de nuværende fiskers, men den stod på fisketrinnet. Disse har

64

i jordutviklingen beholdt det i seg, som man kunne bli, da solen ennå var i jorden. Jorden fortettet seg nu til en vannjord, og de tetteste former, dyrene, svømte i denne vannjord. Nu inntrådte der noe meget eiendommelig. Noen av disse urfiskeformer vedblev å være dyr og bekymret seg så å si ikke om evolusjonens fremskritt. Men der var andre som fikk et visst forhold til menneskeskikkelsene og dette på følgende måte.

I samme øyeblikk som solen var gått ut av jorden, begynte også jorden å dreie seg om sin egen akse, slik at den engang ble beskinnet av solen på den ene side, mens den annen side ikke ble beskinnet, så at der oppstod dag og natt. Men dengang var dagene og nettene betydelig lengere enn i dag. I den tid da månen ennå ikke var avspaltet, da slutter der seg hver gang noe av en slik

dyreform nede i vannjorden til denne gasmasse, når en slik menneskeform, som dengang var vesentlig fortettet, var på solsiden. Menneskeform og dyreform forbandt seg med hinannen: slik at vi oppe har menneskeformen og nede dyreformen; altså således at den øvre del raget ut oppad mot solen, mens den nedad alltid blev svakere og sluttet seg til dyrelegemet. Vi har altså den øvre del som rager opp over vannjorden; og derved at solvirkningen går gjennom blomst-mennesket, virker den på de indre jord- og månekrefter. Fordi der her til menneskelegemet blev knyttet en dyreform, som stod på høyde med fiskene, sa man at den sol som skinnet på menneskene, står i Fiskenes tegn. Nu falt jo i virkeligheten den første antydning til denne formdannelse sammen med dette at solen også stod på himmelhvelvingen i Fiskenes tegn, men den gikk ennu ofte gjennom dette stjernebillede, før det neste dannet seg. Men utgangspunktet for denne formdannelse var det tidspunkt, da solen også på himmelen stod i Fiskenes dyrekrets-billede. Og ut fra dette, at vesenene på fiskestadiet dengang sluttet seg til mennesket, fikk stjernebilledet sitt navn.

Som vi vet går jo utviklingen nu for seg således at måne og jord danner ett legeme. Jahve forblev ved solens avspaltning hos jorden med månens krefter, og til hans tjenere hørte den gudeskikkelse, som egypterne har tiltalt som Osiris. - Inntil månen gikk ut av jorden, formet utviklingen seg på en høyst eiendommelig måte.

Vi vet at jorden var en vannjord, og det som utformet seg i vannet antok en stadig lavere grad i tiden før månen gikk ut. Da månen gikk ut, stod mennesket med hensyn til sin lavere natur omtrent på høyde med en stor salamander. Det er dette som

65

bibelen kaller slangen, og som også kalles lindorm eller drage. I den tid da månen gikk ut, hadde stadig mere av dyreriket formet seg inn i den nedre menneskeform. Da månen gikk ut, hadde mennesket nedentil en dyreart, heslig skikkelse, men oventil var de siste rester av en lysskikkelse, som solens krefter strømmet inn i utenfra. Dette at lysvesenene ennu virket inn i det, hadde menneskene fått beholde. Mennesket beveget seg svevende, svømmende i urhavet. Det lot denne eiendommelige lysskikkelse rage ut av vannjorden. Hvad var denne lysskikkelse? Den hadde i mellemtiden omdannet seg til et omfattende, mektig sanseorgan. Da månen gikk ut, var forvandlingen fullført. Det var slik at når mennesket svømmer i urhavet, kunne det med dette organ iaktta når et eller annet farlig vesen var i nærheten. Navnlig iakttok det varme og kulde med det. Dette organ er senere skrumpet inn; det er idag den såkalte pinealkjertel. I den daværende tid beveget mennesket seg svevende,

svømmende i jordmassen og betjente seg av dette organ som av en slags lanterne. Vi kan idag ennu hos helt små barn finne et bløtt sted oppe på hodet. Omtrent her ville man måtte søke det sted, hvorfra dette organ strakte seg ut i verdensrummet.

Mennesket opptok stadig høyere dyreformer i seg; og på et tidspunkt av menneskets utforming kalte man det som i mellemtiden var blitt av fiskene, fordi det levde i vannet og fordi det hadde kimen til det senere menneske i seg, for Vannmannen. En ennu videregående utforming var det som man kunne kalle Stenbukken. Nu foreligger det eiendommelige, at virkelig det som motsvarer mennesket i dets nedre lemmer, ga det forhåndenværende stjernebillede navn. Føttene er faktisk de opprinnelige fisker; leggbenet er Vannmannen, det som i lang tid satte mennesket i stand til å gi seg selv retning under svømmingen; menneskets knær finner vi i sammenheng med Stenbukkens tegn. Dyriskheten utviklet seg stadig mere, og det som var blitt lårben, betegnet man som Skytten. Det ville føre for langt, om jeg skulle forklare dette uttrykk for Dem. Vi vil gi et bilde av hvorledes mennesket så ut, da dyriskheten motsvarte Skytten. - Dengang var mennesket et dyr, som for første gang kunne bevege seg på de øer, som dannet seg opp av vannet. Oventil ble mennesket stadig finere, øverst forblev- faktisk blomst-formen bestående. Skikkelsen vedblev oppe å være belyst av et organ, som det bar på hodet som en lanterne. Man ville forestille seg menneskets daværende skikkelse riktig, hvis man forestiller seg den eterisk oventil og dyrelignende nedentil. I eldre avbildninger av dyrekretsen ser man ennu Skyttens tegn nede som dyreform, oppe som

66

menneskeform. Disse tegn er noe, som gjengir den utviklingshøyde som mennesket stod på, således som kentauren gjengir et virkelig menneskelig utviklingstrinn, nedentil hest, oppe menneske. Hesten må vi bare ikke oppfatte bokstavelig, men som representant for det dyriske. I tidligere tider var det et kunstprinsipp at man av klarsynte lot seg beskrive det man ville avbilde kunstnerisk, eller man så dette selv. Kunstnerne var også selv innviede. Man sier at Homer var en blind seer, d.v.s. at han var en klarsynt. Han kunne skue tilbake i Akashakronikken. Den blinde seer Homer var i åndelig forstand langt mere seende enn de øvrige grekere. Kentauren er altså en virkelig menneskeform. Da mennesket så slik ut, var månen ennu ikke ute av jorden; da var selve månekraften ennu i jorden. Dengang var den lysende pinealkjertel ennu tilstede i mennesket, denne som hadde dannet seg tidligere under soltiden, og som han dengang bar på hodet som en slags lanterne. Da månen gikk ut av jorden, inntrådte kjønsmessigheten. Kentaurmennesket var ennu uten kjønn. Denne

kjønsmessighet som inntrådte, inntrådte da solen stod i Skorpionens tegn, og man bringer derfor seksualiteten i mennesket i forbindelse med Skorpionens tegn. Skorpionen er det, som hos dyret motsvarer det utviklingstrinn, da mennesket var utviklet til seksualitet. Mennesket var i sin øvre del vendt mot de kosmiske krefter, i den nedre del var det tilstede som tokjønnet vesen. Mennesket var blitt et kjønsmenneske. Når nu de egyptiske mysteriers klarsynte elever rettet sine øyne mot dette avsnitt i jordutviklingen, så de jorden befolket av mennesker, som nedentil utformet en legemsform som alltid blev tettere, svarende til deres lavere natur, men oventil hadde de en lys menneskeskikkelse. Derefter begynte den tid, i hvilken nervestrengene føyet seg inn langs det område, som utgjør ryggraden, forårsaket av månens krefter. Dannelsen over ryggraden, det nuværende hodeområde, var også blitt fortettet og hadde omdannet seg til den menneskelige hjerne: det var det helt omdannede lysorgan. Til denne sluttet ryggraden seg, som nervestrengene utgikk fra, og til dette føyet så det nedre menneske seg, slik som det er blitt beskrevet. Dette viste seg for den egyptiske elev og det blev klart for ham, at hvilket vesen der enn ville legemliggjøre seg på jorden, så måtte det anta den tilsvarende menneskeskikkelse. Osiris har som ånd ofte besøkt jorden og legemliggjort seg som menneske. Menneskene fornemmet da: "En Gud er steget ned", men han hadde da menneskeskikkelse. Ethvert høyt vesen, som besøkte jorden, var der i den skikkelse, som mennesket til enhver tid hadde. Den-

67

gang var menneskeskikkelsen således beskaffen, at man ennå så dette lysende legeme, denne merkværdige hodebesmykning, Osiris' lanterne, som billedlig er blitt karakterisert ved det merkværdige polyfemøye. Det er dette organ, denne lanterne, som først var utenfor menneskets legeme, og siden omdannet seg til et indre organ i hjernen. Alt i den opprinnelige kunst er et symbol for faktiske skikkelser.

Da de greske innviede blev kjent med disse egypternes hemmeligheter, hadde de også allerede erfaret mangt og meget: igrunnen det samme som den egyptiske innviede. De benevnte det bare anderledes i sitt eget sprog. Egypternes innviede hadde i høy grad utviklet klarsynets gave, slik at mange av deres elever kunne skue klarsynt tilbake til disse urfjerne tider. Den egyptiske innviede hadde en opprinnelig forbindelse med disse hemmeligheter. Derav kom det også at greske prester forekom den egyptiske innviede som stammende barn. Betegnende er derfor det ord, som engang en egyptisk prest, ved sitt møte med Solon, sa: "O, Solon, Solon, dere hellenere forblir dog alltid barn, der gives ingen gammel hellener! Dere er alle unge i ånden, for dere har intet gammelt syn

grunnet på mangeårig overlevering, heller ingen visdom fra eldgammel tid.” (Platons Timeos og Kritias.) Således henviste egypteren til dette, at den egyptiske visdom stod høyt hevet over det, som kan erfares materielt. Bare i de eleusinske mysterier var man nådd like langt, men bare få hadde del i dem. Men det som den egyptiske innviende så for dette avsnitts vedkommende innen jordutviklingen: at guden Osiris hadde skilt seg fra solen og var gått til månen og derfra strålte sollyset tilbake - det som denne Gud gjør, var også hellig for grekerne. Også de visste at det er denne gud Osiris som danner de 28 måneskikkelser og derved skaper anleggene til de 28 nervestrenger i mennesket. Gjennom Osiris dannes nervesystemet nedover langs ryggmargen, og derved utformes hele menneskets øvre legeme. For det som oppstår som muskler kan bare få sin form derved at nervene er formdannende. Alt som finnes av muskler, brusk, av andre organer, som hjerte og lunge, alle disse får sin form bare gjennom nervene. På denne måte er ved den tidligere solvirksomhet oppstått det som har formet seg som hjerne og ryggmarg, og på denne ryggmarg arbeider de 28 Osiris' og Isis' skikkelser utenfra. Altså er Osiris og Isis deres skapere, og idet hjernen sender sine føletråder ned i ryggmargen, bearbeider Osiris ryggmargen. Det følte også grekerne, og grekerne erkjente, da de blev kjent med de egyptiske mysterier, at Osiris var den samme Gud, som de selv kalte for

68

Apollo. - De sa, den egyptiske Osiris er Apollo, og på lignende måte som han var virksom med nervene, for at sjelelivet kunne fremkalles i menneskets indre, således gjør også vår Apollo det.

La oss nu tegne en skisse av denne utformning. Vi tenker oss hjernen tegnet skjematisk - den fortsetter ned i ryggmargen, der griper Osiris 28 hender inn, der spiller Osiris med sine 28 armer på det som strekker seg som ryggmarg ned fra hjernen, likesom på en lyre. Og grekerne hadde et betydningsfullt bilde på dette: det er Apollos lyre. Man behøver bare å tenke seg dette omvendt. Lyren er hjernen, nervene er strengene, i hvilke Apollos hender grep inn. Apollo spiller på verdenslyren, på det store kunstverk, som kosmos har dannet, og lar i mennesket de toner klinge, som utgjør dets sjeleliv. Dette var for de eleusinske innviende det, som egypterne har gitt i sine bilder. Av et sådant bilde kan vi se at disse ikke bør tydes skjematisk, ellers ville man fantasere noe inn i dem; for man vil i regelen oppleve at billedene i virkeligheten er meget dypere enn det, som man på noen måte kan drømme inn i dem med forstanden. Når den greske innviende talte om Apollo, da hadde han for seg hemmeligheten om Osiris-Apollo og menneskehetsinstrumentet. Og Osiris stod foran den egyptiske elev, når han

blev innviet i den jordiske tilværelses hemmeligheter. På denne måte må vi si, at disse symboler, disse bilder som er overlevert oss og som karakteriserer det, som er hentet fra de opprinnelige hemmeligheter, at alle uttrykk for urhemmelighetene betyr langt mere enn noe, som man kan tyde med forstanden. Denne lyre blev sett, disse Apollos hender blev sett. Og det er viktig at vi fører ethvert symbol tilbake til et eller annet virkelig syn, til en virkelig skuen. For der gis intet symbol, ingen legende, som ikke er blitt skuet.

Den egyptiske elev som skulle innvies, kunne først etter lang, lang tid trenge frem til slike hemmeligheter. Eleven blev først forberedt ved en ganske bestemt lære, som var noe lignende vår elementære teosofi. Først derefter blev han tillatt å drive de egentlige øvelser. Han opplevet da visse ekstatisk tilstander, som ennå ikke var noe virkelig klarsyn, men som var mere enn en drøm. I disse så han det, som han senere skulle se i et bilde. Det var virkelig så at denne månens og med den Osiris' uttreden, og dennes arbeide fra månen ned på jorden: dette så eleven som en veldig, levende drøm. Han drømte i virkeligheten Osiris-Isis legenden. Hver enkelt elev drømte denne Osiris-Isis drøm. Han måtte drømme den. Hvis han ikke hadde drømt den, ville han ikke kunne ha kommet til noen anskuelse av de virkelige kjensgjerninger.

69

Eleven måtte gå gjennom billedet, gjennom imaginasjonen. Denne Osiris- og Isislegende blir gjennomlevet i det indre. Denne ekstatisk sjelsforfatning var en art forberedende trinn som et forspill til den sanne skuen, et forspill til en skuen av det, som utspilles i de åndelige verdener. I Akashakronikken kunne eleven bare lese det som vi idag har beskrevet, når han var blitt innviet i en så høy grad, som den vi idag bare har antydnet og som vi skal tale videre om imorgen. Da vil vi også tale om de andre bilder i dyrekretsen og deres betydning.

70

Menneskeformens trinnvise utvikling.
Utskillelsen av de dyriske vesener.
De firemennesketyper.

Vi har nu lært betydningsfulle utviklingsprosesser i den menneskelige organisme å kjenne. Vi har fulgt denne organisme fra den oppstår frem til det tidspunkt, da månen fjernet seg fra jorden. Når man sier tidspunkt, så er dette naturligvis et unøyaktig uttrykk, for disse tildragelser legger beslag på svært lange tidsrum. Fra det øyeblikk da månen aller først begynte å gjøre mine til å dra ut, til det øyeblikk da den var helt ute, forløp der lange tidsrum, og meget annet foregikk i utviklingen i denne samme tid. Men vi har betraktet mennesket omtrent frem til det tidspunkt, da månen gikk ut. Vi har fått en forståelse av menneskets skikkelse, den skikkelse som nedentil, omtrent fra menneskelegemetets midje av, omtrent til hoftehøyden, allerede fremviste en utforming som ikke er helt ulik den nuværende. Man ville med våre nuværende øyne allerede ha kunnet se dette legeme, om enn også som bløte deler, mens de øvre deler bare ville ha vært å se for en klarsynt bevissthet.

Vi har allerede henvist til hvordan sagn, religion og kunst i kentauren har bevart noe av menneskenaturen fra dengang. Og i legemetets enkelte deler har vi lært å kjenne de lemmer hos mennesket, som etterhvert har utviklet seg til føttene, leggbenene, knærne, lårbenene, som representerer de daværende dyreformer på vår jord, slike dyreformer som imidlertid er blitt stående på et bestemt utviklingstrinn som mennesket er skredet ut over. Nu skal vi komme til en helt nøyaktig forståelse av dette.

I de urgamle tider, da solen først gikk ut, var der ennu ikke oppstått noen dyreformer. Da solen var gått ut, var den høyeste form hos de daværende dyr en slags dyr, som stod på samme trinn som vår tids fisk. Når det nu blir sagt at menneskets føtter motsvarer denne fiskeform, og når vi har betraktet føttene i sammenheng med fiskene, hvad betyr så egentlig det? Det betyr at den-

gang blev slike skikkelser som fiskene tilbake. De svømmede om i vannjorden som fisker, på samme tid som av mennesket bare føttene var utviklet til fysisk iakttagbarhet. Det annet var bare tilstede i fin eterisk form. Det som er blitt skildret som begerform, lysorganet, var helt eterisk, en gjennemlyst luftform, og bare menneskets nederste del var slik at den virkelig oppfylte vannjorden på samme måte som fiskene, som er blitt tilbake. Derefter fantes der høyere dyr,

som karakteriseres ved at man taler i et billede om vannmannen, mennesket som fikk et legeme som var synlig like opp til leggbenet. Mennesket har altså utformet seg selv på den måte, at det på ethvert trinn av sin tilværelse lot visse dyreformer tilbake, som det litt etter litt utviklet seg ut over. Og da månen begynte å fjerne seg, var mennesket kommet så langt, at det riktignok allerede fysisk hadde utformet den nedre halvdel, den lavere natur, mens den øvre halvdel i seg selv var helt igjennom utviklingsdyktig. Dernest så vi, hvordan fra månen det griper inn utenfra, som vi har lært å kjenne som månelysets virkning i den skikkelse som egypteren kalte Osiris. Dette kan gjennom månens forskjellige skikkelser innvirke på mennesket, og derved blir det som er det øvre legemes viktigste del, nervene, føyet inn ut fra månen. Nervene er det som frembringer den nuværende overkropp. Nervene som utgår fra ryggmargen, utdannet overkroppen. Da først kommer, ved de toner, som Osiris-Apollo spiller på menneskets lyre, menneskets midte, hoftemidjen til utforming. Alt dette som har måttet bli stående på dette punkt, som mennesket da gikk ut over, det er i den videre utvikling blitt stående ved amfibieformen. Sålenge månen var forbundet med jorden, førte den menneskets utvikling mere eller mindre nedad. Fiskenes form stod ennå i sammenheng med solen, derav kommer de følelser som det sunne menneske idag har overfor fiskene. La oss tenke på, hvilken glede det kan gi et menneske, når det ser et skjønt, glitrende fiskelegeme, når det ser skjønne, lysende vanddyr, hvordan det kan glede seg over disse former. Og la oss tenke over, hvordan mennesket får en følelse av antipati når det ser det, som vel står høyere enn fiskene, men som kryper og snor seg som amfibier, som frosk, firfirsle, slange. Riktignok er nutidens amfibier former fra den tid som er kommet helt i dekadense, men slike former hadde mennesket engang i sin nedre legemlighet. Sålenge mennesket bare hadde sin nedre legemlighet, til hoften, var det bare en slags lindorm, først senere omdannet det det nedre legeme ut fra det øvre legeme, da dette utformet seg fast. Vi kan si: Fiskeformen gjengir for oss den form, på hvis nivå mennesket stod ved

72

de krefter som det ennå mottok, da solen ennå var forenet med jorden; inntil solen gikk ut, stod mennesket på fiskenes trinn.

Nu gikk de store vesener, evolusjonens førere ut, idet de dannet sin sol, for først i en meget senere tid igjen å forene seg med jorden. Og en av de ånder som gikk ut med dem, den høyeste av de ledende solånder, er: Kristus. Her står vi overfor en begivenhet, som vi føler en dyp ærefrykt overfor, når vi erfarer at inntil da var mennesket forenet med det vesen, som så som den edleste ånd gikk ut av jorden med solen. Man har følt at man ved fiskeformen kunne karakterisere tiden

for solens utgang av jorden og utformingen ved Kristus selv. Tidligere var mennesket forbundet med solen i jorden, og da solen gikk bort, så det den form, som det kunne takke solåndene for, bevart i fiskeformen. Da det skred videre, var solåndene ikke mere hos det. Kristus er gått ut av jorden dengang, da mennesket hadde fiskeform. Denne skikkelse blev nu fastholdt av de innviede i den første kristne utvikling. I de romerske katakomber var dette fiskesymbol tilstede som et symbol for Kristus, og det skulle minne om utviklingens store kosmiske begivenhet i den tid, da Kristus ennå var forenet med det i jorden. Mennesket hadde utviklet seg til fiskeformen, da solen skilte seg ut: de første kristne følte henvisningen til menneske-Kristus-skikkelsen i fiskesymbolet som noe uhyre dypt. Hvor fjernt er ikke et sådant tegn, som vi ser som et symbol for en kosmisk utviklingsepoke, hvor fjernt er det ikke fra de ytre fortolkninger, som ofte blir gitt! Disse sanne symboler var sådanne, som hadde en sammenheng med åndelige, høyere realiteter. For de første kristne "betød" de ikke bare noe. Et slikt symbol er "et bilde" av dette eller hint, som man virkelig kan skue i den åndelige verden, og intet symbol er riktig tydet, før man kan henviser til det som man kan se i den åndelige verden. All spekulasjon har i høyden en forberedende oppgave; uttrykket "det betyr" er heller ikke treffende, for symbolet erkjenner man i virkeligheten først, når man påviser, at i dette er en åndelig kjensgjerning avtegnet.

Nu skal vi gå videre i menneskehetens utvikling. Mennesket har antatt de forskjelligste former, og da det hadde utviklet seg til hoftehøyde, da var dets fysiske form aller hesligst. Denne form som mennesket dengang hadde, er dekadent bevart i slangen. Den tid da mennesket hadde bragt det så langt som til amfibieformen, da månen ennå var i jorden, det er skjenselstiden, fordervelsens tid i menneskehetsutviklingen. Hvis månen dengang ikke var gått ut av jorden, ville menneskeslekten ha vært hjemfallen til en gru-

73

full skjebne, den ville stadig mere være gått over i det redsomes, det ondes form. Derfor er den sjelsfornemmelse som det naive, ufordervete sinn har overfor slangen, som fastholder den skikkelse, hvor mennesket stod dypest, denne følelse av antipati er noe fullt berettiget. Nettopp det ufordervete sinn, som ikke sier at der i naturen intet heslig finnes, føler avsky overfor slangen av den grunn at den er et dokument for menneskets skjensel. Det er ikke ment i moralsk betydning, men hentyder til det dypeste punkt i menneskehetens utvikling.

Nu måtte mennesket komme ut over denne dybdetilstand. Det kunne det bare, idet det forlot dyreformen, og idet det også begynte å fortette sin øvre del. Vi har sett at alle de edle deler bare kunne utvikle seg ved Isis- og Osiriskreftenes

innvirkning. For at Osiriskreftene kunne virke i det, for at den edlere del utviklet seg, dreiet det seg for det første om noe meget viktig: om dette at menneskets øvre del fikk mulighet for å bringe ryggmargen ut av den horisontale stilling og inn i den Vertikale. Alt dette skjedde ved Isis' og Osiris' innflytelse. Fra trinn til trinn blev mennesket ført av sol og måne, som holdt hinannen i likevekt. Da menneskets halve del var blitt fysisk, da holdt sol og måne hinannen i likevekt; derfor blir hofte midjen betegnet som Vekten. Solen var dengang tillike i Vektens tegn.

Nu må man ikke forestille seg - det må uttrykkelig gjøres oppmerksom på - at efterat solen stod i Skorpionens tegn og derefter i Vektens tegn, at straks hofte skulle ha utviklet seg. Da ville man forestille seg utviklingsgangen altfor hurtig. Solen gjennomløper i en tid av 25 920 år hele dyrekretsen. Solen gikk engang opp i Vedderen om våren, tidligere i Tyrens tegn. Vårpunktet rykket stadig videre fremover; solen passerte med sitt vårpunkt Tyrens stjernebillede o.s.v. Omkring år 747 f. Kr. trådte solen atter inn i Vedderens tegn, i vår tid går den om våren opp i Fiskenes stjernebillede. Nu betyr den tid da solen går gjennom et stjernebillede allerede noe, men et slikt tidsrum ville ikke være tilstrekkelig for den forandring, som måtte foregå, forat mennesket kunne skride fremover fra seksualiteten under Skorpionens tegn, til hofteutviklingens nivå under Vektens tegn. Man ville få en falsk forestilling, hvis man trodde at dette skjer ved en gjennomgang av solen. Solen går engang gjennom hele dyrekretsen, og først efter hele dette omløp skjer fremskrittet. I tidligere tider måtte den gjennomløpe dyrekretsen ennu flere ganger, før der skjedde et fremskritt. Derfor kan man ikke anvende de kjente tidsregningen fra den efteratlantiske epoke for eldre epoker.

-74

Solen måtte først gå gjennom hele dyrekretsen, i eldre tider sogar flere ganger, før utviklingen rykket et stykke fremover. For de legemsdeler, som trengte en sterkere utvikling, varte det lenger. Mennesket stiger nu stadig høyere ved denne utvikling. Det neste trinn, hvor det som man betegner som kroppens nedre deler blev dannet, betegner man med Jomfruens tegn.

Vi vil best forstå utviklingen, når vi er klar over at mens mennesket blir stadig mere menneskelignende, blir på visse trinn dyriske vesener stående igjen. Således har vi allerede engang sagt, at mennesket også har utviklet lunge og hjerte og strupehode under innvirkning av månekreftene. Jeg har også vist, hvordan Osiris og Isis er delaktig i dette. Nu må vi være klar over at menneskets høyere organer, som hjerte, lunge, strupehode, o.s.v. at alle disse ledd bare kunne utvikle seg derved at menneskets høyere vesensdeler: eterlegeme, astrallegeme og også jeget, som menneskets egentlige åndelige vesendeler,

allerede medvirket på bestemt måte. Meget mere enn i de foregående epoker virket disse høyere vesensdeler med etter det stadium, som var nådd i Vekten. Derfor kunne de mangfoldigste former oppstå. Således kunne f. eks. eterlegemet eller astrallegemet eller sogar Jeget virke ganske særlig sterkt. Ja, det kunne også forekomme at det fysiske legeme hadde overvekten over de tre andre ledd: På denne måte utformet der seg fire mennesketyper. Der dannet seg et antall mennesker, som særlig hadde utviklet sitt fysiske legeme; så fantes der mennesker, som fikk sitt preg fra eterlegemet, også mennesker, hvis astrale natur var fremherskende. Der fantes også Jeg-mennesker, utpregete Jeg-mennesker. I hvert menneske kom altså det som var i overvekt hos det, til uttrykk. I de gamle tider, da disse fire former oppstod, ville man ha møtt groteske skikkelser, og den klarsynte oppdager da det, som var til stede i de forskjellige typer. Der finnes fremstillinger, som riktignok er mindre offentlige, ved hvilke erindringen om dette er blitt bevart. Hos de mennesker f. eks. hos hvilke den fysiske natur blev særlig sterk og virket på de øvre deler, hos disse uttrykte dette seg i deres øvre del og preget den. Der hadde da dannet seg noe, som helt var tilpasset den lavere formdannelse, og ved det som virket der fremkom den skikkelse som vi ser fastholdt i Tyrens apokalyptiske bilde: ikke den tyr vi kjenner idag, det er en dekadent form. Det som i en viss tid overveiende var bestemt av det fysiske legeme, er blitt stående på tyrens trinn. Det har altså sin representant i tyren og i alt som hører til denne dyreslekt: kjøer, storfe, hjort, etc. Den menneskegruppe, hos hvilken det fysiske legeme ikke var så sterkt utpreget,

75

men derimot eterlegemet, hos denne blev alt det som man kunne kalle de deler av kroppen som mere hører til hjertet, utformet særlig sterkt. Dette mennesketrinn er også bevart i en dyreart. Dette trinn, som mennesket skred utover, er bevart i løven. Løven inneholder i seg den type, som har utformet seg fra den gruppe av mennesker hvor eterlegemet var intensivt virksomt. Det mennesketrinn hvor astrallegemet har hatt overvekten over eterlegemet og det fysiske legeme, denne gruppe er - riktignok i utartning - bevart i den bevegelige fugleslekt og er i apokalypsen fremstillet i ørnens bilde. Den fremherskende astralitet er her støtt ut; den hevet seg opp fra jorden i fugletilværelsen. Og der hvor Jeget blev sterkt, der utviklet der seg et vesen, som i virkeligheten kan kalles en forening av de tre andre naturer, fordi Jeget harmoniserte alle tre ledd. Ved denne gruppe har den klarsynte i virkeligheten det for seg, som er blitt overlevert i sfinxen, der hvor sfinxen særlig har et utpreget løvelegeme, med ørnevinger, men også noe tyreaktig, og ved de eldste fremstillinger av sfinxen var der sogar en reptiliehale, og fortil har vi menneskeformen, som harmoniserer

de andre deler.

Det er de fire typer, hvorav imidlertid det menneskelige er i overvekt i den atlantiske tid. Menneskeskikkelsen dannet seg først litt etter litt til stadig større enhet av det ørnemessige, det løvemessige og det tyremessige, idet den harmoniserte disse naturer i seg. De dannet seg om til ett i hele menneskeskikkelsen, og denne omdannet seg så igjen litt etter litt til den skikkelse, som fantes i midten av den atlantiske tid. Ved alle disse forgange skjedde der også noe annet. Vi må tenke oss at fire forskjellige elementer så å si gikk harmonisk opp i hverandre, fire skikkelser i mennesket. Det ene er der i det fysiske legeme i tyrenaturen: der er de krefter overveiende som dannet seg frem til Vektens evolusjonsepoke; så har vi løvenaturen i eterlegemet; dernest i astrallegemet, i det astrales overveiende krefter, ørne- eller gribbenaturen; og endelig Jegets overveiende krefter, den egentlige menneskenatur. Et eller annet av disse fire ledd hadde fått overtaket hos de enkelte vesener. Derved oppstod fire typer. Men man kunne påtreffe også andre kombinasjoner, således kunne f. eks. fysisk legeme, astrallegeme og Jeg være likeartet tilstede, og eterlegemet ha overtaket over disse; det er en spesiell type innen menneskeheten. Dernest fantes der vesener, hos hvilke eterlegemet, astrallegemet og Jeget hadde overtaket, mens det fysiske legeme var mindre utviklet, således at vi får slike mennesker, hos hvilke de høyere ledd har overtaket over det fysiske legeme. De men-

76

nesker, hos hvem fysisk legeme, astrallegeme og Jeg hadde overtaket er de fysiske forfedre til nutidens menn, og de mennesker hos hvilke eterlegeme, astrallegeme og Jeg hadde overtaket, det er de fysiske forfedre til de nuværende kvinner. De andre typer forsvant mere og mere, bare disse to blev tilbake og utviklet seg til de mannlige og kvinnelige former.

Hvordan var så dette mulig, at nettopp disse to former litt etter litt utviklet seg? Det skjedde atter under den forskjellige art av innvirkning fra Isis- og Osiriskreftene.

Vi har sett, at Isisprinsippet viser seg for oss på karakteristisk måte i nymånefasene, når månen er mørk, men at Osiris viser seg i de lysende fullmånefasene. Isis og Osiris er åndelige vesener på månen, men deres gjerninger finner vi på jorden. Vi finner dem på jorden, fordi menneskerasen ved disse gjerninger delte seg i de to kjønn. Menneskets kvinnelige forfedre blev dannet ved virkningen fra Osiris, mennenes forfedre blev dannet ved Isis' virkninger. Isis' og Osiris' virkning på menneskeheten skjer gjennom nervestrengene, ved hvis innvirkning menneskeheten utformer seg til en mannlig og en kvinnelig del. Dette blir i sagnet fremstillet derved at Isis søker Osiris; det

mannlige og det kvinnelige søker hinannen på jorden. Vi ser stadig om igjen hvordan der i disse sagn er nedlagt vidunderlige foregange i den kosmiske utvikling. Først da Vekten var overskredet, dannet der seg etterhvert i menneskets øvre deler en differensiering mellom det mannlige og det kvinnelige. Mennesket har vedblitt å være enkjønnet meget lenger enn dyrene. Det som allerede forlengst var skjedd hos dyrene, inntrådte først nu hos mennesket. Der var en tid, da der så å si fantes en ensartet menneskeskikkelse, hvor intet forekom av den forplantningsmåte, som senere utviklet seg; i hvilken menneskets natur ennu fremstillet begge kjønn i ett vesen. "Og Gud skapte mennesket mannlig-kvinnelig" står det i bibelen, ikke: "mann og kvinne". Han skapte begge i ett. Det er den slettest tenkelige oversettelse, når der blir sagt han skapte dem "mann og kvinne". For det har ingen mening hvad de faktiske kjensgjerninger angår.

Vi ser således inn i en tid, da den menneskelige natur ennu var en enhet, da hvert menneske var jomfruelig fødende. Dette trinn i menneskehetens evolusjon fremstiller den egyptiske tradisjon for oss ut fra de innviedes skuen. Jeg har allerede kunnet henviser til at de eldre fremstillinger av Isis er følgende: Isis nærer Horus, bak henne står imidlertid en annen Isis med gribbevinger, som en hentydning til at mennesket stammer fra en tid, da disse

77

typer ennu var adskilt, slik at senere også den annen astrale vesenhet er trengt inn i mennesket. Den annen Isis tyder hen på, hvordan engang det astrale element var fremherskende. Det som senere er blitt forenet med menneskeformen, blir her fremstillet for oss bak moren, som astralskikkelsen, som ville hatt gribbevinger, hvis den bare hadde fulgt astraliteten. Men den tid, i hvilken eterlegemet var det overveiende, blir fremstillet bakenfor, i en tredje, løvehodet Isis. Denne trefoldige Isis blir således stillet frem for oss ut fra en dyp skuen.

Men ut fra dette synspunkt vil vi også forstå ennu noe annet, nemlig at der må ha vært en overgangstid fra kjønnsenheten til kjønnsdelingen, at der i virkeligheten har kunnet være en viss mellomtilstand mellom den jomfruelige forplantning, hvor befruktningsstoffet inntrådte som følge av krefter som levet i jorden, osom samtidig var befruktningsstoffer, og den annen art av tokjønnnet forplantning. Denne tokjønnete forplantning opptrådte først fullstendig i midten av den atlantiske epoke. Tidligere var der et mellomstadium. På dette mellomstadium fant der i en viss epoke sted en forandring i bevisstheten. Mennesket gjennomgår da en bevissthetsveksling gjennom meget lengere tidsrum enn i vår tid. Der var en tid, da bevisstheten var særlig sterk om natten, idet mennesket opplevet seg som åndelig vesen hos sine åndelige feller. Dagsbevisstheten var derimot svak.

Denne bevissthetstilstand veksler med en annen periode, hvor den bevissthet som mennesket har, når det er i det fysiske legeme, blir sterk, og hvor det sjelelige liv, når mennesket så om natten forlot det fysiske plan, blev svakere. Nu fantes der tider i menneskehetsutviklingen, som vi må betrakte som et overgangstrinn. Da var bevisstheten for den fysiske verden ennu neddempet. Og det var i denne neddempete bevissthetstilstand, at befruktningen inntrådte. I de tider hvor bevisstheten var neddempet, da mennesket steg ut av den fysiske verden inn i den åndelige verden, fant befruktningen sted, og mennesket merket dette bare gjennom en symbolsk drømmeakt. Det oppfattet på en sart, edel måte at befruktning var inntrådt under søvnen, og bare en sart vidunderlig drøm, som f. eks. at mennesket kastet en sten, og at stenen falt til jorden, og der så ut fra jorden oppstod en blomst, var i menneskets bevissthet.

I denne tid må det særlig interessere oss, at også de kom i betraktning som allerede tidligere hadde nådd et senere trinn. Når vi sier at visse vesener blir stående på tyrestadiet, andre på løvetrinnet, andre på ørnetrinnet o.s.v., hvad vil så det si? Det vil si, at hvis disse vesener hadde kunnet vente og først meget senere

78

ville ha utviklet hele sin fulle kjærlighet til den fysiske verden, da ville de være blitt mennesker. Hvis løven ikke for tidlig hadde villet inn i den jordiske sfære, ville den blitt menneske, likeledes de andre dyr som hadde avspaltet seg inntil da. La oss ennu engang si det således: Alt det, som mennesket var på den tid, da løven dannet seg, sa enten til seg selv: nei, jeg vil ennu ikke oppta de lavere substanser, jeg vil ikke ned i den fysiske menneskehet, eller: Jeg vil ned, jeg vil at det blir til som er utviklet. - Vi kan altså tenke oss to vesener, den ene art forblir oppe i lufteterens rike og rekker bare med de jordiske deler ned på jorden, de andre streber etter helt å stige ned på jorden. Disse siste blir kanskje en løve, den førstnevnte blev et menneske. På samme måte som dyrene blev stående, blev nu også mennesker stående. Det var ikke de beste mennesker, som blev mennesker for tidlig, de beste har kunnet vente; det varte lenge før de steg ned på jorden, for der med bevissthet å fullføre befruktningsakten, de vedblev å være i den erkjennelsestilstand, hvor befruktningsakten var en drøm.

Disse mennesker levet, som man sier, i paradiset. Og de mennesker, som tidligst steg ned på jorden, ville vi finne med særlig sterkt utformet legemlighet, med rå, brutale ansiktsuttrykk, mens de mennesker, som først ville utforme de edlere deler, ville fremvise en langt menneskeligere skikkelse. Det som nu er beskrevet, har holdt seg i et vidunderlig sagn og en seremoni. Man vil kjenne den seremoni som blir nevnt hos Tacitus: Sagnet om gudinnen Nertus (Hertha) som hvert år

dukker ned i havdypet i et skib. Men de som trekker henne, må bli drept. Nertus blev oppfattet slik som man i vår tid gjerne oppfatter dette: som et eller annet fantom, som fantasien har utformet, som en eller annen gudinne, som man skal ha opprettet en kultus for på en eller annen ø. Nertusstedet har man trodd å gjenkjenne i Herthasjøen på Rilgen. Der trodde man å ha funnet det sted, hvor vognen skal være dukket ned i havet. En merkelig fantasi. Navnet Hertha-sjøen er nemlig en ganske ny benevnelse. Den het tidligere den Sorte Sjø på grunn av sin farge, og det falt ikke noe menneske inn å kalle den Hertha-sjøen og sette den i forbindelse med denne gudinne. I virkeligheten ligger noe meget dypere til grunn for dette sagn. Nertus er overgangsstadiet fra den jomfruelige befruktning til den senere menneskeforplantning, Nertus, som dukker under i en demrende bevissthet, iakttar, når hun blir senket ned i lidenskapens hav, dette bare i en sart, symbolsk akt; hun iakttar bare en avglans av det. Men de som allerede var steget ned på den tid, da den høyere menneskehet ennå følte således, hadde tapt den opp-

79

rinnelige naivitet; de så allerede denne akt; de var tapt for den høyere menneskebevissthet, de var verdige til å dø. Erindringen om denne urtidens hendelse blev bevart i denne seremoni i mange av Europas egner. Man utførte en seremoni til visse tider ved minnefestene. Det var Nertusbilledets vogn, som dukket ned i lidenskapenes hav. Og man hadde sogar den grusomme skikk, at de som skulle tjene, som måtte trekke, de som kunne se dette, de måtte være slaver og blev drept under seremonien, til tegn på at dette var den dødelige menneskehet som så denne akt. Bare prestene, som var innviet, turde bivåne denne seremoni uskadd. Således ser vi ved dette eksempel, at i en tid, da man i visse egner kjente det som her blev fortalt, utøvet man i disse egner en Nertuskultus. I disse egner var den bevissthet tilstede, som formet dette sagn og denne seremoni.

På denne måte utviklet menneskeheten seg gjennom de mangfoldigste former, og således blir der i bilder fremstillet noe som er virkelige kjensgjerninger. Det er allerede blitt sagt, at slike bilder ikke skal være allegorier, men at de efter sitt innhold står i et forhold til de reale kjensgjerninger. Slike bilder viser seg som drømmebilder. Således blev også Osirissagnet først drømt, før eleven virkelig skuet menneskehetsevolutjonens kjensgjerninger. Og bare det, som forbereder for den virkelige åndelige .skuen, er i okkult betydning et symbol. Et symbol er skildringen av reale foregange i bilder. Og hvad som var virkningen av disse skildringer, derom i neste foredrag.

Sol- og måneåndene, Osiris- og Isiskreftenes virkninger.
Bevissthetstilstandens veksling.
Erobringen av det fysiske plan.

I de siste betraktninger har vi latt en rekke kjensgjerninger i menneskehetens evolusjon passere forbi vårt indre øye. Jeg forsøkte å vise, hvordan mennesket utvikler seg i det tidsrum av jordutviklingen, som strekker seg omtrent fra det øyeblikk av, da solen trådte ut av jorden, til den tid, da også månen forlot jorden. Der må ennu føyes noe til disse kjensgjerninger, som vi kunne kalle "kjensgjerninger fra den okkulte anatomi og fysiologi". Men forat vi kan oppfatte alt på den riktige måte, må vi idag kaste noe lys over endel andre kjensgjerninger i det åndelige liv; for vi bør ikke glemme at det egentlig skal påvises hvilket forhold der består mellom de egyptiske myter og mysterier, overhodet hele den egyptiske kulturperiode og vår egen tid. Derfor er det nødvendig at vi blir helt klar over, hvordan utviklingen går videre fremover gjennom de forskjellige epoker.

La oss ennu engang betrakte det, som er blitt fremstillet som virkningen av sol- og måneåndene, navnlig fra Osiris- og Isiskreftene, ved hvis virkninger det menneskelige legeme er oppstått og bygget opp. Vi må være oppmerksom på at dette skjedde i en urfjern fortid, at vår jord neppe hadde krystallisert seg ut av vannjorden, og at en stor del av det beskrevne egentlig har utspillet seg i denne vannjord. Dengang var mennesket i en tilstand, som engang burde tre helt tydelig frem for vår sjel, for at vi kan få et klart begrep om hvordan det også for selve den menneskelige skuen så ut ved menneskets fremadskriden i jordutviklingen. Jeg har fremstillet hvordan menneskevesenets nedre deler, føttene, leggbenene, knærne o.s.v. så å si er oppstått som fysisk form allerede fra det tidspunkt av, da solen gjorde mine til å trekke seg ut av jorden. Men vi må huske på at der stadig er blitt sagt: at alt dette ville man ha kunnet se, hvis der hadde

vært et menneskelig øye, som hadde kunnet se det. Men noe øye fantes dengang ikke. Det er oppstått meget senere. Mens mennesket ennu befant seg i vannjorden, iakttok det utelukkende med det organ, som vi har beskrevet som pinealkjertelen. lakttagelsen med de fysiske øyne kom først, da menneskets hofte midte hadde utviklet seg. Man kan altså si, at den nedre del av menneskeskikkelsen allerede var tilstede på mennesket, men intet var tilstede, som hadde kunnet se det menneskelige legeme. Mennesket kunne dengang ikke se seg selv. Mennesket fikk først evnen til å betrakte seg selv i det øyeblikk, da dets

legeme, idet det dannet seg nedenfra og oppover, var kommet over hoftemidjen. Da det var utformet til Vektens tegn, blev menneskeøyet først opptatt, da begynte mennesket å se seg selv som i en tåke. Da først utviklet dette å se gjenstandene seg. Slik at altså all menneskelig iakttagelse, all skuen, inntil denne hoftemidjens utvikling var en klarsynt, astral-eterisk skuen. Mennesket kunne dengang ennu ikke iaktta noe fysisk, for menneskets bevissthet var ennu dump, demrende, men den var en klarsynt, drømmeaktig-klarsynt bevissthet.

Og derefter gikk mennesket over til en bevissthetstilstand, hvor søvn og våken tilstand vekslet. I våken tilstand så da mennesket dumpt det som var fysisk, men likesom innhyllet i en tåke og likesom omgitt av en lysaura. Men under søvnen hevet mennesket seg opp til de åndelige verdener og til de guddommelig-åndelige vesener. Dets bevissthetstilstand vekslet mellom en klarsynt bevissthet, som stadig blev svakere og svakere, og en dagsbevissthet, en gjenstandsbevissthet, som stadig blev klarere og klarere, og som idag er den hovedsakelige bevissthet. Dengang tapte evnen til klarsynt iakttagelse seg litt efter litt, stadig mere også evnen til å se gudene under søvnen. Og i samme grad inntrådte dagsbevissthetens klarhet og dermed blev selvbevisstheten, Jegfølelsen, Jegiakttagelsen, stadig sterkere.

Når vi skuer tilbake i den lemuriske tid, til tiden før, under og efter månens utgang fra jorden, så ser vi for det første en klarsynt bevissthet hos mennesket, hvor mennesket ennu intet ante om det som vi idag kaller døden. For når mennesket dengang trådte ut av sitt fysiske legeme, likegyldig om det var under søvnen eller ved døden, når det vandret ut, da sank ikke dets bevissthet hen i et intet, men det fikk sogar i en viss henseende en høyere, en mere åndelig bevissthet enn når det var i sitt fysiske legeme. Mennesket sa dengang aldri "nu dør jeg" eller "jeg trer inn i bevisstløshet", det forekom ikke i den daværende tid. Mennesket bygget ennu ikke på sin egen selvfølelse, det følte seg udøde-

82

lig i gudenes skjød, men alt det som vi nu beskriver var selvfølgelige kjensgjerninger som det visste om. La oss engang tenke oss følgende: la oss tenke oss, at vi la oss ned for å sove, astrallegemet beveget seg ut av det fysiske legeme og dette skjedde ved fullmåne. Vi har da det fysiske legeme med eterlegemet liggende i sengen, astrallegemet svevende over, og det ved fullmånescinn. Nu er situasjonen ikke slik, at der da ganske enkelt blir synlig en astral sky for den klarsynte, men han ser i virkeligheten strømninger gå ut fra astrallegemet inn i det fysiske legeme. Og disse strømninger er de krefter, som om natten bortskaffer trettheten, og de bringer det fysiske legeme erstatning for at det er blitt benyttet om dagen, slik at det føler seg oppkvikket og fornyet. Men

man ville tillike se at det går åndelige strømninger fra månen og disse strømninger er gjennomtrengt av astrale krefter. Man ville se hvordan der i virkeligheten utgår åndelige virkninger fra månen, som gjennomtrenger og forsterker astrallegemet og influerer på dets virksomhet på det fysiske legeme. La oss anta at vi nu var mennesker i den gamle lemuriske tid, da ville astrallegemet ha iakttatt denne innstrømning av åndelige krefter, ville ha skuet opp mot dem og sagt: "Det er Osiris, som der styrker meg, som arbeider på meg, jeg ser hvordan hans virkning går gjennom meg." Og vi ville om natten ha følt oss vernet om av Osiris, ville så å si ha levet i Osiris med vårt jeg. "Jeg og Osiris er ett" ville vi ha følt. Hvis vi dengang hadde kunnet uttrykke i ord hvad vi har følt, ville vi ha karakterisert det omtrent således, når vi vendte tilbake til det fysiske legeme: "Nu må jeg atter ned i det fysiske legeme, som venter på meg dernede, det er den tid, da jeg dukker ned i min lavere natur", og vi ville ha gledet oss til den tid, da vi igjen kunne forlate det fysiske legeme og stige opp og hvile i Osiris' skjød, eller avvekslende i Isis' skjød, hvor vi igjen forenet vårt jeg med Osiris.

Jo mere nu det fysiske legeme utviklet seg, jo mere som føyet seg til nedentil, og jo mere mennesket, efterat de øvre deler blev utviklet også fysisk, kunne gjøre sine iakttagelser, jo mere mennesket kunne iakttatte de fysiske gjenstander rundt omkring seg, desto lengere tid måtte mennesket oppholde seg i det fysiske legeme, når det dukket under i dette. Desto mere interesse fikk det for den fysiske verden, desto mere uklar blev dets bevissthet for den åndelige verden, og desto klarere dets bevissthet i det fysiske legeme, desto mere vendte det seg av med den åndelige verden. Således utviklet menneskets liv seg i den fysiske verden stadig mere, og i de tilstander som forløper mellem død og ny fødsel,

83

blev bevisstheten alltid dunklere og dunklere. Sin hjemfølelse hos gudene tapte mennesket i den atlantiske tid stadig mere, og da den store katastrofe var over, hadde allerede en stor del av menneskene fullstendig tapt den naturlige evne til om natten klart å se inn i den åndelige verden, men til gjengjeld oppnådd evnen til stadig å se skarpere om dagen i det ytre, slik at gjenstandene omkring dem litt efter litt dukket opp i klarere omriss. Det er allerede blitt gjort oppmerksom på dette, at hos de mennesker som var blitt tilbake, hadde klarsynsevnen ennå holdt seg, mens de efteratlantiske kulturer utviklet seg. Like frem til den tid da kristendommen blev grunnlagt, fantes der ennå etternølere som hadde dette klarsyn, og ennå idag finnes der, om også meget, meget sjelden og spredt, mennesker som har bevart dette klarsyn som en naturlig gave, hvilket altså er et helt annet klarsyn enn det som er oppnådd ved esoterisk skolering.

I Atlantis blev altså natten etterhvert mørk for menneskene, mens

dagsbevisstheten begynte å klarne. Natten blev først bevisstløs for den første efteratlantiske kulturs mennesker, som vi forsøkte å karakterisere i all deres storhet, i den spiritualitet som er kommet inn med de hellige Rishier, som vi har ført frem for våre sjeler i de tidligere foredrag og som vi nu må karakterisere fra ennu en annen side.

La oss hensette oss i sjelene til de hellige Rishiers elever, i sjelene til den indiske kulturs mennesker overhodet, la oss si i tiden umiddelbart etter at de siste spor av de store atlantiske vannkatastrofer var forsvunnet. Der levet dengang i sjelen ennu likesom en erindring - en erindring om den gamle verden, om den verden, hvor mennesket hadde opplevet og sett de guder, som arbeidet på dets legeme, hvorledes Osiris og Isis var virksomme på det! Nu var det ute av denne verden, ute av gudenes skjød. Tidligere eksisterte alt det for det på lignende måte som det fysiske er tilstede i vår tid. Som en erindring gikk det gjennom det indiske menneskes sinn, det menneske som tilhørte den første efteratlantiske kultur og som av Rishiene ennu blev fortalt hvordan det var i virkeligheten: for det visste at Rishiene og deres elever kunne skue inn i denne åndelige verden, men det visste også at for de normalt utrustete mennesker, for dem som tilhørte den indiske kultur, var de tider da de kunne skue inn i den åndelige verden, forbi.

Som en erindring, som en smertelig erindring om sitt sanne hjem gikk det da gjennom den gamle inders sjel, idet han så seg hensatt i den fysiske verden, som dog bare er det ytre skall av

84

den åndelige verden, og han lengtet ut av denne ytre verden. Og han følte: "Fjellene, dalene, luftens skyer, selv stjernehimlen er uvirkelige, alt dette er bare likesom et hylle, som et fysiologi for det virkelige vesen som er bakenfor. Og det sanne, som er bakenfor, gudene og menneskets sanne skikkelse, det kan vi ikke se. Det som vi ser er maya, er uvirkelig: det virkelige er tilhyllet." Og denne stemning blev stadig mere levende, at mennesket er utgått fra sannheten, har sitt hjem i det åndelige, at det sansbare er usant, uvirkelig, er maya, at den fysiske sansenes verden har innhyllet det i mørke. For den som så sterkt føler motsetningen mellom det åndelige og det uvirkelige fysiske, for ham vil den religiøse stemning gå i retning av å ha liten interesse for den fysiske verden, og stadig mere å innstille sin ånd på det, som de innviede skuer, og som de hellige Rishier kunne meddele. Inderen lengtet ut av denne virkelighet, bort fra den hårde virkelighet, som for ham dog ikke var annet enn illusjon. For det sanne er ikke det, som sansene iakttar, det sanne følte han først bakom dette, og den første kulturepoke ofret liten interesse på det, som skjedde i det ytre på det fysiske plan.

I den annen kulturperiode var det allerede anderledes, hos perserne, hvor så Zarathustra, Manus store elev, fremstod. Hvis vi ganske kort vil karakterisere hvori overgangen fra den indiske til den persiske kultur bestod, så kan vi si: Den som tilhørte persernes kultur følte ikke det fysiske blott og bart som en tilskikkelse, men han følte det som en oppgave. Riktignok så også han ennu opp i lysets regioner, han så opp i de åndelige verdener, men han vendte sitt blikk igjen tilbake til den fysiske verden, og for hans sjel stod hvorledes alt delte seg i lysets makter og i de mørke makter. Den fysiske verden blev for ham en arbeidets verden. Perseren sa til seg selv: der finnes en god lysets verden, guddommen Ahura Mazdao eller Ormuzd og der finnes mørke makter, under ledelse av Angramainyush eller Ahriman. Fra Ahura Mazdao kommer menneskets frelse, fra Ahriman den fysiske verden. Vi må forvandle det som kommer fra Ahriman, vi må forbinde oss med de gode guder og beseire Ahriman, den onde ånd i materien, idet vi omarbeider jorden, idet vi blir således beskafne, at vi kan bearbeide jorden. Idet vi således beseirer Ahriman, gjør vi jorden til et middel for det gode. - Det første skritt til å forløse jorden gjorde de som tilhørte den persiske kultur, og de hadde det håp, at jorden også engang vil bli en god planet, at den vil bli forløst, således at der vil inntre en forherligelse av Ahura Mazdao, det høyeste vesen.

85

Således følte den, som ikke så inn i de opphøyete regioner på lignende måte som inderen, men som fikk fast fot i denne fysiske verden. Men slik tenkte ikke den som tilhørte den indiske kultur, som mistet den faste grunn under føttene. Og erobringen av det fysiske plan gikk videre i det tredje kulturtrinn, i den egyptisk-babylonisk-assyrisk-kaldeiske kultur. Dengang var der knapt mere tilbake av den urgamle motvilje, som man følte overfor den fysiske verden, overfor mayaen. Kaldeerne så opp til stjernehimmlen, og stjernenes lysglans var for dem ikke bare maya, de var de skriftegn, som gudene hadde innpreget i det fysiske plan. I stjernenes baner fulgte den kaldeiske prestevise veien tilbake til de åndelige verdener, og da han blev innviet og lærte alle de vesener å kjenne som bebodde planetene og stjernene, da så han oppad og sa til seg selv: Det som jeg ser med mine øyne, når jeg hever blikket til stjernehimmlen, er det ytre uttrykk for det som den okkulte skuen, innvielsen, gir meg. Når presten under innvielsen skjenker meg den nåde å skue det guddommelige, da ser jeg Gud. Men alt det ytre, som jeg ser, er ikke bare illusjon. I dette ser jeg gudenes skrift. Således forekom en slik innviet seg på lignende måte som vi føler overfor en venn, som vi har vært borte fra i lang tid, og så får et brev fra og ser vennens skriftegn for oss. Vi ser at det var hans hånd som formet disse skriftegn, vi ser

de hjertets følelser som kommer til uttrykk i dem. Omtrent således følte den kaldeiske og den egyptiske innviede, som var innviet i de hellige mysterier, mens han var i mysterietemplet og med sitt åndelige øye så de åndelige vesener som er forbundet med vår jord. Og når han så alt dette, og han så gikk ut og så stjernene og verden, da forekom det ham som et brev fra de åndelige vesener. Han fornemmet gudenes egen skrift. Når lynene flammet, når tordenen rullet i stormvinden, fornemmet han en åpenbaring fra gudene, i alt det han så i det ytre manifesterte gudene seg for ham. På samme måte som vi føler overfor vennens brev, således følte han den ytre verden, således følte han når han så elementenes verden, plantenes verden, dyrene, fjellene, skyenes verden, stjernenes verden. Alt dette blev lest som en gudenes skrift.

Og idet egypterne stolte på de lover, som mennesket kunne finne i den fysiske verden og hvorved mennesket kan beherske materien, oppstod geometrien, matematikken. Ved dens hjelp kunne mennesket beherske elementene, fordi det stolte på det som dets ånd kunne finne, fordi det trodde at man kunne prege ånden inn i materien. Da kunne det skape pyramidene, templene og sfinxene.

86

Det var et veldig skritt til erobring av det fysiske plan, som blev gjort i denne tredje kulturrepoken. Og dermed var mennesket kommet så langt, at det først riktig kunne respektere det fysiske plan; den fysiske verden var først nu blitt noe for det. Men hvad slags lærere hadde det behøvet tidligere?

Tidligere hadde mennesket behøvet lærere, også de innviede har behøvet lærere, la oss si i den gamle indiske tid. Hvad slags lærere behøvet de innviede? Det var nødvendig at den innviede på kunstig vis blev ført frem til i innvielsestilstanden igjen å se det, som mennesket tidligere hadde kunnet se i sin dumpe klarsynte bevissthet: Den innviede måtte føres tilbake, han måtte atter føres opp i den åndelige verden i sitt tidligere åndelige hjem, for at han kunne erfare det som han skulle formidle til de andre ved sine opplevelser. Til dette behøvet han lærere. Således behøvet Rishienes elever lærere, som viste dem, hvad som skjedde i det gamle Lemurien, hvad som skjedde i det gamle Atlantis, da mennesket ennu kunne se på klarsynt måte, og på samme måte var det ennu hos perserne. - Men dette blev anderledes hos kaldeerne og især hos egypterne. Ja, også der fantes der sådanne lærere, som førte eleven til å utvikle sine krefter slik at han ved klarsynt skuen så inn i den åndelige verden, bak den fysiske verden. Dette var initiatorene, som visste hvad som ligger bak det fysiske. Men i Egypten blev en ny lære, en ganske ny metode nødvendig. I det gamle India hadde man bekymret seg lite om hvordan det som foregår i den åndelige verden, er skrevet inn i det fysiske plan, om sammenhengen mellom guder og

mennesker; dette hadde man ikke bekymret seg om. Men i Egypten var noe annet nødvendig: ikke bare at eleven så gudene gjennom innvielsen, men også, hvordan disse beveget hånden for å utføre stjerneskriften, hvordan alle fysiske former hadde dannet seg. De gamle egyptere hadde skoler, helt etter indernes mønster, men de lærte dessuten hvordan de åndelige krefter korresponderer med den fysiske verden. Nu hadde de et nytt stoff å studere. Man ville i India ha vist eleven de åndelige krefter gjennom klarsynet, men i Egypten kom dessuten dette til, at man viste, hvad som fysisk korresponderer med det som skjer i det åndelige. For hver del av det fysiske legeme viste man hvilket åndelig arbeide som lå til grunn. Det blev f. eks. lært hvordan hjertet motsvarer et åndelig arbeide. Og stifteren av den skole, hvor man ikke bare viste det åndelige, men også dets arbeide på det fysiske, stifteren av denne skole var den store initiator, *Hermes Trismegistos*. Således må vi i ham, den tre ganger store Thoth, se den første som viste menneskene hele den fysiske

87

verden som en *gudenes skrift*. På denne måte ser vi stykke for stykke våre etteratlantiske kulturer innforlive sine impulser i menneskehetsevolutjonen. For egypterne fortonet Hermes seg som en utsending fra gudene. Han ga dem det, som man måtte tolke som gudenes virke i den fysiske verden.

Dermed har vi i noen grad karakterisert de tre kulturperioder i den etteratlantiske tid. Menneskene hadde lært å skatte det fysiske plan.

Den fjerde kulturperiode, den gresk-latinske, er den epoke, i hvilken mennesket ennu mere kommer i berøring med det fysiske plan. I denne tid kommer mennesket så langt at det ikke bare ser gudenes skrift i den fysiske verden, men også setter *sitt eget selv*, sin åndelige individualitet inn i den objektive verden. Slike frembringelser på kunstens område som i Grekenland fantes ikke tidligere. At mennesket satte seg selv utenfor seg i skulpturen, i billedverkene, at det har skapt noe som sitt fysiske selv, det blev nådd i den fjerde kulturperiode.

I denne tid ser vi det menneskelige indre, dets åndelige vesen, stige ut av mennesket og ut på det fysiske plan og flyte inn i materien. Aller renest ser vi denne formeling mellom det åndelige og materien i det greske tempel. Dette tempel er for enhver, som kan beskue det i tilbakeblikk, et vidunderlig verk. Den greske arkitektur er urarkitekturen. Hver kunststart har et eller annet sted sitt høydepunkt. Her hadde arkitekturen sitt høydepunkt. Til tross for den gigantiske pyramide er den aller vidunderligste arkitektur blitt skapt i det greske tempel. For hvad har man oppnådd her? En svak etterklang kan den fornemme, som har en kunstnerisk rumfølelse, d.v.s. som føler hvordan en linje, som er horisontal, forholder seg til en linje som går vertikalt. Og en hel sum av kosmiske sannheter

lever opp for den sjel, som er istand til å føle, hvordan en søyle bærer det, som ligger over søylen. Man må kunne føle at alle disse linjer allerede tidligere er usynlig tilstede i rummet.

Den greske kunstner så søylen klarsynt og føyet bare materiale inn i det, som han så. Han så rummet som noe lutter levende, han så det gjennomtrukket av levende krefter. Hvordan skulle et menneske i vår tid, selv bare til en viss grad, kunne føle seg inn i hvor levende denne rumfølelse var? En svak etterklang kan vi finne hos de gamle malere. Man kan ennu se fremstillinger, hvor man f. eks. ser engler sveve i rummet, og vi har følelsen av at englene gjensidig holder hverandre oppe. Der er i vår tid lite igjen av denne rumfølelse. Jeg vil ikke innvende noe mot Bøcklins maler-

88

kunst, men denne okkulte rumfølelse mangler han. Og et slikt vesen som det der befinner seg over hans Pieta, - man vet ikke om det skal være en engel eller et annet vesen, - det må ubetinget i tilskueren vekke den følelse, at det hvert øyeblikk må falle ned på gruppen under det. Dette må fremheves, hvis man vil henvise til noe, som man idag knapt kan fremkalle noen forestilling om: til grekernes rumfølelse, om hvilken dét uttrykkelig må betones, at den er av okkult natur. Ved et gresk tempel er det som om rummet hadde født seg selv ut fra sine egne linjer. Følgen av dette var, at guddommelige vesener, som grekeren kjente ut fra sitt klarsyn og for hvem templene var opprettet, virkelig senket seg ned i templene, virkelig følte seg vel i dem. Og det er sant: Pallas Athene, Zeus, o.s.v. var virkelig inne i templene, de hadde sine legemer, sine materielle legemer i disse templer. For da slike vesener bare kunne inkarnere seg i et eterlegeme, fant de i disse templer et virkelig bosted i den fysiske verden. Et slikt tempel kunne for dem bli deres fysiske legeme, hvori deres eterlegeme befant seg vel. - Den som forstår det greske tempel, vet at det på en betydelig måte adskiller seg fra en gotisk domkirke. Hermed er ikke uttalt noen kritikk mot den gotiske byggekunst, for den gotiske domkirke er også et opphøyet kunstnerisk verk. Men om det greske tempel kan den som skuer inn i tingene vel forestille seg, at det står der som et hele, selv om det står ensomt, om der vidt og bredt intet menneske er, om det er helt alene og bare templet er der. Et gresk tempel er dog fullstendig, selv om intet menneske ber i det. Det er ikke sjelløst, det er ikke tomt, for guden bor i det, det beboes av guden.

Men en gotisk domkirke er bare halv, er ikke fullstendig, når der ingen troende er i den, når ingen ber i den. Den som forstår dette kan ikke tenke seg en gotisk domkirke således at den står der ensom, alene, uten den troende mengde som med sine tanker beveger seg inn i den. Og alle de gotiske former og ornamenter

hører med til det, som utgår fra den. Der er ingen gud, intet åndelig vesen i den gotiske domkirke, når ikke de troendes bønner er inne i den. Først når den bedende menighet er forsamlet i den, er den fylt av det guddommelige. Dette uttrykkes i selve ordet "dom", for det er beslektet med "tum" i Deutschtum, Volkstum, etc. som alltid innebærer noe samlende, og sogar ordet "duma" er beslektet med det. Et gresk tempel er ikke noe hus for de troende, det er formet som et hus, som guden selv bebor, det kan stå alene. Men i den gotiske dom følte man seg bare hjemme, når den troende

89

mengde fylte den, når den andektige menighet var samlet, når sollyset skinner inn gjennom de fargete vinduer og fargene spaltet seg på de fine små støvkorn, og predikanten så - som det så ofte skjedde - fra domkirkens prekestol sa: "Akkurat som lyset spalter seg i mange farver, således spalter også det ene åndelige lys, den guddommelige kraft seg blant mengden av sjeler og i de mange krefter på det fysiske plan". Predikanten sa ofte noe sådant. Når anskuelse og åndelig liv på denne måte fløt sammen, da var domkirken noe fullstendig.

Slik som det var med de store tempelbygg, slik var det i alt kunstnerisk hos grekerne. Deres skulpturers marmor antok skinner av å være noe levende: Grekeren uttrykte det i det fysiske, som levet i hans ånd. Hos grekerne var der tilstede en formeling mellom det åndelige og det fysiske. Men romerne var gått ennu et skritt videre i erobringen av det fysiske plan. Grekeren hadde evnen til å skape det sjelelig-åndelige inn i sine kunstverker; men han følte seg ennu som ledd av et hele, av en polis, by-staten, han følte seg ennu ikke som personlighet. Slik var det også i de tidligere kulturer: egypteren følte seg ikke som enkelt-menneske, han følte seg som egypter, som en del av sitt folk. Således finner vi også hvordan mennesket i Grekenland ikke la vekt på å føle seg som menneske, men hvordan det var dets høyeste stolthet å være en spartaner eller en atener. Å være en personlighet, selv å være noe i verden, det blev for første gang fornemmet av romerne. At en personlighet er noe for seg selv, det blev først sannhet for romerne. Romeren oppfant begrepet "borger", derfor oppstod hos ham grunnlaget, jussen, retten, som man med rette har kalt en romersk oppfinnelse. Først nutidens jurister, som ikke har noen anelse om disse kjensgjerninger, har hatt den smakløshet å tale om at der allerede tidligere skal ha vært en rett i denne betydning. Men å tale om orientalske skapere av retten, som f. eks. Hamurabi, er ganske meningsløst. Der fantes tidligere ingen rettsbud, der fantes bare guddommelige påbud. Man måtte tale strengt, hvis man ville tale objektivt om denne videnskap, man måtte, hvis man ville være rettfærdig, tale meget strenge ord, og all kritikk er bare en medlidende kritikk. Borgerens begrep

blev først til en virkelig følelse i det gamle Rom. Der hadde mennesket bragt det åndelige inn i den fysiske verden like til sin egen individualitet. Testamentet blev først oppfunnet i det gamle Rom, der blev den enkelte personlighets vilje så sterk, at den sogar kunne bestemme ut over døden, hvad som skulle skje med dens besiddelse, dens eiendom. Nu skulle det enkelte, personlige men-

90

neske, være toneangivende. Dermed hadde mennesket i sin egen individualitet bragt det åndelige ned på det fysiske plan. Det var det dypeste punkt i utviklingen. Mennesket stod høyest i den indiske kultur, inderen svevet ennu i spirituelle høyder, på det høyeste punkt. I den annen kultur, den urpersiske, steg mennesket allerede nedover. I den tredje kultur, den egyptiske, ennu mere. I den fjerde kultur steg mennesket helt ned i materien på det fysiske plan. Da var det punkt nådd, hvor mennesket stod ved skilleveien, enten kunne det stige dypere og dypere ned, eller det måtte på dette laveste punkt få mulighet til igjen å arbeide seg oppad, igjen å vende tilbake til den åndelige verden. Men til dette måtte en åndelig impuls selv komme ned på det fysiske plan, et mektig rykk, som kunne føre mennesket tilbake til den åndelige verden. Men dette mektige rykk blev gitt ved *Kristi Jesu* tilsynekomst på jorden. Den guddommelig-åndelige Kristus måtte komme til menneskene i et fysisk menneskelegeme, måtte gjennomgå den fysiske tilsynekomst i den fysiske verden. Nu da mennesket var helt inne i den fysiske verden, måtte guden stige ned til det, forat det kunne finne veien tilbake til den åndelige verden. Det ville tidligere ikke ha vært mulig.

Vi har idag fulgt utviklingen av den efteratlantiske tids kulturer helt til deres dypeste punkt - vi har sett antydning, hvorledes den åndelige impuls fant sted ved Kristus på det dypeste punkt. Nu skal mennesket igjen stige oppad, gjennomåndet og gjennomtrengt av Kristus-prinsippet. Vi vil således få se, hvorledes f. eks. den egyptiske kultur igjen dukker opp i vårt tidsrum, men gjennomtrengt av Kristus-prinsippet.

91

De gamle sagn som billeder av kosmiske kjensgjerninger. Formørkelsen av menneskets åndelige bevissthet.

Mysterienes innvielsesprinsipp.

Der finnes mange myter og sagn hos de gamle egyptere, som var velkjent for den åndsvitenskapelige verdensanskuelse, og også igjen blir kjent, men som egentlig ikke er blitt formidlet i den ytre historiske tradisjon, som beretter om egypterne. Enkelte av disse myter er så historisk bevart for oss i den form, som de blev kjent under i Grekenland, for den største del av Grekenlands sagn som ikke handler om Zeus og hans familie, er kommet over fra de egyptiske mysterier. Og vi vil idag måtte beskjefte oss med alt slags sagnaktig, som vi behøver, selv om den nuværende kulturhistorie hevder, at der egentlig inneholdes lite som er brukbart for menneskene i den greske mytologi. Av hvilke grunner måtte vi ta for oss så å si den annen side av den menneskelige utvikling, d.v.s. den åndelige side? Alt som vi ser på det fysiske plan, forblir alltid det fysiske plans tildragelser. Men i åndsvitenskapen interesserer ikke bare det oss, som lever på det fysiske plan, men også alt det som foregår i de åndelige verdener. Vi vet jo fra det vi har hørt i de åndsvitenskapelige foredrag, hvad som foregår med mennesket mellom døden og en ny fødsel. Vi behøver bare å huske på at mennesket ved døden går over i den bevissthetstilstand som vi kaller kamaloka, i hvilken mennesket, selv om det også er blitt et åndelig vesen, blir holdt fast ved astrallegemet, gjennom livet i astralverdenen blir holdt fast ved vår fysiske verden. Dette er den tid, da mennesket endnu forlanger noe av den fysiske verden, hvor det lider under dette, og savner noe derved at det ikke mere er i den fysiske verden. Derefter kommer den tid, da mennesket må forberede seg for et nytt liv: bevissthetstilstanden i devakan, hvor mennesket ikke mere henger umiddelbart sammen med den fysiske verden og det, som er fysiske inntrykk. Vil vi forestille oss, hvordan kamalokalivet adskiller seg fra devakanlivet, så må

92

vi betrakte to eksempler. Vi vet at når et menneske er avgått ved døden, taper det ikke straks sine begjær og ønsker i og med sin død. La oss anta at et menneske i livet har vært en feinschmecker, som har hatt stor nydelse ved lekke spiser. Når det er død, taper ikke straks denne nydelsessyke seg, dette ønske om lekke spiser. Mennesket har jo ikke dette ønske i sitt fysiske legeme, men i astrallegemet. Derfor, fordi mennesket efter døden beholder astrallegemet,

beholder det også ønsket, men det mangler organet for tilfredsstillelsen av disse ønsker: det fysiske legeme. Ønsket om en spise avhenger ikke av det fysiske legeme, men av astrallegemet, og da opptrer der etter døden et sterkt begjær i mennesket etter det, som tilfredsstiller det mest i livet. Derfor lider mennesket etter døden sålenge, til det - trivielt uttrykt - har vennet seg av med ønsket om nydelsen, til det har kastet av alt, som det har oppdradd til å bli stort av begjær gjennom de fysiske organer. Sålenge befinner mennesket seg i kamaloka. Derefter begynner den tid, hvor mennesket ikke mere stiller krav av denne art, som bare kan bli tilfredsstiller gjennom fysiske organer. Da går det inn i devakan. I samme grad som mennesket opphører å være lenket til den fysiske verden, i samme grad begynner det å få en bevissthet for den devakanske verden. Den lyser stadig mere opp. Bare har mennesket der idag ingen Jeg-bevissthet som i dette liv. Det er der ikke selvstendig. I devakanlivet føler mennesket seg som et ledd, som et organ av hele den åndelige verden. Som hånden ville føle seg bare 'Som et ledd av den fysiske organisme, hvis den kunne føle, slik føler mennesket i sin devakanbevissthet: Jeg er et ledd av den åndelige verden, et ledd også av de høyere vesener. Det vil først vokse seg sin selvstendighet imøte. Men det arbeider der også nu allerede med på kosmos, det arbeider med på planteverdenen ut fra den åndelige verden. Mennesket arbeider med på alt dette, ikke ut fra egen beregning, men som et tjenende ledd av den åndelige verden. Når vi nu på denne måte skildrer det som mennesket opplever mellom døden og en ny fødsel, så må vi forestille oss, at også hendelsene i den devakanske verden er underlagt en forandring. Menneskene har i det skjulte den forestilling, at vår jord her visstnok er foranderlig, men at alt derover på den annen side forblir uforandret. Det er absolutt ikke tilfelle. Når oppholdet i devakan nu i vår tid blir skildret på denne måte, så betyr det, at dette omtrent motsvarer devakans nuværende tilstand. Men la oss erindre, hvordan den var, da våre sjeler var inkarnert i Egypten. Dengang

93

så vi på de gigantiske pyramider og på de andre store byggverk. I tidligere tider så det helt anderledes ut her i den fysiske verden. Vi kan bare tenke på hvor sterkt jordens ansikt har forandret seg siden den gang. Vi behøver bare å betrakte den materialistiske vitenskap, og vi vil finne, hvorledes der f.eks. for få årtusener siden fantes helt andre dyr i Europa, hvordan Europa så helt anderledes ut. Jordens ansikt forandres stadig, således at mennesket trer inn i stadig nye eksistensvilkår, dette synes helt innlysende for enhver. Men når man skildrer forholdene i den åndelige verden, da tror menneskene så lett, at der tildrar seg alltid det samme, at der skjer akkurat det samme idag, som f. eks.

tusen år f. Kr. Men akkurat på samme måte som den fysiske verden forandres, forandres også oppholdet i den annen verden. Når man trådte inn i devakan fra det egyptiske liv, eller fra det greske liv, var oppholdet i devakan ganske anderledes enn det er i nutiden. Også der foregår en utvikling. Det er jo bare naturlig, at vi skildrer devakans nuværende forhold, men forholdene har forandret seg. Vi kan også allerede anta dette, når vi ser på hva skildringene i de siste foredrag har bragt oss.

Vi så hvordan mennesket i den atlantiske tid mere levet i den åndelige verden, hvordan det under søvnen hadde samkvem med den åndelige verden. Vi fant, at dette stadig mere avtar. Men går vi allikevel langt tilbake, så finner vi at mennesket da overhodet lever i den åndelige verden. I de gamle tider er heller ikke forskjellen mellom søvn og død så stor; i en urfjern fortid har menneskene hatt lange søvnperioder. Dette strakte seg omtrent over et tidsrom, som i vår tid blir gjennomlevet i en inkarnasjon og i livet etter døden. Derved at mennesket steg ned i den fysiske verden, ble det også stadig mere innspunnet i den fysiske verden. Vi har vist hvordan inderen så inn i en opphøyet verden, og hvordan mennesket i Persia allerede forsøkte å erobre det fysiske plan. Mennesket steg stadig videre nedad, og i den gresk-latinske tid var der inntrådt en formeling mellom ånd og materie. Jo mere mennesket levet seg inn i denne siste epoke, jo mere lærte det å holde av denne fysiske verden, og fatte interesse for den. Men derved ble også alt det som vi kaller opplevelser mellom død og ny fødsel, forandret.

Når vi går tilbake i den første etteratlantiske tid, finner vi at menneskene har liten interesse for den fysiske verden. Datidens innviede kunne bli rykket opp i høyere verdener, i de devakanske verdener, og de meddelte så sine opplevelser til de andre menneskene. Når et menneske med alle sine tanker, med alle sine

94

sanser følte seg rykket opp i den virkelige verden, bevirket dette, at det hadde liten interesse for forholdene i den fysiske verden. Men når det rykket opp i devakan etter først nesten ikke å ha forbundet seg med den fysiske verden, da hadde det en forholdsvis klar bevissthet i devakan. Når et sådant menneske igjen inkarnerte i den persiske kultur, følte det seg allerede mere sammenvokset med den fysiske materie, men det tapte da noe av bevissthetens klarhet i devakan. I den egyptisk-kaldeiske tid, hvor mennesket begynte å holde av den ytre verden, hadde det i devakan allerede en meget uklar, skyggeaktig bevissthet. Denne bevissthet var riktignok ennu, ifølge sin art, alltid høyere enn bevisstheten i den fysiske verden, men den avtar stadig mere og blir stadig dunklere helt frem til den gresk-latinske tid. I denne tid blev den devakanske bevissthet stadig mere

dunkel og skyggeaktig. Det var ikke noen drømmebevissthet, det har den aldri vært. Det var en bevissthet som man kunne være oppmerksom på, det var ennå en bevissthet som mennesket var seg bevisst. En formørkelse av denne bevissthet fant altså sted ettersom utviklingen skred frem.

Mysteriene var i det vesentlige til for å gjøre det mulig for mennesket, ikke bare å ha en skyggeaktig bevissthet i den åndelige verden, men for igjen å gjøre bevisstheten klarere. La oss tenke oss at der ikke hadde eksistert noen mysterier, at der ikke hadde vært noen innviede. Da ville mennesket ha hatt en stadig mere demrende, skyggeaktig bevissthet i de åndelige verdener. Ene og alene derved at innvielsen i mysteriene og dermed tilegnelsen av visse evner, ved hvilke utvalgte mennesker allerede så inn i de åndelige verdener i full klarhet, gikk parallelt med bevissthetens fordunkling i devakan, ene og alene derved at de innviede kunne berette om dette i myter og sagn, er så å si en sjattering av noe klarere, lysere kommet inn i bevisstheten i den devakanske verden mellom døden og en ny fødsel.

Men for alle dem, som allerede hadde funnet seg vel til rette i den fysiske verden, var det således, at de har følt denne bevissthetens neddemping i den åndelige verden, og det er intet eventyr, det er sannhet at den innviede i de eleusinske mysterier har kunnet gjøre en ganske spesiell erfaring. Innvielsesprinsippet er at mennesket allerede i livet kan stige opp i åndens verdener og erfare hvad som går for seg der. Den tids innviede har i virkeligheten umiddelbart kunnet erfare noe om skyggene i den åndelige verden. Det er virkelig en innviets utsagn, når det heter: "Å, heller en tigger på jorden, enn en konge i skyggenes rike." Dette utsagn er talt ut fra de innviedes erfaringer. - Slike ting kan vi ikke

95

oppfatte dypt nok, og vi forstår dem først når vi lærer den åndelige verdens kjensgjerninger å kjenne.

Vi vil nu bringe det som ble antydnet igår i abstrakt form, inn i en mere konkret form.

Hvis der ikke var intrådt noe annet enn denne menneskenes nedstigning i den fysiske verden, ville bevisstheten mellom død og ny fødsel blitt stadig mere fordunklet. Menneskene ville til slutt fullstendig ha mistet forbindelsen med den åndelige verden. Det som jeg nu vil si, kan forekomme nokså merkelig for dem, som - selv bare i en liten grad - er infisert av en eller annen form for materialisme, men det er dog sant. Var nu ikke noe annet intrådt i menneskehetsutviklingen, ville menneskeheten åndelig være forfalt til døden.

Men det er en mulighet til stede for bevissthetens oppklaring mellom død og ny fødsel, og denne oppklaring kan enten oppnåes gjennom selve innvielsen, eller idag også i en lavere grad derved at mennesket allerede her i dette liv tar del i den åndelige verden, at det allerede har opplevelser, som ikke dør bort med dets legeme, men vedblir å være forbundet med det i dets evige vesenskjerne, også i den åndelige verden. Mysteriene, hele den åndelige utvikling, sørget nu for dette; de store innviede før Kristus sørget for dette, og fremfor alt selve det vesen, som vi kjenner som Kristus. Alle andre innviede var på en viss måte forløpere for Kristus, de var forutsendte, som viste hen til Kristi komme.

Vi skal nu engang skildre Kristusskikkelsens tilsynekomst. La oss tenke oss et menneske, som aldri hadde hørt noe om Kristus, som aldri hadde kunnet oppta Johannesevangeliets hemmeligheter i seg, som aldri hadde kunnet si seg selv: Jeg vil etterleve den Kristus som lever og virker, jeg vil oppta hans grunnsetninger i mitt vesen. La oss altså bare tenke oss at Kristus aldri var trådt dette menneske nær - det ville da ikke kunne ta den skatt med inn i den åndelige verden, som mennesket idag må medta, hvis det vil unngå formørkelsen av sin bevissthet. Det som mennesket medtar av Kristusforestillinger, det er en kraft, som gjør bevisstheten etter døden klar, som redder mennesket fra den skjebne, som mennesket ville fått, hvis ikke Kristus var kommet. Hvis ikke Kristus var kommet, ville menneskevesenet riktignok ha fortsatt å bestå, men bevisstheten ville ikke ha kunnet oppklares etter døden. Det er det som gir Kristi komme dets egentlige betydning: at der i menneskets vesenskjerne blir innforlivet noe, som har en omfattende betydning. Begivenheten på Golgata bevarer men-

96

nesket for den åndelige død, når det identifiserer sitt eget vesen med den.

Vi må nu ikke tro, at ikke de andre store menneskehetsførere skulle ha hatt en lignende betydning. Det dreier seg her ikke om å gjøre krav på et utelukkende dogme for kristendommen. Det ville være å støte an mot den sanne kristendom, for den som kjenner kjensgjerningene vet, at også i de gamle mysterier ble det lært kristendom. Og et sådant ord som det Augustin uttalte, inneholder en dyp sannhet: "Det som nu blir kalt kristendom eksisterte allerede i oldtiden og ved menneskehetens begynnelse, helt til Kristi komme i kjødet. Fra dette tidspunkt av fikk den sanne religion, som allerede tidligere fantes, navn av kristendom." Det kommer ikke an på dette at man kaller den så, men at man forstår betydningen av Kristusimpulsen på riktig måte. Og som Kristus var den skikkelse som opptrådte ved det dypeste punkt i utviklingen, så var det også med Buddha, Hermes og de andre store vesener at de absolutt hadde den profetiske bevissthet, at Kristus ville komme, at han levet i dem selv.

Vi kan især se dette, når vi studerer det ved Buddhas skikkelse, og vi må gjøre oss klart, hvad han var. Hvad var Buddha egentlig? Vi må da berøre noe, som bare kan sies blant åndsvitenskapens elever. Menneskene, også teosofene, forestiller seg vanligvis reinkarnasjonens hemmeligheter altfor enkelt. Man må ikke forestille seg at en eller annen sjel, som i dag er inkarnert i sine tre legemer, helt enkelt legemliggjorde seg i en foregående inkarnasjon, og igjen i en ennu tidligere, alltid etter det samme skjema. Hemmelighetene ligger langt mere komplisert an. Til trots for at H. P. Blavatsky gjorde seg megen møye med å vise sine intime elever, hvor komplisert disse hemmeligheter er, så blir det allikevel ennu ikke riktig forstått. Man forestiller seg helt enkelt, at en sjel stadig pany går inn i et legeme. Så enkel er saken ikke. Vi kan ofte ikke bringe en historisk skikkelse inn i et slikt skjema, hvis vi vil forstå den. Vi må da gå meget mere komplisert tilverks.

Vi treffer allerede i Atlantis vesener, som er omkring menneskene på lignende måte som våre nuværende medmennesker, men som mennesket så og lærte å kjenne når det var rykket bort fra legemet og oppe i den åndelige verden. Det er allerede blitt sagt hvordan det da har lært å kjenne Tor, Zeus, Odin, Balder, som virkelige vesener, som det hadde samkvem med. Om dagen levet det i den fysiske verden, men det lærte i den annen bevissthetstilstand åndelige vesener å kjenne, som ikke gjennomgikk den samme utviklingsvei som det selv. Mennesket hadde i jordens urtid

97

ennu ikke et så tett legeme som i vår tid. I en bestemt tid var det ennu ikke tale om noen benbygning. Det atlantiske legeme har man bare til en viss grad kunnet se med fysiske øyne. Men det fantes vesener, som bare kom så langt ned, at de absolutt bare inkarnerte i et eterlegeme. Dernest fantes der vesener, som ennu inkarnerte dengang da luften ennu var gjennomtrengt av vanddunster. Disse inkarnasjoner var ennu mulige for dem dengang da mennesket ennu levet i vann-tåke-atmosfæren. En sådan skikkelse var f.eks. den senere Odin. Han sa: "Når mennesket kan inkarnere seg i denne lettflytende materie, da kan også jeg gjøre det." Et sådant vesen antok menneskeskikkelse og gikk omkring i den fysiske verden. Men da jorden så stadig ble tettere og også mennesket antok stadig tettere former, da sa Odin: "Nei, inn i denne tette materie går jeg ikke." Han vedblir da å være i de usynlige verdener, i verdener som er fjernere fra det jordiske. - Således var det overhodet med de guddommelig-åndelige vesener. Men fra da av kunne de gjøre noe annet. De kunne isteden inngå en slags forbindelse med mennesker, som kom dem imøte, som utviklet seg nedenfra og oppad. La oss tenke oss dette således: Menneskets utviklingsgang var slik, at

det kom til det dypeste punkt i utviklingen. Inntil dette punkt gikk gudene sammen med menneskene i fellesskap. Men så slo de inn på en annen vei, som var usynlig for menneskene på det fysiske plan. Men når der gaves mennesker, som førte et liv etter de innviedes anordninger og derved lutret sine finere legemer, da kom de på en viss måte gudene imøte, således at det menneske som var legemliggjort i kjødet kunne, hvis det lutret seg, gjøre dette slik at det var istand til å bli overskygget av et slikt vesen, som ikke kunne stige ned like til det fysiske legeme. Det fysiske legeme ville ha vært for materielt for et sådant vesen. For et sådant menneske inntrådte dette, at astrallegemet og eterlegemet blev gjennomtrengt av et slikt høyere vesen, som ellers ikke selv har hatt noen menneskeskikkelse, men som for inn i et annet vesen og forkynte seg gjennom et annet vesen.

Når vi kjenner dette fenomen, da vil vi allikevel ikke forestille oss inkarnasjonen så enkelt. Der kan absolutt gis et menneske, som er en reinkarnasjon av et tidligere menneske, som har utviklet seg høyt, som har lutret sine tre legemer så meget, at det nu er et kar for et høyere vesen. Og således ble Buddha et kar for Odin. Det samme vesen som blev kalt Odin i de germanske myter, opptrådte igjen som Buddha. Buddha og Odin (Wotan) er sogar sproglig beslektet.

98

Vi kan si at meget av det som var den atlantiske tids hemmeligheter, dermed gikk over på det, som Buddha kunne forkynne. Og det står i samklang med dette, at det som Buddha opplevet, er noe som gudene hadde opplevet i de åndelige sfærer, og som også menneskene hadde opplevet, da de selv ennå var i disse sfærer. Da Odins lære så igjen fremtrådte, var den en lære, som tok lite hensyn til det fysiske plan, som bare måtte betone at det fysiske plan er et smertens sted, og at forløsningen fra dette er av stor betydning - for meget av Odins vesen talte i Buddha. Derfor har de som var etternølere fra Atlantis vist den dypeste forståelse for Buddhas lære. Blant den asiatiske befolkning er der folkegrupper som er blitt tilbake, helt igjennom som raser er blitt stående på det atlantiske trinn. Naturligvis måtte de i ytre henseende skride videre med jordutviklingen. Hos de mongolske folk er meget fra Atlantis blitt tilbake, de er etternølere fra Atlantis' gamle befolkning. Det stasjonære drag i de mongolske folk er en slik arv fra Atlantis. Derfor tjener Buddhas lære fortrinnsvis slike folkeslag og buddhismen har gjort store fremskritt blant disse folk.

Verden skrider fremad, den går sin gang. Den som kan skue inn i verdensutviklingen, han velger ikke, han sier ikke: Det og det synes jeg best om. Han sier: Det er åndelige nødvendigheter som avgjør, hvilken religion et folk har. Og derved at den europeiske befolkning innfiltret seg i den fysiske verden,

derved er det umulig for den å føle seg inn i buddhismen, å identifisere seg med det innerste i Buddhas lære. Buddhismen kunne aldri bli en religion for hele menneskeheten. For den som vil se, gis der ingen sympati eller antipati, men bare en bedømmelse av kjensgjerninger. Likeså uriktig som det ville være å ville utbre kristendommen fra et sentrum i Asia, hvor det ennå lever andre folk, likeså uriktig er buddhismen for den europeiske befolkning. Ingen religionsanskuelse er riktig, som ikke er skapt for tidens innerste behov, den kan aldri gi noen kulturimpuls. Dette er ting som man må begripe, hvis man virkelig vil forstå tingene.

Men man bør ikke tro at Buddhas historiske skikkelse har vært seg bevisst alt dette som forelå i hans tilsynekomst. Hvis jeg skulle utrede alt dette, ville jeg behøve mange timer til det. Vi har ennå ikke på langt nær lært å kjenne alle de kompliserte forhold ved den historiske Buddha. I Buddha levet ennå noe annet. Det var ikke bare et vesen, som kom over fra den atlantiske tid, som inkarnerte seg i Buddha, som jo ved siden av dette også var en menneskelig Buddha; foruten dette bodde der også noe annet i ham, noe, om hvilket han kunne si: "Dette kan jeg ennå ikke om-

99

fatte, det er noe som besjeler meg, men jeg tar bare del i det." Det er Kristusvesenet. Han besjelet allerede de store profeter. Han var et velkjent vesen i de gamle mysterier, og alltid viste man overalt hen til den som skulle komme. Og han kom! - Men han kom også således, at han føyet seg inn i de historiske nødvendigheter, som ligger til grunn for evolusjonen. Han ville ikke uten videre ha kunnet inkarnere seg i et fysisk legeme. Det var ennå mulig at han kunne inkarnere seg i en slags underbevissthet i Buddha. Men skulle han vandre på jorden, kunne han bare legemliggjøre seg, når et fysisk legeme og et eterlegeme og et astrallegeme var blitt særlig tilberedt. Kristus hadde den største virkningskraft, men han kunne bare inkarnere seg, når et fysisk legeme, eterlegeme og astrallegeme var blitt fullstendig lutret og rensset gjennom et annet vesen. Og således kunne inkarnasjonen av Kristus bare finne sted på den måte, at der opptrådte et vesen, som hadde utviklet seg så høyt. Det var Jesus av Nazaret. Han var nådd så høyt i sin utvikling, at han var istand til i løpet av sitt liv å lutre sitt fysiske legeme, eterlegeme og astrallegeme på en sådan måte at det var mulig for ham, i det tredelte år av sitt liv å forlate disse legemer, men således at de ennå var livskraftige, ennå var brukbare for et høyere vesen. Ofte, når jeg har uttalt dette, at et høyt trinn av utvikling var nødvendig, for at Jesus kunne ofre sine legemer, gjør menneskene en meget merkverdig innvending: Men dette kan da slett ikke være noe offer, kan man tenke seg noe skjønnere? Man kan da ikke

kalle det et stort offer, når det dreier sig om å overlate et så høyt vesen sine legemer? - Ja, - det er også skjønt, og offeret vil ikke være stort, hvis man abstraherte det på denne måte, men man har lyst til å svare: Ja, - gjør det nu engang selv -. Dette offer ville vel enhver bringe, men man kan bare engang forsøke det. Det er nødvendig å ha uhyre krefter for å kunne lutre sine legemer slik at man kan forlate dem livsdyktige. Og for å kunne oppnå disse krefter er ofre nødvendig. Jesus av Nazaret -måtte være en overordentlig høy individualitet for å kunne dette. Johannes-evangeliet antyder hvor Jesus forlot sitt fysiske legeme, eterlegeme og astrallegeme og gikk inn i den åndelige verden, og hvor Kristusvesenet fôr inn i den tredobbelte legemlighet. Det var ved Jesu dåp i Jordan. Da skjedde noe meget betydningsfullt i Jesus av Nazarets legemlighet. Hvis vi vil forstå dette som foregikk dengang, i dåpens øyeblikk, hvor Kristus får inn i Jesus, da må vi engang betrakte noe, som vil synes svært eiendommelig, men dog er sant.

100

I løpet av menneskehetens evolusjon har de enkelte organer utviklet seg litt etter litt, mere og mere. Vi har sett, at da organene var kommet til hoftene, inntreder der bestemte strukturer og funksjoner i mennesket. I og med at den menneskelige individualitet blir mere selvstendig, er der også inntredt en forherdning av knokkelsystemet. Jo mere selvstendig mennesket blev, desto hårdere blev også dets knokkelsystem, men desto mere vokste også dødens makt. Vi må legge merke til dette, hvis vi vil forstå det følgende på riktig måte. Hvorav kommer det så overhodet at mennesket må dø, at legemet helt og holdent oppløses? Det ligger deri, at det menneskelige legeme kan forbrennes, helt til knoklene. Ilden har makt også over den menneskelige knokkelsubstans. Mennesket har ingen makt, i det minste ingen bevisst makt over sine knokler. Denne makt ligger ennu utenfor menneskets makt. I det øyeblikk da Kristus ved Jordandåpen drog inn i Jesus av Nazarets legeme, i det øyeblikk ble dette vesens knokkelsystem noe helt annet enn hos de andre mennesker. Det var en hendelse som aldri tidligere hadde funnet sted, og som heller ikke har funnet sted senere inntil idag. Med Kristusvesenet fôr der noe inn i Jesusvesenet, som hadde makt over de krefter, som forbrenner knoklene. Idag er det ennu ikke stillet i menneskenes vilkårlighet å bygge opp knoklene. Kristusvesenets bevisste makt grep like inn i knoklene, det hører med til Johannesdåpens mening. Dermed var noe innplantet i jorden, som man kan kalle overherredømmet over døden, for først med knoklene er døden kommet inn i verden. Derved at makten over knoklene drog inn i det menneskelige legeme, derved er overvinnelsen av døden kommet inn i verden. Dermed uttales det aller dypeste mysterium, dermed

var det helligste, det i aller høyeste grad helligste, dradd inn i Jesus av Nazarets knokkelsystem ved Kristus. Derfor måtte det ikke bli antastet. Derfor måtte skriftens ord gå i oppfyllelse: I skal ikke bryte noe ben på ham. Da ville menneskemakt ha grepet inn i gudekrefter. Vi ser her inn i et meget dypt mysterium i menneskehetsutviklingen.

Og dermed kommer vi på samme tid til et meget betydningsfullt begrep innenfor den esoteriske kristendom, som kan vise oss, hvordan denne kristendom er gjennomtrengt av de høyeste sannheter. Vi kommer til det, som også forøvrig trer oss imøte i dåpen. Derved at Kristusvesenet tok de tre legemer i besiddelse, det, hvori Jesu Jegvesen tidligere befant seg, derved var nu et vesen forbundet med jorden som tidligere har hatt sin boplass på solen. Dette vesen hadde tidligere vært forbundet med jorden, inntil det øyeblikk, da solen gikk ut av jorden. Kristus gikk dengang med ut og

101

kunne fra da av bare sende sin kraft utenfra inn i jorden. I dåpens øyeblikk forenet den høye Kristusånd seg i ordets fulle betydning igjen med jorden. Tidligere virket han utenfra, overskygget profetene og virket i mysteriene. Men nu var han selv legemliggjort på jorden i et menneskelegeme. Og hvis et vesen fra et fjernt punkt i verdensaltet hadde kunnet se ned gjennom årtusenene, så ville et slikt vesen, som ikke bare hadde sett den fysiske jord, men også dens åndelige strømninger, dens astrallegeme og eterlegeme, ha sett betydningsfulle ting foregå i det øyeblikk Jordandåpen fant sted, og i det øyeblikk, da Kristi blod fløt fra sårene på Golgata. Jordens astrallegeme blev dengang grundig forandret. Det opptok i dette øyeblikk noe annet, antok andre farver. En ny kraft blev innforlivet i jorden. Det som tidligere virket utenfra, blev igjen forbundet med jorden, og derved vil tiltrekningskraften mellom sol og jord bli så sterk, at sol og jord igjen vil forene seg, og mennesket med solåndene. Det var Kristus som gav muligheten for at jorden atter kan forene seg med solen og derefter vil være i guddommens skjød.

Dette er den foregang som tildrog seg, og dens betydning. Vi måtte først omtale dette, for å gjøre forståelig hvor betydelig det er, som trådte inn i jorden med Kristus. Og vi kan derved forstå hvordan mennesket virkelig ved foreningen med Kristus kan oppta noe, hvorved menneskets bevissthet igjen kan bli opplyst etter døden. Når vi gjør oss dette helt klart, vil vi også kunne forstå hvordan der foregår en utvikling også for tiden mellom død og ny fødsel. La oss nu spørre: For hvis skyld har egentlig alt dette skjedd?

Mennesket levet først i guddommens skjød. Så steg det ned på det fysiske plan. Hvis det hadde vedblitt å være der oppe, ville det aldri ha oppnådd sin

nuværende selvbevissthet. Det ville aldri ha fått noe Jeg. Bare i det fysiske legeme kunne det tende selvbevisstheten i dens lyse klarhet. Ytre gjenstander måtte tre det imøte, det måtte kunne adskille seg selv fra gjenstandene, det måtte stige ned i den fysiske verden. For menneskets Jegs skyld er det skjedd, at mennesket er steget ned. Ifølge sitt Jeg nedstammer mennesket fra gudene. Jeget er steget ned fra den åndelige verden, det er blitt smidd til det fysiske legeme, for at det kan bli lyst og klart. Nettopp det som er opptrådt som menneskelegemets forherdede materie, er det som har gitt mennesket dets selvbevisste Jeg, som har gjort det mulig for det å tilegne seg erkjennelse. Men det har også smidd det til jordmassen, til klippemassen.

Før mennesket fikk sitt Jeg, hadde det fått fysisk legeme, eter-

102

legeme og astrallegeme. Etterhvert som Jeget litt etter litt utviklet seg i disse tre legemer, omformet det disse tre legemer. Man må da gjøre seg klart at alle menneskets høyere ledd arbeider på det fysiske legeme. At det fysiske legeme er slik det er, skyldes at eterlegemet, astrallegemet og Jeget arbeider på det. Alle det fysiske legemes organer avhenger til en viss grad av dette, at også de høyere ledd er blitt forandret. De tilbakeblevne vesener er blitt til de forskjellige dyreformer, f.eks. til fuglene, ved at astrallegemet var dominerende. - Derved at Jeget stadig blev mere selvbevisst, har det også forandret astrallegemet. Vi har allerede sagt, at mennesker avsondret seg. Det som man kaller de apokalyptiske dyr er typer, hos hvem dette eller hint høyere ledd har overtaket. Jeget har fått overtaket hos menneske-mennesket. Nu er alle organer tilpasset menneskets høyere ledd. Idet Jeget drog inn i astrallegemet, helt gjennomtrengte dette, har der i mennesket og i de dyr, som senere avgrenet seg, dannet seg visse organer. Således skriver f.eks. et bestemt organ seg fra dette, at Jeget overhodet har holdt sitt inntog på jorden. På Månen var intet Jeg forbundet med menneskehetsevolutjonens vesen. Visse organer henger sammen med denne utvikling: gallen og leveren. Gallen er det fysiske uttrykk for astrallegemet. Den er ikke forbundet med Jeget, men Jeget virker på astrallegemet, og ut fra astrallegemet virker kreftene på gallen. -

La oss nu sammenfatte hele dette billede, som den innviede gjorde klart for egypteren på denne måte: Det Jeg-bevisste menneske er blitt lenket til jordlegemet. Forestill deg et menneske, lenket til jordens klippegrunn, - lenket på denne måte til det fysiske legeme - og at der i evolusjonen er oppstått noe, som gnager på dets udødelighet! Forestill deg de funksjoner som har bevirket leveren, de er oppstått derved at legemet er blitt smidd til jordens klipper. Astrallegemet gnager på det. - Dette er det billede, som ble gitt eleven i Egypten og som har

vandret over til Grekenland som Prometheus-sagnet. Man må ikke behandle en slik myte på hårdhendt måte. Likesom støvet på sommerfuglvingene må et slikt bilde få bli uberørt. Vi må la støvet få være på vingene, la duggen få være på blomsten. Disse bilder må man behandle varsomt. Vi må ikke si: Prometheus betyr dette eller hint; vi må forsøke å stille de virkelige okkulte kjensgjerninger frem for oss, og så forsøke å forstå de bilder, som er oppstått ut fra de okkulte kjensgjerninger og er gått over i menneskets bevissthet. Den egyptiske innviede førte sin elev frem til det trinn, hvor han kunne forstå menneskets Jeg-utvikling. Et sådant bilde

103

skulle forme hans ånd. Billedet skulle stå klart og levende for ham, og den egyptiske innviede ville ikke presse sannhetene inn i banale, tørre begreper, men fremstille det han kunne gi i bilder. Diktningen har tilføyet meget ved Prometheus-sagnet, har forskjønnert og forsiret det, og vi må ikke legge mere inn i det enn det som er okkulte kjensgjerninger, og bare la den kunstneriske virksomhet beholde sine fine utformende krefter.

Og vi vil også hentyde til en annen ting. Da mennesket kom til jorden, var det ennå ikke begavet med et Jeg. Før Jeget ble podet inn i astrallegemet, hadde andre krefter tatt astrallegemet i besittelse. Derefter er det lysgjennemstrømmede strallegeme blitt gjennemtrent av Jeget. Før Jeget var kommet derinn, var de astrale krefter fra de guddommelig-åndelige vesener blitt sendt inn i mennesket utenfra. Astrallegemet var også der, men gjennemglødet av guddommelig-åndelige vesener. Astrallegemet var rent og klart og ombølget det, som var tilstede som fysisk legeme og eterlegeme som anlegg. Det omstrømmet og gjennemstrømmet det, astrallegemets strømminger var rene. Med Jegets inntreden opptrådte imidlertid egoismen, og astrallegemet ble formørket; astrallegemets rene gyldne flod var tapt, stadig mere taptes den, inntil mennesket i den gresk-latinske tid var steget ned til det fysiske plans dypeste punkt.

Da måtte menneskene tenke på, atter å gjenvinne astrallegemets rene kraftstrøm. Og i de eleusinske mysterier oppstod det som man kalte: en søken etter astrallegemets opprinnelige renhet. De eleusinske mysterier ville atter gjenopprette astrallegemet i dets opprinnelige gyldne strøm. Dette ville også egypterne. Dette å søke etter den gyldne flod var en av prøvene i de egyptiske innvielser; og dette er bevart i det vidunderlige sagn om Jason og Argonauternes tog for å søke etter det gyldne skinn (Der goldene Vliess). Vi har sett utviklingen: Da de nedre organer ennå i sin form lignet de båter, som vi har talt om, da hadde astrallegemet i vannjorden ennå sin gyldne glans. I vann-jorden hadde men-

nesket sitt gullgjennemskinnede strallegeme. Søkenen efter dette astrallegeme er fremstillet i Argonautertoget. Denne søken efter det gyldne skinn må vi på en fin, subtil måte sette i forbindelse med den egyptiske myte.

Ytre historiske kjensgjerninger er forbundet med åndelige kjensgjerninger. Man må ikke tro, at det bare er et symbol. Argonautertoget har virkelig funnet sted, akkurat som den trojanske krig har funnet sted. Ytre begivenheter er fysionomier for indre hendelser. Alt dette er historiske foregange. Stadig om igjen har

104

den historiske kjensgjerning funnet sted som indre opplevelse hos dem som gjennomgikk den greske innvielse: toget efter det gyldne skinn, oppnåelsen av det rene astrallegeme.

Dette er det som vi ville føre frem for vår sjel, og med dette som utgangspunkt skal vi lære enno noe mere å kjenne fra mysteriene, og så vil vi se, hvordan de egyptiske mysterier henger sammen med vår egen tid.

105

Evolusjonslæren og den kosmiske organlære hos de gamle egyptere og deres nuværende materielle forgrovelse.

Vi har på forskjellige punkter i vår foredragseyklus forsøkt å fremstille den efteratlantiske utviklings kjensgjerninger og antydnet at der i vår tid finner sted en slags gjentakelse, gjenoppstandelse av de opplevelser, som menneskeheten gjennomgikk under den egyptisk-kaldeiske kultur. Nu vil vi bare skjematisk antyde for disse to tidsrum, det vi allerede har antydnet for de andre. Det er blitt sagt at det indiske tidsrum vil gjenta sig i det 7de tidsrum, det persiske i 6te tidsrum, det egyptiske i vårt eget tidsrum og at det fjerde, det gresk-latinske tidsrum så å si står der alene for seg selv. Vi vil nu skjematisk antyde, idet vi ved en linje forbinder den egyptiske tid og vår egen tid, hvorledes en viss oppstandelse av ytre og indre opplevelser kan iakttas, idet vi setter vår tid i forbindelse med den egyptiske tid.

Vi har sett at der består hemmelighetsfulle krefter i den åndelige verden, og at visse andre krefter i den fysiske verden mot.svarer disse, hvilket bevirker at disse gjentakelser inntreffer. Således oppstår gjenoppstandelser av ytre og indre opplevelser. Midt inne i dette står for seg selv det gresk-latinske tidsrum, i hvilket Kristus kom tilsyne på jorden og Golgatamysteriet tildro seg. Det er også blitt gjort oppmerksom på, at ikke bare de ytre utviklingsforhold på det fysiske plan har forandret seg, men at også forholdene i den åndelige verden er blitt anderledes. Jeg har pekt på hvor anderledes menneskesjelen var i den egyptiske tid, da den skuet de gigantiske pyramider, og hvordan den igjen var anderledes, da den var legemliggjort i den gresk-latinske tid og hvor anderledes sjelen igjen føler i vår tid. Vi så at ikke bare dette finner sted, men at der også skjer et slags fremskritt, en forvandling i tidsrummet mellom død og ny fødsel, slik at sjelen ikke opplever det samme, når den fra et egyptisk, et gresk eller et nuværende legeme går over i kamaloka eller devakan. Det fysiske plans verden forandrer seg i det ytre, men også i det åndelige, i

106

den åndelige verden skjer det fremskritt, også der opplever sjelen stadig noe forskjellig. Nu vil vi fremfor alt også ut fra dette standpunkt, ut fra det hinsidige - om vi kan kalle det så - engang måtte betrakte denne veldige begivenhet at Kristus er kommet tilsyne på vår jord. Vi skal idag på en meget dypere måte stille oss det spørsmål: Hvilken betydning har Kristi opptreden på vår jord, hvilken betydning har Kristi tilsynekomst for de døde sjeler, for livet på den annen side, på tilværelsens åndelige side? Vi må da først skildre hvad som har tildradd seg

for sjelen i den egyptiske periode her i denne verden og i den åndelige verden. Av alt det vi har hørt om jordutviklingens tidligere store epoker, kan vi utlede, at det egyptisk-kaldeiske tidsrum har frembudt en erkjennelses- og opplevelsesspeiling av det som tildro seg i den lemuriske tid, det som utspillet seg på jorden under og etter månens utgang. Det som menneskene da opplevet, det opplevet de som en erindring i det som de egyptiske innviede ga menneskene. Den egyptiske innviede opplevet selv under sin initiasjon begivenheter, som et menneske ellers først kan oppleve, når det skrider gjennom dødens port. Riktignok opplevet den egyptiske innviede dette på en annen måte enn en vanlig avdød. Han opplevet det anderledes og dessuten kom meget annet til. Det er nu godt, at vi som byggestener for disse betraktninger med få ord karakteriserer den egyptiske innvielses vesen. Denne innvielses vesen er meget forskjellig fra innvielsesens vesen i tiden etter Kristus. For ved hans tilsynekomst er innvielsen blitt vesentlig forandret.

Vi har sett at menneskene stadig mere måtte stige ned i den materielle verden, stadig måtte få større interesse for den fysiske verden. Men i samme grad blev opplevelsene mellom død og en ny fødsel i den åndelige verden mere skyggeaktige, mere avbleket, blassere. Jo mere levende menneskenes bevissthet blev i den fysiske verden, jo mere gjerne de var der, jo mere de oppdaget lovene for det fysiske plan, desto mere skyggeaktig blev deres bevissthet i den åndelige verden. Og sin dypeste tilstand har bevisstheten i den åndelige verden opplevet i den gresk-latinske tid. Men før mennesket var steget helt ned til disse materielle dyp, var det ikke mulig for det, innenfor det fysiske legeme helt ut å oppleve det som man må oppleve, hvis man innenfor tidsrummet mellom fødsel og død vil oppnå et innblikk i den åndelige verden. Innvielsesprosessen lar seg karakterisere ganske kort, og dette vedkommer enhver innvielse, både den før- og etterkristelige innvielse, bare avslutningen er forandret. Innvielsen er intet annet enn at mennesket oppnår evnen til å utvikle organer for skuen i sine høy-

107

ere legemer. Mennesket ser i vår tid om natten mørke, det er mørkt omkring det. Dette kommer derav at mennesket ikke har noen iakttagelsesorganer i sitt astrallegeme. På samme måte som øyne og ører har dannet seg som fysiske sanseorganer, må oversanselige organer utvikles av de høyere vesensledd og innlemmet i disse. Dette skjer derved at det blir gitt eleven visse meditasjons og konsentrasjonsøvelser. Disse øvelser gjennomgår eleven, efter at han først har tilegnet seg et overblikk over det, som de innviede kan gi som kunnskap om de åndelige verdener. Det har alltid skjedd på den måte, at elevene måtte lære det,

som vi idag kaller elementær teosofi. Man overvåket meget strengt at elevene kunne lære sannhetene å kjenne i en regelmessig oppadstigende trinnrekke. Når en tilstrekkelig teoretisk forberedelse var til stede, og elevene var modne til det, blev øvelsene gitt dem. Disse øvelser har et ganske bestemt formål.

Når mennesket under dagens liv lar sanseintrykkene virke på seg, så er disse inntrykk riktignok av den art, at de er fruktbringende for det vanlige liv på det fysiske plan. Disse inntrykk fortsettes inn i menneskets astrallegeme, og først dette overfører dem til Jeget. Men disse inntrykk er ikke av den art, at mennesket er istand til å fastholde dem, når det om natten med sitt astrallegeme og Jeg smutter ut av sitt fysiske legeme og eterlegemet. Det som mennesket således får fra det fysiske plan, trenger ikke så sterkt inn i det, at det kan beholde det som blivende inntrykk. Men når mennesket gjør meditasjons- og konsentrasjonsøvelsene, er disse således innrettet efter årtusener gammel erfaring, at astrallegemet ikke taper, men beholder dem, når det om natten går ut av det fysiske legeme. Da får astrallegemet derved plastiske inntrykk, som deler og former det, slik som de fysiske organer er blitt delt.

På denne måte blir der til visse tider ved disse øvelser arbeidet på astrallegemet. Derved preger de oversanselig skuende organer seg inn i astrallegemet. Men mennesket ville dog ennå ikke på lenge kunne bruke sine skueorganer, hvis de bare preget seg inn i astrallegemet. Der må skje noe mere, forat astrallegemet, når det vender tilbake til eterlegemet, trykker det som har dannet seg i det, inn i eterlegemet som seglavtrykk. Først i det øyeblikk hvor det som har dannet seg i astrallegemet avtrykker seg i eterlegemet, inntreer opplysningen, som først gjør det mulig, at mennesket ser den åndelige verden, på lignende måte som det idag ser den fysiske verden. Her begynner man å forstå det som vi har fått som impuls ved Kristi tilsynekomst på jorden. I de gamle innvi-

108

elser var det således, at astrallegemet bare hadde kraft til å virke på eterlegemet, når eterlegemet var hevet ut av det fysiske legeme. Dette skjedde av den grunn, at eterlegemet i denne tid ville ha ydet for stor motstand hvis det hadde vært forbundet med det fysiske legeme, til at det som astrallegemet hadde utformet i seg, kunne ha preget seg inn i det. Derfor blev den som skulle innvies i de gamle innvielser i et tidsrum av 31/2 dager hensatt i en dødlignende tilstand, i hvilken det fysiske legeme var forlatt av eterlegemet, og eterlegemet forbandt seg da med astrallegemet, idet det var befridd fra det fysiske legeme. Og dette innpreget nu i eterlegemet det som var blitt det selv innpreget gjennom øvelsene. Når så hierofanten atter vekket den der skulle innvies var denne en opplyst, da visste han hvad som foregår i den åndelige verden, for han hadde i løpet av de 31/2

dager gått en merkelig gang. Han var blitt ført gjennom den åndelige verdens områder. Han hadde sett hvad som foregår der, han hadde ved egen erfaring opplevet det som et annet menneske bare kan erfare gjennom en åpenbaring. Således at en sådan, som var blitt innviet, ut fra sine egne opplevelser kunne gi meddelelser om de vesener som var i de åndelige verdener hinsides det fysiske plan.

Således hadde mennesket mottatt kunnskap om det, som man opplevet i den åndelige verden, da mennesket ennå ikke var steget så dypt ned på det fysiske plan. Da var 'den som skulle innvies blitt kjent med Osiris', Isis' og Horus' sanne skikkelse. Det som myten inneholdt, så den innviede under denne gang i den åndelige verden. Dette var han nå istand til å si de andre mennesker, idet han kledte det i myter og sagn. Han så alt dette, han så hvor egenartet Osiris' virkninger hadde formet seg, da månen hadde skilt seg fra jorden, han så hvordan Horus fremgikk av Isis og Osiris, han så de fire mennesketyper: Oksetypen, løvetypen, ørnetypen og den egentlige mennesketype. Han så også menneskets skjebne mellom død og ny fødsel. Sfinxen var trådt ham imøte som en virkelig skikkelse, han opplevet den. Han kunne si: "Å, jeg har sett sfinxen, mennesket da det ennå hadde en dyrelignende skikkelse, og bare dets eterlegeme, menneskelignende, raget opp av denne dyrelignende skikkelse." Sfinxen har vært en virkelig opplevelse for de innviede. Han hørte også sfinxens spørsmål med dets gåtefulle innhold. Han så, hvordan menneskelegemet forberedtes ut fra det dyriske element, i en tid da hodet ennå bare var eterisk anlagt - sfinxens eterhode. Dette var en sannhet for len innviede, men de eldre gudeskikkelser, som har gjennomgått en annen utviklingsvei, var også en sannhet for ham.

109

I foregående betraktning blev det sagt, at visse vesener gjennomgår en annen gang i evolusjonen. Odins individualitet f.eks. går en sådan annen vei. Han går til et visst trinn sammen med menneskene, men stiger så ikke så dypt ned. Mennesket stiger videre, ned i materien, og vil først senere igjen forene seg med disse vesener, som fullfører sin evolusjon i jordtiden. Vi har sett, hvordan Odin senere ikke mere vandret omkring i vår verden på jorden. Men der fantes dessuten høyerestående vesener som Osiris og Isis, som hadde avspaltet seg ennå tidligere, og fullførte sin evolusjon i et ennå høyere skikt, i fullstendig usynlighet. Disse skikkelser gjennomgikk sine spesielle opplevelser. Ser vi tilbake i den lemurske tid, har det eteriske ikke utformet seg menneskelignende, mennesket er i sitt eterlegeme ennå dyrelignende, og de guder som dengang steg ned, måtte dengang bekvemme seg til å komme tilsyne i den samme

dyrelignende skikkelse, som mennesket var tilstede i på jorden. Vil et vesen betre et bestemt plan, så må det oppfylle betingelsene for dette plan. Således var også tilfelle her. De guddommelige vesener, som var forbundet med jorden under solens og månens utgang, og som var på jorden, måtte anta en skikkelse som dengang var mulig, en dyrelignende skikkelse. Og da den egyptiske religionsanskuelse på en viss måte representerer en gjentakelse av den lemuriske tid, så så den egyptiske innviede opp til gudene, f.eks. Osiris og Isis, som til en dyrelignende form. De høyere guddommer så han ennå med dyrelignende hode. Derfor var det bare helt riktig ut fra den okkulte skuen, når slike skikkelser ble fremstillet etter det, som de innviede visste, med et høke- eller et vedderhode. Gudene ble fremstillet slik som de vandret på jorden. De ytre avbildninger kunne bare være lik det, som de innviede så, dog var de meget tro gjengitt. Disse forskjellige guddommelige vesener forvandlet seg ganske sterkt. Skikkelsene var anderledes i Lemurien, atter anderledes i Atlantis. Disse vesener gjennomgikk meget hurtigere forvandlinger i de tider enn nu. Dengang var de også ennå åndfulle skikkelser, da ser man dem i deres tre legemer, men gjennomlyst og gjennomstrålt av det eteriske og astrale lys. Og dette blev helt nøyaktig fremstillet i billedene. Nutidens mennesker har lett for å le av disse skikkelser, som blev avbildet, for de vet ikke hvor realistiske de var.

Der fantes en skikkelse som særlig ydet tjenester i den tid av menneskehetsutviklingen, da den kombinerende forstand blev innlemmet i mennesket ved de kosmisk-telluriske makter. Dengang blev den fysiske hjernen forberedt således, at mennesket senere

110

kunne utvikle intelligensen. Denne evne blev innplantet menneskene og regnet til guden Manus' gjerninger. Med dette hang det sammen som blev innpodet i mennesket som intelligens. Når vi idag betrakter et menneske, som har en skarpt utviklet dømme- og kombinasjonsevne, når vi idag ser det klarsynt, finner vi et sterkt uttrykk for og en avspeiling av dette i en grønn glitren og strålen hos astrallegemet, i den astrale aura. Kombinasjonsevnen viser seg i grønne farveinnslag i auraen, særlig hos dem som har en skarp, matematisk forstand. De gamle egyptiske innviede har sett den Gud som innplantet intelligensens evne i mennesket, og de avbildet ham og malte ham grønn, fordi de så hans lysende astral- og eterskikkelse skimre i grønt. Dette er også ennå idag den glitrende auriske farve, når mennesket beveger seg i intelligensen. Og det kunne bli studert meget om disse sammenheng, hvis menneskene virkelig ville studere disse egyptiske gudeskikkelsers vidunderlige realisme. Derved at disse fremstillinger av gudeskikkelsene er så realistiske og ikke vilkårlige, virket de

som tryllemidler, og den som kunne se dypere, ville se, hvorledes der i disse gamle skikkelsers farver i høy grad er hemmeligheter tilstede. Man kunne da se dypt inn i menneskehetsutviklingens drivende krefter.

Vi har sett, hvordan det som den innviede så er fastholdt i sfinxen. Riktignok er dette ikke fotografisk fastholdt, men realistisk. Men skikkelsene forvandlet seg jo stadig. Sfinxens skikkelse gjengir et bilde av, hvordan mennesket engang var. Mennesket har selv formet seg sin nuværende skikkelse. Vi vet jo at de forskjellige dyreformer er blitt avspaltet ved evolusjonen på jorden. Hvad er overhodet en dyreskikkelse? Det er en form, som er blitt stående, mens mennesket skred videre i evolusjonen. Vi ser i dem trinn av menneskehetsutviklingen som er blitt stående, forsåvidt disse trinn er blitt fysiske. I det spirituelle har noe helt annet funnet sted. Det som mennesket er åndelig, har intet å gjøre med de fysiske forfedre. Bare det fysiske har med dette å gjøre. Mennesket nedstammer ikke fra dyrene, men dyreformene er blitt stående. Hos mennesket er skikkelsen forvandlet til en viss høyde. Dyrene er tidligere fysiske menneskeskikkelser som er kommet i dekadense. Men anderledes ligger saken an for et annet evolusjonsområde. Ikke bare dyrenes fysiske former er blitt stående, men også anleggene til den eteriske og astrale skikkelse. Akkurat som løven dengang den avspaltet seg, så anderledes ut enn nu, således blir også visse sjelelig-åndelige former, som blir stående på et visst trinn, i tidens løp anderledes, de forkommer. Ja, det er en lov i den

111

åndelige verden, at det som blir stående på et åndelig eller sjelelig trinn, stadig mere kommer i dekadense.

Om det nu f.eks. er sfinxen, som blir stående, så forkommen den og får en skikkelse som viser noe lik en karikatur av dens opprinnelige form. Sfinxen er derfor også blitt bevart således på astralplanet like til vår tid. Disse dekadente former, som så å si er den åndelige verdens forfalne subjekter, har liten interesse for det menneske, som i egenskap av innviet eller ellers på regulær måte kommer opp i de høyere verdener. Men de som i unntagelsestilfeller og utrustet med en lavere klarsynsevne blir ført inn i den astrale verden, dem trer slike dekadente skikkelser imøte. Den sanne sfinx trådte Ødipus imøte, men den er heller ikke død idag. Den er ennu ikke død idag, bare trer den mennesket imøte i en annen, spesiell form. Når mennesker som er blitt tilbake på et visst utviklingstrinn - i landbefolkningen - om sommeren hviler på marken ved sterk solvarme, og sovner inn, og der hos dem inntreer noe, som man kunne kalle et latent solstikk, og når astrallegemet og eterlegemet ved denne innvirkning på det fysiske legeme, løser seg ut av en del av dette, da blir slike mennesker

hensatt til astralplanet og de ser da disse dekadente siste etterkommere av sfinxen. Man kaller dem med forskjellige navn. I enkelte strøk kaller man denne skikkelse for middags-fruen. På landet er det mange som forteller at de har møtt middagsfruen. Hun er tilstede overalt i de forskjelligste egner, under de forskjelligste navn. Hun er en etterkommer av den gamle sfinx. Og likesom den gamle sfinx stillet spørsmål til de mennesker, som opplevet den, således stiller også middagsfruen spørsmål. Man kan høre fortalt, hvordan middagsfruen har trådt hen til menneskene og har stillet spørsmål som aldri ville ta slutt. Denne spørresyke middagsfrue er i seg selv en dekadent etterkommer av den gamle sfinx. Alt dette peker hen på, hvordan evolusjonen går for seg, også bakenfor den fysiske verden, hvordan her hele stammer av åndelige vesener forfaller og til slutt bare er skygger av det, som de opprinnelig var. Her ser vi igjen hvordan sammenhengene er i evolusjonen. Dette er blitt sagt av den grunn, at man skal se, hvor mangfoldig evolusjonen overhodet er.

Men nu må vi, for å forstå alt riktig, erindre at mennesket i tidens løp har innlemmet det fjerde ledd, Jeget, i det som det hadde bragt med ved jordutviklingens begynnelse som sitt fysiske legeme, eter- og astrallegeme. Jeg har vist, hvorledes dette Jeg gjennomtrenger astrallegemet og gjør krav på det for seg selv, således at det utøver det herredømme, som de høyere åndelige vesener tid-

112

ligere utøvet. Det er en handling av de høyere vesener, at dette Jeg blev innpodet i astrallegemet. Hvis evolusjonen så var gått videre i overensstemmelse med visse høyere vesener, ville det kommet til en annen evolusjon enn den, som virkelig har funnet sted. Men dengang er visse vesener blitt stående. De var ikke blitt i stand til å arbeide med på å innplante Jeget i astrallegemet.

Mennesket bestod, da det betrådte jorden, av fysisk legeme, eterlegeme og astrallegeme og utviklet disse videre. Av visse høyere vesener som fortrinnsvis hadde sin hjemstavn på solen og månen, blev det nu tildelt Jegheten. Disse vesener virket så å si med på Jeget. Der fantes imidlertid andre vesener, som ikke hadde svunget seg så høyt opp under Saturn-, Sol- og Måneutviklingen at de hadde kunnet medvirke ved denne innpodning av Jeget. De kunne bare det som de hadde lært på Månen. De måtte innskrenke seg til å arbeide på menneskets astrallegeme, slik at noe blev innlemmet i menneskets astrallegeme, som ikke hørte til det aller edleste, som ikke er kommet fra de opphøyede, høyere vesener, men fra de forsinkete, tilbakeblevne inntrengere. Hadde disse vesener gjort dette på Månen, så ville dette ha vært noe av det høyeste. Men derved at de gjorde det på jorden som etternølere, derved førte de noe inn i

astrallegemet, som stillet dette lavere, enn det ellers ville ha kunnet bli. Det blev begavet med instinkter og lidenskaper og med egoisme. Dette må vi ta i betraktning, at der blev virket på mennesket fra to sider, at mennesket også fikk innslag i astrallegemet, ved hvilke dette blev satt ned i sin beskaffenhet. Men noe sådant, som virker på astrallegemet, virker ikke bare på astrallegemet. Hos jordmennesket er det således, at virkningen på astrallegemet fortsettes gjennom dette selv på eterlegemet, og dette fortsetter virkningen på det fysiske legeme. Astrallegemet virker i alle retninger, overalt, og således virker disse ånder gjennom astrallegemet på eterlegemet og på det fysiske legeme. Hvis disse åndelige vesener ikke hadde kunnet utøve slike virkninger, da ville det som dengang kom inn i mennesket, ikke være opptrådt i menneskelivet. Det er menneskets forøkede selvfølelse, en forhøyet Jeg-følelse. Det som dette bevirket i eterlegemet, det er alt det som oppstod som formørkelse av vurderingsevnen, av dømmekraften, av mulighet for å bedømme tingene og forholdene feilaktig. Alt det som på denne måte blev bevirket i det fysiske legeme av astrallegemet, er grunnlaget for det, som oppstod som sykdom. Det er de åndelige årsaker til menneskets sykdommer. Hos dyrene er det å bli syk noe annet. Vi ser, hvordan sykdommen blir forplantet inn i mennesket. Sykdom henger sammen med de

113

årsaker, som her er blitt antydnet. Og da det fysiske legeme og eterlegemet henger sammen med nedarvningskjensgjerningene, så går sykdommens prinsipp gjennom nedarvningslinjen. Det skal her ennu engang betones, at vi må skjelne mellom det, som er indre sykdommer og det som er ytre beskadigelser. Når et menneske blir overkjørt, så har det intet med dette å gjøre. Også visse indre sykdommer kan henge sammen med ytre årsaker: Når et menneske spiser et eller annet, som forstemmer maven, så er det naturligvis også noe ytre. Før disse vesener fikk innflytelse på mennesket i utviklingens løp, var det således organisert, at det i langt høyere grad enn idag reagerte på det skadelige, som innvirket på det utenfra. Men i samme grad som deres innflydelse vokste tapte det sine instinkter for det riktige. Mennesket var tidligere i hele, sin organisasjon ennu slik, at det hadde fine instinkter for det som ikke var riktig for det selv, slik at når et eller annet ville inn i maven, som idag blir derinne og anretter skade, blev dette helt enkelt nektet adgang gjennom instinkt. Ser vi tilbake kommer vi stadig inn i tider, da mennesket stod i en nøye sammenheng med kreftene i sine omgivelser og da mennesket på en subtil måte reagerte på kreftene i sin omgivelse. Men menneskets evne til å tilbakevise hvad der ikke var tjenlig for det, blev stadig mindre og mindre.

Nu henger også dette sammen med noe annet. Det henger sammen med dette,

at jo mere menneskets indre utviklet seg, skjedde der også noe ute i verden: utad oppstod det, som vi kjenner som de tre andre naturriker. De tre riker omkring oss er først oppstått litt etter hvert. Først var bare mennesket til stede. Derefter sluttet dyreriket seg til, dernest planteriket og først derefter mineralriket. Ser vi tilbake på urjorden, da solen ennå var forenet med den, ville vi finne et menneske, i hvilket ennå alle den fysiske verdens stoffer går ut og inn. Da levet mennesket ennå i gudenes skjød, da tåler mennesket ennå så å si alt. Så måtte det la tilbake det, som er avsatt som dyreriket. Skulle det ha tatt dette med, da ville det overhodet ikke ha kunnet utvikle seg videre. Det måtte utstøte dyreriket og senere også planteriket. Det som er derute i dyrene og plantene, er intet annet enn temperament, lidenskaper visse egenskaper hos menneskene, som de måtte sette ut av seg. Og da mennesket dannet sine knokler, satte det den mineralske verden ut av seg. Etter noen tid kunne mennesket beskue sine omgivelser og si: Tidligere kunne jeg tåle dere, tidligere drog dere ut og inn i meg, som luften nu. Da jeg ennå levet i vannjorden, kunne jeg tåle dere, jeg forarbeidet dere. Nu er dere utenfor, jeg kan ikke

114

mere tåle dere, ikke mere forarbeide dere. - I samme grad som huden omsluttet mennesket, og det blev et avsluttet enkeltvesen, så det de forskjellige riker omkring seg.

La oss anta, at disse vesener ikke hadde virket på mennesket. Da ville noe annet ikke ha inntruffet. Så lenge mennesket er sunt, så lenge vil det stå i et normalt forhold til den ytre verden. Hvis det har ødelagte krefter i sitt indre, da må disse drives tilbake av de krefter, som mennesket selv har. Er dets krefter for svake til dette, da må noe inngis det mot det, som det selv ikke finner en normal motstand mot. Det må oppta noe utenfra imot det. For at den motstand som det ydet, da ennå kreftene utenfra drog ut og inn hos det, nu kan bli vekket, må der altså inngis det noe. Det kan være nødvendig, hvis et menneske er sykt, f.eks. å innføre et metalls krefter i det. Derfor har det sin berettigelse å tilføre mennesket metaller, plantesaft og lignende, å anvende noe som helbredelsesmiddel, som mennesket tidligere stod i sammenheng med.

I den tid, da de egyptiske innviede kunne skue tilbake på hele verdensutviklingens forløp, da visste de nøyaktig hvorledes disse det menneskelige legemes enkelte organer - korresponderer med stoffene ute, hvilke planter, hvilke metaller som måtte tilføres den syke, og engang vil der bli hevet en veldig skatt av okkult visdom på medisinsens område, som menneskeheten tidligere har eiet. Idag fuskes der ikke bare så meget på medisinsens område, men svært meget blir gjort feilaktig, idet man på ensidig måte vil tilskrive dette

eller hint særlig helbredende krefter. En virkelig okkultist vil aldri være ensidig. Hvor ofte forekommer det ikke, at man må ryste av seg bestrebelsler, som vil inngå et kompromis med åndsvitenskapen. Åndsvitenskapen kan ikke understøtte en ensidig metode, den vil tvertom gi et grunnlag for en allsidig forskning. Det er ensidig å si: Bort med giftene! De som sier det, kjenner ikke de sanne helbredelseskrefter. Naturligvis blir der idag drevet uvesen, for fagfolkene kan for det meste ikke gjennomskue hvordan tingene henger sammen. Og et visst tyranni i den medisinske vitenskap utelukker det, som kan utgå fra okkultismen. Hvis man ikke ville føre felttog mot medisinenes eldste områder, mot metallinnføringen, da kunne der inntre en reform. Med de moderne eksperimenter finner man intet, som virkelig holder stand overfor de gamle velprøvede helbredelsesmidler, som bare en legmannsmessig uforstand kan bekjempe så hårdt, som det ofte skjer. Nettopp de gamle egyptiske innviede var store i disse hemmeligheter. De kunne få et innblikk i utviklingens virkelige sammenheng. Og når medisinerne idag taler om den egyptiske helbredelseslære i en viss ned-

115

latende tone, så viser allerede denne tone at de nettopp intet vet om den. Hermed er der antydnet noe, som man må vite om egyptisk innvielse. Det var slike ting som gikk over i folkebevisstheden. Nu må vi huske på, at de samme sjeler som idag er i våre legemer, også var inkarnert i denne gamle tid. La oss forestille oss at de samme sjeler hadde sett alle de avbildninger, som de innviede hadde laget av det, de kjente ut fra sin skuen i den åndelige verden. Vi vet at det som sjelen opptar fra inkarnasjon til inkarnasjon, stadig om igjen bærer sine frukter. Selv om mennesket ikke kan huske det, så er det dog slik, at det som idag lever i dets sjel, lever der fordi det tidligere er lagt inn i den. Sjelen er blitt formet på denne side og hinsides det fysiske liv. Når den var mellom fødsel og død, når den var mellom død og en ny fødsel, har egyptiske forestillinger virket: derfor er vår egen tids forestillinger oppstått av disse. Idag utvikles bestemte forestillinger ut fra de egyptiske forestillinger. Det som man idag kaller darwinisme er ikke oppstått av ytre grunner. Det er de samme sjeler, som i Egypten mottok billedene av menneskets forfedres dyriske skikkelser. Alle disse anskuelse har våknet igjen, bare er mennesket steget ennu dypere ned på det fysiske plan. Det erindrer at det er blitt sagt det: Våre forfedre var dyreskikkelser ... men det husker ikke at de var guder. Dette er den psykologiske grunn til at darwinismen opptrådte. Gudeskikkelsene opptrer i materialistisk form. Således består der en intim åndelig sammenheng mellom den gamle og den nye, den tredje og den femte epokes kultur. Nu er det ikke utelukkende dette som er vår tids skjebne, at mennesket på

materiell måte ser det som det tidligere har sett i det åndelige, i det spirituelle. Det ville vært dets skjebne, hvis ikke Kristusimpulsen i mellomtiden var trådt inn i menneskehetsutviklingen. Dette har ikke bare hatt betydning for livet i den fysiske verden. Vi vil idag stille frem for sjelen, hvilken betydning begivenhetene i Palestina hadde for livets annen side, hvor også de gamle egypteres sjeler var etter døden. Her på det fysiske plan hadde det tildradd seg som vi allerede har talt om. Men de tre år av Kristi virksomhet, såvelsom Golgata-begivenheten og Jordandåpen har vært av likeså stor betydning for de sjeler som var legemliggjort på jorden, som for de, som befinner seg i tilstanden mellom død og ny fødsel. Vi erindrer den kjensgjerning, at blodet er det ytre fysiske uttrykk for Jeget. Det som fysisk virker i blodets krefter, det er

116

Jegets fysiske uttrykk. Nu var der i evolusjonen kommet inn et altfor sterkt mål av egoisme, d.v.s. at Jegheten hadde innpreget seg altfor sterkt i blodet. Og dette "for meget" av egoisme, det må atter ut av menneskeheten, hvis menneskeheten igjen skal bli gjengitt spiritualiteten. På Golgata er impulsen blitt gitt til denne egoismens vekkskaffelse. Og i samme øyeblikk som Frelserens blod rant på Golgata, i samme øyeblikk foregikk også andre begivenheter i den åndelige verden. Frelserens blod rant ned i den materielle verden; men det som var for meget der av overskytende egoisme, gikk over i den åndelige verden. Den overskytende egoisme måtte forsvinne ut av verden, og impulsen til det blev gitt på Golgata. Dertil kommer at i egoismens sted trer den almene menneskekjærlighet inn i den nuværende menneskehet.

Men hvad var denne Golgatabegivenhet? Denne begivenhet med en død som varte 3 1/2 dager på det fysiske plan? - Det som også den som blev innviet hadde opplevet i sin åndelige utvikling, blev her båret ut på det fysiske plan. Den innviede var 3 1/2 dager død. Den som hadde gjennomgått denne symbolske død, han kunne si til menneskeheten: "Der gis en beseiring av døden. Der gis noe evig i verden." Døden var beseiret gjennom de innviede, og de følte seg som dødens overvinnere. Begivenheten på Golgata betyr, at det som ofte har foregått i de gamle tiders mysterier, engang blev historisk tildragelse: dødens beseiring gjennom ånden. At dette nu var satt ut i verden på det fysiske plan. Når vi lar dette virke på sjelen, så føler vi det nye som skjedde med Golgatamysteriet som et bilde av den gamle innvielse. Vi føler denne egenartede begivenhet historisk tre inn i verden.

Og hvad var følgen av dette? Hvad formådde den innviede? Han var i stand til ut fra sine egne opplevelser å si til sine medmennesker: "Jeg vet, at der finnes en åndelig verden, at man kan leve i den åndelige verden. Jeg har levet 3 1/2 dager

i den og bringer dere kunnskap om den. Jeg bringer dere gaver fra den åndelige verden.” Disse gaver var nyttige og til menneskehetens gavn. Omvendt kunne den, som levet i den fysiske verden som en der skulle innvies, ikke bringe de døde noe lignende. Han kunne derover bare si til de døde: “Alt det som skjer på det fysiske plan, er således at mennesket må bli forløst.” Således var det når de gamle innviede omgikktes med de døde i den åndelige verden. De kunne bare gi de døde denne lære: “Livet er lidelse, frelsen er forløsning.” Således underviste ennu Buddha. Således underviste den innviede hos de levende, således underviste han hos de døde. Men ved begivenheten på Golgata er døden blitt beseiret i den fysiske verden, og for de avdøde som er i den åndelige verden, betyr det noe. De som opptar Kristus i sitt indre, opplyser igjen det skyggeaktige liv i devakan. Jo mere et menneske her opplever av Kristus, desto lysere blir det derover i den åndelige verden. Etterat blodet fløt fra Frelserens sår - dette er noe som hører til kristendommens mysterier - har Kristusånden steg ned til de døde. Dette er et av menneskehetens dypeste mysterier. Kristus steg ned til de døde og sa til dem: “Derover er der skjedd noe, som ikke er således at man om dette også ville kunne si: Det som er skjedd på den annen side, er ikke så meget som det, som skjer her. Det som mennesket bringer med inn i det åndelige rike, i tilknytning til denne begivenhet, det er en gave, som kan bli bragt med fra den fysiske verden til den åndelige verden.” Dette er det budskap som Kristus bragte de døde i de 3 1/2 dager; han steg ned til de døde for å forløse dem.

I den gamle innvielse kunne man si: Fruktene av det åndelige høster vi i det fysiske! - Nu var der inntrådt en tildragelse i den fysiske verden, som bragte sine frukter og virket i den åndelige verden. Og man kan si: Mennesket har ikke forgjeves fullført nedstigningen til det fysiske plan. Det har gjennomført den, forat der her i den fysiske verden kan høstes frukter for den åndelige verden. At fruktene kan bli frembragt, skjedde gjennom Kristus, som var hos de levende og hos de døde, og som har gitt en impuls så sterk og så mektig, at den har rystet hele verden.

Kristusimpulsen som materiens overvinner.

For å fullføre den oppgave vi har stillet oss, må vi nu i noen grad studere vår *egen tids* karakter, på samme måte som vi har studert de fire etteratlantiske tidsroms karakter inntil kristendommens frembrudd. Vi så hvordan det gamle urindiske, det urpersiske og det kaldeisk-egyptiske tidsrum har utviklet seg etter den atlantiske katastrofe, og vi har ved karakteriseringen av det fjerde tidsrum, det gresk-latinske, sett at mennesket dengang arbeidet seg inn i den fysiske verden og nådde et dybdepunkt i så henseende. Grunnen til at denne tid, som vi på den ene side kaller et dybdepunkt i menneskehetsutviklingen, på den annen side for nutidsbetrakteren synes så tiltalende, så sympatisk, er den, at dette dypeste punkt blev utgangspunktet for mange betydelige begivenheter i den nuværende kulturepoke. Vi har sett hvordan der i denne gresk-latinske tid blir inngått en formeling mellom ånd og materie i den greske kunst. Vi så at det greske tempel var et byggverk, som guden kunne bo i, og at mennesket kunne si seg selv: Jeg har bragt materien så langt, at materien for meg er et avtrykk av ånden, at jeg i hver del kan spore noe av denne ånd. Slik er det med alle greske kunstverker. Slik er det med alt, som vi kan fortelle om grekernes liv. Og denne verden av kunsthendelser, i hvilken ånden var innplantet, gjorde materien så uhyre tiltrekkende, at hos oss i Mellem-Europa søkte den store Wolfgang von Goethe å fremstille foreningen av sitt eget selv med denne kulturepoke i "Faust"- og "Helena-tragedien"!

Hvis nu kulturen i den følgende tid var gått videre i samme retning, hvad ville blitt følgen? Vi kan gjøre dette klart for oss ved en enkel skisse. I det gresk-latinske kulturtidsrum er mennesket steget aller dypest ned, men således at det ikke i noen del av materien har tapt ånden. I alt som blev skapt i denne tid var ånden legemliggjort i materien. Betrakter vi en gresk gudeskikkelse, så

119

ser vi overalt hvordan den greske skapergenius har innpreget det åndelige i det ytre stoff. Grekeren hadde visstnok erobret materien, men derved ikke tapt ånden. Det normale kulturfremskritt ville ha vært, at man var steget ned under dette nivå, hadde dukket ned under materien, således at ånden var blitt slave av materien. Vi behøver bare å kaste et fordomsfritt blikk omkring oss i våre omgivelser, og vi vil erkjenne, at dette på den ene side i virkeligheten har skjedd. Uttrykket for denne nedstigning er materialismen. Det er sant at mennesket aldri i noe tidsrum har erobret materien mere for seg enn i vår tid, men bare til

tilfredsstillelse av legemlige behov. Vi behøver bare å betrakte med hvilke primitive midler de egyptiske pyramider er bygget og behøver bare å sammenligne dette med de høyder, som den egyptiske ånd kunne heve seg til når det gjaldt tilværelsens kosmiske hemmeligheter. Vi behøver bare å tenke på i hvilken dypeste mening egypternes gudebilleder for dem var avtrykk av det som var foregått i kosmos og på jorden i fortiden. Den som dengang i Egypten kunne skue inn i den åndelige verden, han levet i det som var blitt usynlig i den atlantiske tid, men som var jordutviklingens kjensgjerninger i den lemuriske tid. Og den som ikke blev en innviet, men hørte til folket, han kunne med hele sin følelse, med hele sin sjel ta del i disse åndelige verdener. Men de midler man måtte arbeide med i det ytre, på det fysiske plan, var primitive. La oss sammenligne dette med vår tid. Vi behøver bare å lese våre samtidiges tallrike lovtaler over de store fremskritt i vår tid. Fra åndsvitenskapens side vil vi jo ikke innvende noe imot dette. Mennesket oppnår stadig mere ved erobringen av elementene. Men la oss betrakte saken fra en annen side.

La oss se tilbake til fjerne tider, da menneskene med enkle rive-stener knuste jordens korn og ved siden av kunne skue inn i uhyre høyder av det åndelige liv. Flertallet av menneskene i vår tid har absolutt ingen anelse om de høyder man dengang skuet inn i. De har slett ingen anelse mere om hvad en kaldeisk innviet opplevet, når han på sin måte så stjernene, dyrene, plantene, mineralene i sammenheng med mennesket, når han erkjente de helbredende krefter. De egyptiske vise prester var mennesker, som nutidens læger ikke kan måle seg med. Nutidens mennesker kan ikke leve seg inn i disse det åndelige livs høyder. Først åndsvitenskapen vil være istand til å gi et begrep om det som de gamle egyptisk-kaldeiske innviede så. Det som f.eks. i vår tid blir gitt som fortolkning av innskrifter, hvori det lå dype mysterier, er bare en karikatur i forhold til den opprinnelige betydning. Således

120

finner vi at menneskene i de gamle tider har liten makt over det fysiske plans hjelpemidler, derimot veldige krefter m.h.t. den åndelige verden.

Og mennesket steg stadig dypere ned i materien, det anvender stadig mere sine åndskrefter for å erobre det fysiske plan. Er det ikke noe som man kunne kalle: den menneskelige ånd blir en slave av det fysiske plan? og på en viss måte stiger det til og med ned. under det fysiske plan. Når mennesket i vår tid har anvendt uhyre åndskrefter for å frembringe dampskip, jernbane, telefon, hva bruker det så disse til? Hvilken veldig mengde ånd er ikke derved blitt unndradd livet for de høyere verdener! Åndsforskeren er imidlertid helt ut enig i dette, han vil ikke øve kritikk mot vår tid, for han vet at det var nødvendig å erobre det

fysiske plan, men det er og blir allikevel sant at ånden har dukket ned i den fysiske verden. Betyr det noe særlig for ånden, noe mere betydelig, noe som helst mere at man istedenfor selv å knuse korn med rivestener idag kan tale i telefon med Hamburg, og der bestille det man trenger, så det kan bli sendt med dampskip fra Amerika? Hvilken uhyre åndskraft er ikke blitt anvendt på dette, at man i vår tid har dampskipsforbindelser med Amerika og mange andre land? Vi spør oss selv: Når vi nu har frembragt forbindelser mellom alle verdensdeler, er det ikke bare for tilfredsstillelsen av det materielle liv av våre legemlige behov, at disse umåtelige mengder av ånd er blitt ødslet? Og da alt er fordelt i verden, så er det ikke blitt megen åndskraft tilovers for mennesket, utenom den det har anvendt i den materielle verden, til å stige opp i den åndelige verden. Ånden er blitt materiens slave. Har grekeren sett ånden legemliggjort i sine kunstverker, så er ånden i vår tid steget dypt ned, og vi har et bevis på dette i de mange tekniske og maskinelle innretninger i vår industri, som bare tjener de materielle behov. Og nu spør vi oss selv: Er dette at mennesket er steget for dypt ned, virkelig skjedd helt igjennem?

Det ville ha skjedd, og det ville være blitt således at mennesket i fremtiden ville ha gjort de største, de veldigste erobringer på det fysiske plan, hvis ikke det var inntrådt som vi talte om i forrige betraktning. På det dypeste punkt i evolusjonen blev noe innforlivet menneskeheten gjennom Kristusimpulsen, som igjen ga den støtet til en ny oppstigning.

Kristusimpulsens inntreden i menneskehetsutviklingen danner siden den tid den annen side av vår kultur. Kristus har vist veien til overvinnelsen av materien. Han bragte den kraft, ved hvilken døden kan bli overvunnet. Derved har han for fremtiden gitt men-

121

neskeheten mulighet for igjen å heve seg over det fysiske plans nivå. Hertil måtte der gis den veldigste impuls som er mulig, en impuls av en sådan virkning at materien blir overvunnet på en så storartet måte, som dette er blitt fremstillet i Johannesevangeliet, i Jordandåpen og i Golgatamysteriet.

Kristus Jesus som var blitt forutforkynt av profetene, har gitt den veldigste impuls i hele menneskehetsevolusjonen. Mennesket måtte således først fjerne seg fra de spirituelle verdener, for så igjen med Kristusvesenet atter å kunne forbinde seg med disse. Men vi forstår allikevel ennu ikke dette fullt ut, hvis vi ikke trenger ennu dypere inn i hele menneskehetsevolusjonens sammenheng. Vi må være oppmerksom på at det vi kaller Kristi tilsynekomst på jorden er en tildragelse som bare kunne inntre på det dypeste punkt, nu da mennesket var steget så langt ned. Det gresklatinske tidsrum er det midterste av de syv efteratlantiske epoker.

Intet annet tidspunkt ville ha vært det riktige. Da mennesket blev personlighet, måtte også Guden bli personlighet for å redde mennesket, for å gi det mulighet til atter å stige oppad. Vi har sett at først romeren i det romerske borgerdømme blev seg sin personlighet bevisst. Tidligere hadde mennesket dog ennå levet i den åndelige verdens høyder, nu var det steget helt ned til det fysiske plan. Og nu måtte det bli ført opp igjen ved Guden selv.

Vi må innlate oss ennå nøyere på det tredje, det femte og det midterste tidsrum. Vi må ikke drive egyptisk mytologi på skolemesteraktig måte, men vi må fremheve karakteristiske punkter, som fører oss dypere inn i de gamle egypteres følelses- og fornemmelsesliv, for så å spørre oss selv, hvordan dette atter lyser frem i vår egen tid. Da må vi ta følgende i betraktning.

Vi har sett hvordan de mektige bilder av sfinxen, av Isis og Osiris i de egyptiske myter og mysterier var erindringer om menneskehetens tidligere tilstander. Alt dette var likesom en gjenspeiling i sjelene av det som hadde foregått på jorden i tidligere tider. Mennesket så tilbake på sin urgamle fortid, så sin egen opprinnelse. Den innviede kunne gjenoppleve sine forfedres, sine fedres åndelige tilværelse. Vi har sett hvordan mennesket opprinnelig har utviklet seg oppad fra en gruppesjellelighet. Vi kunne henvise til hvordan disse gruppesjeler er blitt bevart i de apokalyptiske dyrs fire skikkelser. Også mennesket utviklet seg ut fra en slik gruppesjellestilstand, men slik at det litt etter litt har forfinet sitt legeme og er kommet til å utvikle individualiteten. Vi kan følge dette historisk. Leser vi f.eks. i "Germania" av Tacitus om de tider, som skildres der, og som for de germanske om-

122

råder gjengir tilstandene i de første århundrer etter Kristus - så finner vi, hvordan den enkeltes bevissthet ennå meget sterkere går opp i fellesskapsbevisstheten, hvordan stammeånden ennå hersker, hvordan cheruskeren f.eks. ennå følte seg som et ledd av sin stamme. Denne bevissthet er ennå så sterkt tilstede, at den ene tar hevn for en annen av samme gruppe. Dette kommer til uttrykk i skikken med blodhevn. Det var altså ennå en slags gruppesjellestilstand. Denne gruppesjellestilstand har holdt seg lenge også i den efteratlantiske tid. Men alt dette er bare en etterklang. I den siste tid av Atlantis forsvant gruppebevisstheten i det vesentlige. Det er bare efternølerne vi nettopp har skildret. I virkeligheten visste menneskene dengang intet mere om gruppesjelen. Men i den atlantiske tid visste mennesket ennå om den. Da sa det ennå ikke "Jeg" om seg selv. Denne følelse av gruppesjelsforholdet gikk så bare i noen grad over på de følgende generasjoner.

Så eiendommelig det ennå kan synes, så er det slik, at hukommelsen i eldre tider

hadde en ganske annen kraft og betydning. Hva er så hukommelsen i vår tid? Tenk engang etter om De husker enkelte hendelser fra Deres første barndom? Det vil bare være lite. Men lengere enn til barndomstiden går den ikke. De vil ikke kunne huske noe, som ligger før Deres fødsel. Således var det ennå ikke i den atlantiske tid. Også ennå i den første etteratlantiske tid erindret mennesket det som dets far, bestefar, oldefar, hadde opplevet. Og det hadde absolutt ingen mening å tale om, at der er ett Jeg mellom fødsel og død. I erindringen gikk dette bakover opp i århundrene. Så langt som blodet fløt fra urahnen til etterkommerne, så langt nådde Jeget. Gruppejeget dengang må ikke tenkes rumlig utbredt over de som levet på samme tid, men gående oppad i generasjonene. Derfor vil et nutidsmenneske aldri forstå, hva der er gitt som etterklang i beretningene om de gamle patriarker: at Noah, Abraham o.s.v. er blitt så gamle. De regnet ennå sine forfedre oppad gjennom flere generasjoner hørende med til sitt Jeg. Dette kan et menneske i vår tid ikke mere danne seg noe begrep om. Det ville i de tider ikke hatt noen mening å gi et enkelt menneske navn mellom fødsel og død. Hukommelsen fortsatte oppover i hele ahnerekken gjennom århundrene. Så langt et menneske erindret opp gjennom århundrene, så langt ga man det dets navn. Adam var så å si det Jeg, som med blodet fløt ned gjennom generasjonene. Først når man erkjenner de virkelige kjensgjerninger, da vet man hvordan det har seg med disse ting. Mennesket følte seg hjemme i denne generasjonsrekke: "Jeg og Fader Abraham er ett". Når bekjenneren av det gamle testamente sa

123

dette, da følte han seg først riktig som menneske innenfor generasjonsrekken. Denne bevissthet var til stede ennå hos de første etteratlantiske mennesker, og selv hos de gamle egyptere. Man følte blodsfellesskapet. Og dette bevirket også noe ganske spesielt for det åndelige liv.

Når et menneske i vår tid dør, så har det et liv i kamaloka, og til dette slutter der seg et forholdsvis langt devakanliv. Men dette er allerede en følge av Kristusimpulsen. Således var det ikke dengang i de førkristelige tider. Dengang følte mennesket seg bundet i stamfarskapet. Idag må mennesket i kamaloka venne seg av med de begjær og ønsker, som det har vennet seg til i den fysiske verden, derav avhenger varigheten av denne tilstand. Mennesket henger ved sin tilværelse mellom fødsel og død, i gamle tider hang man ennå ved meget mere. Da hang man sammen med det fysiske plan derved at man følte seg som et ledd av hele den fysiske generasjonsrekke. Da måtte man i kamaloka ikke bare avvikle dette, at man hang ved den individuelle fysiske eksistens, men man måtte virkelig i kamaloka gjennomgå alt det, som henger sammen med

generasjonene like opp til urahnen. Man gjennomlevet dette baklengs. Dette er den dype sannhet som ligger til grunn for denne uttalelse: "å føle seg hjemme i Abrahams skjød". Mennesket følte: Etter døden går det oppad gjennom hele ahnerekken. Og den vei som man da måtte gjennomgå, blev kalt: "Veien til fedrene". Først når mennesket hadde tilbakelagt denne vei, først da kunne det gå opp i de åndelige verdener, først da kunne det gjennomgå gudenes vei. Sjelen gjennomgikk dengang Fedrene-veien og Gude-veien.

Nu har jo kulturene ikke avløst hverandre så brått. Den indiske kulturs vesen har jo vedblitt å bestå, men den har forandret seg. Den er blitt stående ved siden av de andre kulturer. I den indiske kultur som var samtidig med den egyptiske tid, er også noe lignende dukket opp. I vår tid forveksler man så lett det som er senere og det som er tidligere. Derfor er det så sterkt blitt lagt vekt på, at jeg bare har gitt antydninger fra den aller eldste tid. Bl.a. har nu inderne også opptatt anskuelsen om Fedrene-veien og Gude-veien.

Jo mere mennesket nu blev en innviet, jo mere det hadde frigjort seg fra dette å henge ved hjemmet og fedrene, jo mere hjemløst det var blitt, desto lenger blev Gude-veien og desto kortere Fedrene-veien. Den som med hver trevl hang ved fedrene, hadde en lang Fedrenevei, en kort Gudevei. I Orientens terminologi kalte man Fedreneveien Pitriyana, - og Gudeveien Devayana. Når vi idag bruker uttrykket devakan, så skal vi være klar over at dette

124

bare er et uttrykk, som vi måtte benytte. Ordet devakan stammer fra ordet "Devayana": Gudeveien. En gammel Vedantist ville ganske enkelt le oss ut, hvis vi kom til ham med de forestillinger som vi gir om devakan. Det er ikke så lett å orientere seg i den orientalske tenke- og anskuelsesmåte. Vi må mange ganger ta disse sannheter i forsvar overfor dem, som foregir å gi orientalske sannheter. Svært mange som idag får en eller annen fremstilling av en såkalt indisk lære, har ingen bevissthet om at han mottar en temmelig konfus lære. Den nuværende åndsvitenskap behøver dog ikke å gjøre noe krav på å være en orientalsk-indisk lære. I visse kretser holder man svært av det, som kommer langveis fra, f.eks. fra Amerika. Men sannheten er å finne overalt. Den antikvariske forskning tilhører de lærde, men åndsvitenskapen er liv. De åndsvitenskapelige sannheter kan utforskes hvert øyeblikk og overalt. Det må vi holde oss for øye.

Nu var dette som vi nettopp har fremstillet, hos de gamle egyptere ikke bare teori, men også praksis. Det som blev lært i egypternes store mysterier, blev også omsatt i praksis. Med dette var forbundet noe ganske spesielt, som vi vil lære å kjenne ved å trenge dypere inn i disse mysterier. De gamle egypteres mysterier tilstrebet noe ganske spesielt. Idag kan et menneske lett trekke på

smilebåndet, når det blir sagt, at Farao i en bestemt tid var en innviet, når det blir fortalt hvordan egypteren forholdt seg til sin Farao, til hans statsinnretninger. For nutidens europeiske lærde synes det ganske særlig latterlig, når en Farao tillegger seg selv navnet "Sønn av Horus", eller sogar kaller seg selv for "Horus". Vi synes idag at det er merkelig hvorledes et menneske kan bli dyrket som en Gud; noe mere absurd kan man jo idag ikke tenke seg. Nutidens menneske vet nettopp intet om Farao og hans misjon. Man vet ikke hvad en Farao-innvielse virkelig var. I vår tid ser man i et folk bare en gruppe av mennesker, som man kan telle. For et nutidsmenneske er et folk et uvirkelig abstraktum; realitet har ene og alene det antall mennesker som oppfyller et visst område. Dette er ikke "folket" for den som står på okkultismens standpunkt. På lignende måte som fingeren tilhører hele legemet som en del av dette, således tilhører de enkelte mennesker i et folk en folkesjel. De er så å si innlemmet i den. Folkesjelen er bare ikke fysisk, den har realitet som eterskikkelse. Den er absolutt realitet. En innviet kan underholde seg med denne sjel. Den er sogar for ham meget mere virkelig enn et folks enkelte individualiteter, meget virkeligere enn et enkelt menneske. For okkultisten

125

har også de åndelige erfaringer gyldighet, for ham er folkesjelen noe helt igjennem virkelig. La oss nu helt skjematisk betrakte denne folkesjelens sammenheng med individene.

Hvis vi tenker oss de enkelte individer, de enkelte Jeger, som små sirkler, så er disse enkelte Jeger enkeltvesener bare for den ytre fysiske betraktning. Den som betrakter dem åndelig, ser disse enkelte individualiteten innlemmet som i en eterisk tåke, og det er legemliggjørelsen av folkesjelen. Nu tenker, utretter, føler og vil det enkelte menneske noe. Det stråler sine følelser og tanker inn i den felles folkesjel. Denne blir farvet av denne utstråling. Derved blir folkesjelen gjennemtrent av de enkelte menneskers tanker og følelser. Og når vi ser bort fra det fysiske menneske og bare betrakter dets eter- og astrallegeme, og derefter betrakter et helt folks astrallegeme, da ser vi at et helt folks astrallegeme mottar sine farvesjatteringer fra de enkelte mennesker.

Dette visste den gamle egyptiske innviede, men han visste også, noe mere. Den gamle egypter spurte seg selv, når han betraktet denne folkesubstans: "Hvad lever så egentlig i folkesjelen?" Hvad så han i den? Han så i sin folkesjel - reinkarnasjonen av Isis. Han så hvordan hun engang selv hadde vandret blant menneskene. Isis virket i folkesjelen. Han så i henne de samme virkninger som de der utgikk fra månen: disse krefter virket i folkesjelen. Og det som egypteren så som Osiris, virket i de individuelle, åndelige stråler; deri erkjente han Osiris'

virkning. Men Isis så han i folkesjelen.

Osiris var altså ikke synlig for det fysiske plan. Osiris var død for det fysiske plan. Bare når mennesket var død, blev Osiris igjen stillet frem for dets åndelige øye. Derfor leser vi i den egyptiske dødsbok, hvordan egypteren følte at han i døden blev forenet med Osiris, selv blev en Osiris. Osiris og Isis virket sammen i staten og i det enkelte menneske som dens lemmer.

La oss nu igjen betrakte Faraos og huske på at dette for ham var en realitet. Nu fikk den enkelte Faraos før initiasjonen en undervisning forat han ikke bare skulle oppfatte dette med sin forstand, men forat dette skulle bli sannhet, realitet for ham. Han måtte bringes så vidt, at han kunne si seg selv: "Vil jeg regjere folket, så må jeg ofre en del av min åndelighet, utslette en del av mitt astrallegeme, av mitt eterlegeme. Osiris- og Isisprinsippet må virke i meg. Jeg personlig må ikke ville noe, når jeg uttaler noe, må Osiris tale. Når jeg utretter noe, må Osiris gjøre det; når jeg beveger hånden, må Isis og Osiris virke. Jeg må fremstille Isis' og Osiris' sønn: Horus."

126

Innvielse er ikke bare en tilegnelse av lærdom. Men å kunne noe sådant, å kunne ofre seg slik som Faraos, henger sammen med innvielsen. For det som han ofret av seg selv, kunne bli oppfylt med deler av folkesjelen. Denne del som Faraos ga avkall på, som han ofret, nettopp denne del ga ham makt. For den berettigede makt oppstår ikke ved at man forhøyer personligheten som egenpersonlighet, men den berettigede makt oppstår ved at man opptar det i seg som rager ut over personlighetens grenser: en høyere åndelig makt. Faraos hadde opptatt i seg en sådan makt, og den blev utad representert i Ureuslangen.

Således har vi atter sett inn i et mysterium. Vi har sett noe mer eget høyere, enn man i vår tid gir som forklaringer, når det er tale om Faraos skikkelse.

Når man nu tenker på at egypteren hadde sådanne følelser, hvad måtte da særlig være om å gjøre for ham? Det måtte for ham være maktpåliggende at folkesjelen blev så sterk som mulig, at den blev så rik som mulig på gode krefter, at den ikke blev forringet. De egyptiske innviende kunne ikke regne med det som menneskene hadde gjennom blodsslektskapet. Men det som forfedrene hadde samlet av åndelige verdier, det skulle bli den enkelte sjels eiendom. Dette blir antydning for oss i dommen over de døde, der hvor mennesket blir stillet overfor de 42 dommere over de døde. Der blir den enkeltes gjerninger veiet og dømt. Hvem er de 42 dødsdommere? Det er ahnene. Man hadde den tro, at menneskets liv hadde sammenvevet seg med de 42 ahner. Og derover på den annen side skulle han stå til ansvar overfor dem, om han virkelig hadde opptatt det åndelige som

de hadde budt ham. Således var det som de egyptiske mysterielærdommer inneholdt, noe, som skulle bli praksis for livet her på jorden, men det skulle også være fruktbringende for tiden etter døden, for livet mellom død og ny fødsel. I den egyptiske epoke var mennesket allerede blitt innvevet i den fysiske verden. Men samtidig måtte det skue opp til sine forfedre i den annen verden og måtte kultivere det det hadde arvet fra dem, i den fysiske verden. Ved interessen for dette blev det knyttet til det fysiske plan, idet det måtte medvirke på det, som fedrene hadde utrettet.

Nu må vi være klar over at de sjeler som lever i vår tid er reinkarnasjonen av gamle egyptiske sjeler. Hva betyr nu dette som dengang skjedde for de sjeler som lever nu, alt det de opplevet i sin egyptiske inkarnasjon? Alt som en sjel dengang opplevet mellom døden og den nye fødsel har vevet seg sammen med denne sjel, er i denne sjel og er gjenoppstått i det tidsrum som er vårt eget

127

tidsrum, det femte, som bringer fruktene fra dette tredje tidsrum, - dette som opptrer i vår egen tids tilbøyeligheter og ideer, som har sine årsaker i den gamle egyptiske verden. Idag kommer alle de ideer frem igjen, som dengang blev nedlagt som kimer i sjelene. Derfor er det lett å innse at det som menneskene i vår tid erobrer for seg i den fysiske verden, intet annet er enn en forgrovelse av den interesse for å utfolde seg i den fysiske verden, som var tilstede i det gamle Egypten - bare er menneskene idag ennu dypere innspunnet i materien. Vi har allerede i mumifiseringen av de døde sett en årsak til det som lever seg ut som materiell oppfatning på det fysiske plan.

La oss tenke oss en sjel fra den daværende tid. La oss tenke oss en sjel, som dengang har levet som elev av en gammel innviet. En slik elev har gjennom virkelig anskuelse fått sitt åndelige blikk rettet opp mot kosmos. Det er blitt åndelig anskuelig for ham hvorledes Osiris og Isis virket i månen. Alt var gjennemtrengt av åndelig-guddommelige vesener. Dette har han opptatt i sin sjel. Han blir reinkarnert i det 4de og 5te tidsrum. I det femte tidsrum gjenopplever et sådant menneske alt dette. Det kommer tilbake til det som erindring. Hva skjer nu med dette? Eleven så opp til alt som lever der oppe i stjerneverdenen. Dette syn lever så opp igjen i et eller annet menneske i det femte tidsrum. Det erindrer det som det dengang har sett og hørt. Det kan ikke gjenkjenne det, fordi det har fått en materiell färvning. Mennesket ser ikke mere det åndelige, men de materielt-mekaniske forhold gjenoppstår, og det gjenskaper seg tanken som erindring i materialistisk form. Der hvor han tidligere så guddommelige vesener, Isis og Osiris, ser han nu bare abstrakte krefter uten det åndelige bindeledd. Disse åndelige forhold viser seg for ham igjen i tankeform.

Alt gjenoppstår - men i materiell skikkelse.

La oss anvende dette på en bestemt sjel, som dengang fikk et dypt innblikk i store kosmiske sammenheng; la oss tenke oss at det som i Egypten tidligere blev skuet åndelig, igjen oppstår for sjelen, at det oppstår i vår tid, i det femte efteratlantiske tidsrum igjen i denne sjel: og vi har Kopernikus' sjel. Det kopernikanske verdenssystem er oppstått på denne måte - som en erindrings-anskuelse av de åndelige opplevelser i det gamle Egypten. Likeså er det med Keplers verdenssystem. Disse mennesker har ut fra sin erindring gjenfødt disse store lover ut fra det som de hadde opplevet i den egyptiske tid. Og la oss nu forestille oss, hvordan noe slikt lever opp i sjelen som en svak anelse, la oss huske at det som en slik ånd egentlig tenker, er blitt 'opplevet av ham i det

128

gamle Egypten i spirituell form. Hvad kan en sådan ånd da si oss? At det for ham er, som om han så tilbake til det gamle Bgyptens land. Det er som om han bringer dette frem igjen i ny skikkelse, når en slik ånd sier: "Men nu, da det er gått ett og et halvt år siden den første morgenrøde av de vidunderligste betraktninger fremstod, og bare noen måneder siden disse betraktnings fulle dag, og bare noen dager siden til sist den rene sol stod opp over dem, kan intet mere holde meg tilbake: jeg vil sverme i hellig, glødende begeistring, jeg vil håne menneskenes barn med den enkle tilståelse at jeg tømmer egypternes gyldne kar, for av dette å bygge min Gud et telt, langt borte fra Egyptens grenser." Er det da ikke som en virkelig erindring, som motsvarer sannheten? Og denne uttalelse har Kepler gjort. Hos ham finner vi også dette utsagn: "De gamle erindringer banker på mitt hjerte." Så vidunderlig henger tingene sammen i menneskehetens utvikling. Mangt et dypsindig, gåtefullt utsagn belyses og blir levende, når man undersøker den åndelige sammenheng. Da først blir livet stort og veldig, da føler mennesket seg inn i et stort hele, når det forstår at den enkelte bare er en individuell utforming av det spirituelle som gjennomtrenger verden.

Jeg har allerede tidligere gjort oppmerksom på at det som i vår tid er oppstått som darwinisme er en materialistisk forgrovelse av det som egypterne har fremstillet som guder i dyreskikkelser. Således kunne jeg også vise, at når man forstår Paracelsus riktig, kan man erkjenne at hans Legekunst er en gjenopplevelse av det som blev lært i det gamle Egyptens templer. La oss nu betrakte en sådan ånd som Paracelsus. Hos ham finner vi et merkelig utsagn. Den som fordyper seg i Paracelsus, vet hvilken stor ånd som levet i ham. Han sa: Mange steder hadde han lært meget; han hadde riktignok lært minst på akademiene, men på sine ferder rundt om i landene hadde han lært meget av folket og av de gamle tradisjoner. - Det er her ikke mulig selv bare å henvise til

eksempler på, hvilke dype sannheter som ennå er til stede i vårt folk, og som absolutt ikke mere blir forstått, men som Paracelsus kunne forstå og anvende. Han sa at han hadde funnet en bok med dype medisinske sannheter. Og hvilken bok var det? Bibelen! Dermed mener han ikke bare det gamle testamente, i det vesentlige mener han det nye testamente. Man må bare kunne lese bibelen for i den å finne det, som Paracelsus fant. Og hvad blev der av Paracelsus' medisin? Det er sant at den er en gammel erindring om den egyptiske helbredelsesmetode. Men derved at han opptok kristendommens hemmeligheter, impulsen oppad, er hans verker blitt gjennomtrengt av

129

spirituell visdom, er de blitt gjennomkristnet. Det er gangen inn i fremtiden. Det er det som alle må gjøre som stadig mere vil bane en vei ut av den nyeste tids fall ned i materien. Det er da mulig fullt ut å vurdere de store materielle fremskritt. Men det er også mulig å la det spirituelle flyte inn i seg.

Den som idag er elev av åndsvitenskapen bør studere hvad den materialistiske vitenskap kan gi, han bør trenge inn i den og ikke være for doven til å fordype seg i den. Man kan lære meget av de rent materialistiske forskere. Vi kan gjennomtrenge det som vi der finner med den rene ånd som åndsvitenskapen bringer. Gjennomtrenger vi på denne måte alt med det spirituelle, så er det en riktig forstått kristendom. Det er ikke annet enn et vrengebillede av åndsvitenskapen, når menneskene sier at den er en fantastisk verdensanskuelse. Den kan stå helt fast og sikker på all virkelighets grunn. Og det ville bare være en høyst elementær innføring i åndsvitenskap, hvis man ville fordype seg i en skjematisk fremstilling av de høyere verdener. Det kommer ikke så meget an på at åndsvitenskapens elev bare vet tingene og lærer de åndsvitenskapelige begreper utenat. Det kommer ikke bare an på dette. Men det kommer an på at lærdommene og betraktningene over de høyere verdener blir fruktbare i mennesket, således at den sanne åndsvitenskapelige lære blir ført inn i alt, i det daglige liv.

Det betyr ikke meget, at man preker om den almene menneskekjærlighet. Det er best når man taler så lite som mulig om den. Det er med en sådan frase på samme måte som om man sier til en ovn: "Kjære ovn, det er din oppgave å varme opp dette værelset. Oppfyll din oppgave." Slik er det med de lærdommer, som blir gitt ved slike fraser. Det kommer an på midlene. Ovnens vedblir å være kald, når jeg bare sier til den, at den skal varme. Den blir varm, når den får brensel. Mennesket forblir også kaldt ved formaninger. Men hvad er brensel for det moderne menneske? De enkelte kjensgjerninger fra læren om de spirituelle verdener er brensel for mennesket. Man må ikke være makelig og bli stående

ved et "almindelig brorskap". Det må skaffes brensel. Brorskapet oppstår da av seg selv. På lignende måte som plantene strekker sine blomster mot solen, slik må vi alle skue opp til det spirituelle livs sol.

Det kommer an på at vi ikke bare oppfatter slike ting som dem vi nu har sett inn, i, som teoretisk lære, men at de blir til kraft i våre sjeler. De kan gi impulser til det ethvert menneske, i enhver stilling i det praktiske liv har å utrette. Mennesker som i vår tid med en viss forakt ser ned på åndsvitenskapen, føler seg høyt hevet over åndsvitenskapens "fantastiske lærdommer". De finner

130

påstander i dem "som ikke kan bevises" og sier at man skal holde seg til kjensgjerningene. Hvis åndsvitenskapens disippel ikke blev gjort sterk, men motløs ved å leve i åndsvitenskapen, kunne det lett skje at han ville bli villedet i sin sikkerhet og energi, når han ser hvorledes nettopp de som skulle forstå åndsvitenskapen, absolutt ikke forstår noe av den.

Vår tid ser så lett ned på det som egypterne kalte for sine guder. "Innholdsløse abstraksjoner", sier man. Det moderne menneske er imidlertid langt mere overtroisk. Det henger ved helt andre guder, som er autoritet for det. Fordi det ikke akkurat bøyer kne for dem, merker det ikke hvor overtroisk det er.

Mine kjære venner, når vi nu igjen har vært samlet, skal vi alltid huske på, at når vi går fra hinannen, skal vi ikke bare ta med en rekke sannheter, men at vi skal ta med et helhetsinntrykk, et følelsesmessig inntrykk, som aller helst bør anta den form, som åndsvitenskapens disippel kjenner som en viljeimpuls: således at vi vil føre åndsvitenskapen ut i selve livet, og ikke la noe forstyrre oss i vår sikkerhet.

La oss stille et bilde frem for vår sjel. Man hører ofte sagt: "Å, disse åndsforskningens tilhengere! De møtes i sine losjer, hvor de bedriver allslags fantastisk tøv. Et menneske som står på høyde med sin tid kan ikke innlate seg på noe sådant." Åndsvitenskapens tilhengere tar seg i vår tid ofte ut som en foraktet klasse av mennesker, udannet og uvitende. Behøver vi å bli mismodige av den grunn? Nei, - vi vil stille et bilde frem for vår sjel, og vekke i oss de følelser som knytter seg til det. Vi erindrer da noe lignende fra forgangne tider; vi husker hvordan der skjedde noe lignende i det gamle Rom. Vi ser hvordan den første kristendom i det gamle Rom utbrer seg nettopp i en helt foraktet klasse av mennesker. Vi ser idag med berettiget beundring på f.eks. Kolosseum, som det keiserlige Rom har bygget. Men vi bør også rette blikket mot de mennesker, som dengang mente å være på høyde med sin tid, hvordan de satt i sirkus og var tilskuere til at de kristne blev brent på arenaen, og hvordan der blev tendt røkelse, forat lukten fra de forbrente lik ikke skulle stige opp.

Og la oss så rette blikket mot de foraktede. De levet i katakombene, i de

underjordiske ganger. Der måtte den kristendom holde seg skjult, som dengang begynte å utbre seg. Der nede oppstillet de første kristne altere på sine dødes graver. Der nede hadde de sine vidunderlige tegn, sine helligdommer. Vi blir grepet av en underlig stemning, når vi idag går gjennom katakombene, gjennom det underjordiske foraktede Rom. De kristne visste hvad de hadde

131

å vente. Kristusimpulsens første kime var foraktet, innesluttet på jorden i de underjordiske katakomber. Hvad er blitt av det keiserlige Rom? Det er forsvunnet fra jorden. Men det som dengang levet i katakombene, er blitt hevet opp.

Måtte de, som i vår tid vil gjøre seg til bærere av en spirituell verdensanskuelse, måtte de få de første kristnes sikkerhet. Åndsvitenskapens representanter kan leve, foraktet av den nuværende lærde verden, men måtte de ut fra dette vite, at de nettopp arbeider for det, som vil blomstre og trives i fremtiden. Måtte de lære å tåle alt det utiltalende og hestlige i vår egen tid. Vi arbeider inn i fremtiden. Dette kan man også føle i all beskjedenhet og også med sikkerhet, uten noe hovmod, overfor all vår tids manglende forståelse.

Vi vil med slike følelser forsøke å gjøre det som har trådt frem for vår sjel, til noe blivende. La oss ta det med oss som kraft, og la oss virke broderlig sammen i den rette ånd!

132